

V L A A M S E R A A D

ZITTING 1993-1994

30 NOVEMBER 1993

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1994**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer J. De Meyer
aan de Commissie voor Financiën en Begroting**

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer C. Moors.

Vaste leden : de heer J. De Meyer, mevrouw A. Leysen en de heren C. Moors, G. Vanleenhove en M. Van Peel ;

de heren E. Baldewijns, A. Schellens, R. Swinnen en I. Verleyen ;

de heer R. Deswaene, mevrouw A.-M. Neyts-Uyttebroeck en de heer W. Taelman ;

de heer G. Annemans ;

de heer L. Appeltans ;

de heer J. Tavernier.

Plaatsvervangers :

de heren P. Breyne, H. Candries, P. Deprez, L. Martens en F. Sarens ;

de heren P. Hostekint, E. Pinoie, W. Seeuws en R. Vanlerberghe ;

de heren E. Beysen en J. Eeman en mevrouw J. Leduc ;

mevrouw M. Dillen ;

de heer R. Van Hooland ;

de heer M. Maertens.

Zie :

15 (1992-1993)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen 1 tot XXIV
- Nrs. 2 tot 10 : Amendementen
- Nr. 11-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken
- Nr. 11-B : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
- Nr. 11-C : Verslag namens de Commissie voor Cultuur
- Nr. 11-D : Verslag namens de Commissie voor Economie, Energie, Landbouw en Werkgelegenheid
- Nr. 11-E : Verslag namens de Commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting
- Nr. 11-F : Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
- Nr. 11-G : Verslag namens de Commissie voor de Media

INHOUD

Blz.

1. ONDERWIJS

1.	Inleidende uiteenzetting door de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken	
A.	De begroting onderwijs voor 1994	
	Inleiding	
1.	Het aandeel van de onderwijsbegroting in de totale begroting van de Vlaamse Gemeenschap	6
2.	De kenmerken van de onderwijsbegroting	7
3.	De belangrijkste besparingen in de onderwijsbegroting 1994	
B.	De start van het schooljaar 1993-1994 in het teken van de CAO 1993-1994	
1.	Lineaire weddeverhogingen	8
2.	Eigen klemtonen van de Vlaamse regering	9
3.	Wegwerken van anomalieën	
C.	De beleidsprioriteiten voor de verschillende beleidsniveaus	
1.	Basisonderwijs	10
2.	Secundair onderwijs	11
3.	HOBUS	11
4.	OSP	11
5.	Basiseducatie	12
6.	Universiteiten	12
7.	Open Universiteit	13
D.	Bijzondere aandachtspunten	
1.	Het lerarenambt in een nieuw perspectief	14
2.	De eindtermen	14
3.	Het migrantenplan	15
4.	Het non-discriminatiebeleid	15
5.	De studietoelagen	15
6.	De statuten rechtspositie personeel	16
7.	Internationale samenwerking	16
8.	Belgisch voorzitterschap Europese Gemeenschap	17
II.	Opmerkingen en vragen van de leden met antwoord van de minister	
A.	De CAO 1993-1994 en zijn betekenis voor de onderwijsbegroting 1994	18
B.	Het structureel probleem van de onderwijsbegroting en het voorstel tot oprichting van een subcommissie ter zake	21
C.	De concrete besparingsmaatregelen	
1.	Algemeen	22
2.	Beperking van de vaste benoemingen	22
D.	De beleidsopties voor de verschillende onderwijsniveaus	
1.	Het basis- en buitengewoon onderwijs	
a)	Het project aanvullende omkadering eerste jaar lager onderwijs	23
b)	De administratieve omkadering van het basisonderwijs	26
c)	De taaklraars	27
d)	Het extra krediet van 250 miljoen frank voor het kleuteronderwijs	28
e)	Varia (integratiepremie ; klassensysteem ; eindtermen)	28
2.	Het secundair onderwijs	
a)	De schaalvergroting	28
b)	Het beroepsonderwijs	30
c)	Varia (studiemeesters)	31
3.	Het HOBUS	31
4.	De universiteiten	32
5.	Het deeltijds kunstonderwijs	33
6.	De basiseducatie	34
7.	De Open Universiteit	34
E.	Overige aspecten van het onderwijsbeleid	
1.	De PMS-centra	35
2.	De studietoelagen	36
3.	Het leerlingenvervoer	36
4.	De neveninstromers	39
5.	Het non-discriminatiepakt	40
6.	De internationalisering van het onderwijsgebeuren en de internationale samenwerkingsverbanden	41
7.	Varia (pré-pensionitis ; detacheringen)	41

III. Artikelsgewijze besprekingen en indicatieve stemmingen	
A. Decreetsbepalingen	41
B. Begrotingstabel	42
IV. Conformiteitsmotie	46
II. BEROEPSOPLEIDING	
1. Inleidende uiteenzetting door mevrouw L. Detiege, Vlaamse minister van Te- werkstelling en Sociale Aangelegenheden	46
II. Opmerkingen en vragen van de leden met antwoord van de minister	
1. Algemene beschouwingen	47
2. De doelgroepen en het aanbod van de VDAB	48
3. De interne werking van de VDAB	49
4. Financiële aspecten met betrekking tot de VDAB	49
5. De samenwerkingsverbanden van de VDAB	50
6. De VDAB en zijn werking in Brussel	50
III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	51
IV. Conformiteitsmotie	51
III. WETENSCHAPSBELEID	
1. Inleidende uiteenzetting door de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, KMO, Weten- schapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen	51
II. Opmerkingen en vragen van de leden met antwoord van de minister-president	
1. De stijging van de begroting voor wetenschapsbeleid : enkele bedenkingen	55
2. De inspanningen voor fundamenteel versus toegepast wetenschappelijk onderzoek, en de rol van de verschillende actoren van het wetenschappelijk onderzoek	56
3. De Vlaamse deelname aan de internationale lucht- en ruimtevaartprogram- ma's en het principe van de 'juste retour'	59
4. Andere specifieke programma's (FIOV ; land- en tuinbouw ; taaltechno- logie)	60
De verhouding met het federale niveau	62
6: Varia (versnippering van de middelen ; evaluatie van het wetenschappelijk onderzoek ; rol van de Vlaamse Raad)	62
III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	63
IV. Conformiteitsmotie	63
IV. MIDDENSTANDSOPLEIDING EN LANDBOUWVORMING	
1. Inleidende uiteenzetting door de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, KMO, Wetenschapsbe- leid, Energie en Externe Betrekkingen	63
II. Opmerkingen en vragen van de leden met antwoord van de minister-president	65
III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	65
IV. Conformiteitsmotie	65
Bijlagen	
Bijlage 1 : Onderwijs	
1. De Vlaamse onderwijsbegroting 1994. Technisch document	69
2. Evaluatie vaste benoemingen	85
3. Nota leerlingenvervoer	89
4. Evolutie van de verhouding 'organieke-budgettaire ambten'	111
Bijlage II : Beroepsopleiding	
1. Evaluatiegegevens van de beroepsopleiding in Vlaanderen in 1992	115

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid heeft de haar toegewezen decreetsbepalingen en programma's van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1994 besproken tijdens haar vergaderingen van 20, 21 en 22 oktober en 16 november 1993.

Het verslag over de aangelegenheden waarvoor de Commissie bevoegd is bevat vier delen :

I. Onderwijs, materie waarvoor de heer L. Van den Bossche, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken bevoegd is ;

II. Beroepsopleiding, materie waarvoor mevrouw L. De-tiège, Vlaams minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden bevoegd is ;

III. Wetenschapsbeleid, materie waarvoor de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen bevoegd is ;

IV. Middenstandsopleiding en Landbouwvorming, materie waarvoor de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen bevoegd is.

I. ONDER WIJS**1. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER L. VAN DEN BOSSCHE, VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS EN AMBTENARENZAKEN****A. DE BEGROTING ONDERWIJS VOOR 1994****Inleiding**

De minister merkt bij wijze van inleiding op dat de druk die de publieke opinie uitoefent op de opstellers van de begroting niet onderschat mag worden. De publieke opinie vraagt – terecht – een correcte begroting, maar tegelijkertijd stelt ze tegenstrijdige eisen : enerzijds wil men niet horen van nieuwe fiscale lasten, anderzijds wil men enkel instemmen met nieuwe belastingen indien deze de eigen persoon niet raken. Dergelijke dubbelzinnige opstelling is niet van aard om de begrotingsopmaak van de Vlaamse regering te vergemakkelijken.

Dit is des te meer het geval omdat de Vlaamse regering geconfronteerd wordt met de vraag naar extra uitgaven voor maatschappelijke sectoren die de publieke opinie speciaal beroeren zoals leefmilieu, welzijn, onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, en dit alles tegen een achtergrond van groeiend individualisme.

Wat meer specifiek de begroting onderwijs betreft, stelt de minister dat de regering zich zoals voor de begroting 1993 heeft laten leiden door twee grote principes : enerzijds het verzekeren van de beheersbaarheid van de uitgaven voor onderwijs, anderzijds vermijden dat binnen de Vlaamse Gemeenschap een proces van schuldvorming op gang zou komen. Dit betekent in concreto dat ook onderwijs een budgettaire solidariteit moet opbrengen en dat het onderwijsbudget voor 1994 slechts licht is kunnen toenemen tegenover het budget van 1993.

De minister stelt dat, onafhankelijk van de titularis van het departement, onderwijs niet aan de wetmatigheid van de budgettaire restricties kan ontsnappen.

1. Het aandeel van de onderwijsbegroting in de totale begroting van de Vlaamse Gemeenschap

De totale onderwijsbegroting — inclusief de provisionele kredieten van het structureel bijblad en de gevolgen van de CAO 1993-194 — bedraagt in 1994 227 miljard of 44,4 % van de totale begroting van de Vlaamse Gemeenschap (510 miljard) (Zie ook Bijlage I-1 voor de evolutie sinds 1992).

2. De kenmerken van de onderwijsbegroting

Een eerste belangrijk kenmerk van de onderwijsbegroting is het **hoog aandeel van het vast, niet-samendrukbaar uitgavenpakket** van het departement. Tot de belangrijkste onderdelen van dit niet-samendrukbaar uitgavenpakket behoren de wedden en lonen van het onderwijzend personeel, de toelagen aan het gesubsidieerd onderwijs, de dotaties aan ARGO en DIGO, de werkingskredieten van de universiteiten en de studietoelagen. Het gevolg is dat de minister van onderwijs, in tegenstelling tot andere ministers, over relatief weinig vrije kredietruimte beschikt om nieuwe initiatieven te nemen.

Waarom is dit uitgavenpakket niet, of slecht **samendrukbaar** ? De minister wijst op volgende elementen :

1) Een zeer groot percentage van het onderwijzend personeel is vast benoemd. In het secundair onderwijs heeft de ARGO 89 % vastbenoemden, het vrij gesubsidieerd net 87 %. Dit betekent dat het netto-resultaat van een **bruto-besparing** met index 100 in het secundair onderwijs slechts resulteert in index 50.

De minister stelt in dit verband dan ook ingrijpende maatregelen in het vooruitzicht : het onderwijsdecreet-V voert reeds een drastische beperking in van het aantal vaste benoemingen in richtingen met veel structureel overtallige leerkrachten zoals huishoudkunde en snit en naad in (artikel 29) en in de nabije toekomst zullen ook vaste benoemingen in minder dan een halftijdse betrekking niet meer mogelijk zijn. Deze problematiek zal uitgediept worden naar aanleiding van de evaluatie en de bijsturing van de decreten op de rechtspositie van het onderwijzend personeel. De minister benadrukt wel dat hij het principe van de vaste benoeming in het onderwijs als dusdanig niet in twijfel wenst te trekken.

Daarentegen pleit de minister wel voor een herdenken van het principe van de wachtgeldregeling. Dit mechanisme wordt volgens de minister dikwijls te ruimdenkend toegepast, en hij wijst in dit verband naar situaties waarbij personen pas na 8 jaar boventalligheid enige terugval kennen in hun wachtgeld.

2) De basisbedragen voor toelagen en dotaties voor wer-
kings- en investeringskredieten voor de verschillende netten liggen decretaal vast in het lentedecreet (onderwijsdecreet II van 31 juli 1990). De minister voegt eraan toe dat Vlaanderen in Europees perspectief relatief weinig middelen besteedt aan werking en infrastructuur voor de scholen, en dat het terugschreeven van deze bedragen dan ook niet wenselijk is.

3) Ook de basisbedragen voor de universiteiten liggen vast, namelijk in het universitair decreet dat in een 80/20%-regeling voor personeels- versus overige uitgaven voorziet. Een aantal universiteiten heeft onder druk van wijlen minister D. Coens belangrijke saneringsinspanningen geleverd om de personeelsuitgaven onder controle te krijgen, en geleidelijk aan komt men er dan ook toe deze 80/20-regeling te respecteren. De minister benadrukt dat de ingreep van wijlen minister D. Coens, alhoewel destijds door de betrokken universiteiten fel gecontesteerd, zeer terecht was en vandaag zijn vruchten afwerpt. De universiteiten zijn nu tevreden dat ze meer kredietruimte hebben om eigen initiatieven te ontplooiën.

4) Een school- of academiejaar en een begrotingsjaar overlappen elkaar. Dit betekent dat het bijna onmogelijk is om organisatorische en budgettaire belangen met elkaar te verzoenen. De minister staat steeds voor de volgende keuze : ofwel heeft de begroting reeds uitwerking op het schooljaar dat voor het feitelijke begrotingsjaar start — in casu de begroting 1994 die reeds uitwerking heeft per 1 september 1993 wat aanleiding geeft tot de zogenaamde vakantieklassen -, ofwel hebben de maatregelen slechts betrekking op de periode september-december van het volgend begrotingsjaar, maar dan is ook het budgettair effect zeer beperkt.

Een tweede belangrijk kenmerk van de onderwijsbegroting betreft de **grote structurele onevenwichten** in deze begroting. Het aandeel van de wedden tegenover de werkmiddelen is te hoog — ongeveer 80/20 — en in het geheel van het onderwijs is het secundair onderwijs te dominant (bijvoorbeeld verhouding 43/23 secundair tegenover basisonderwijs). Deze laatste wanverhouding komt met name tot uiting wanneer ze vergeleken wordt met het aandeel van het secundair onderwijs in het totaal van de onderwijsuitgaven in de overige Europese landen.

De minister wijst erop dat het jaren zal duren vooraleer deze scheefgegroeide verhoudingen rechtgetrokken kunnen worden. Anderzijds is de minister er zich wel van bewust dat met name de herhaalde ingrepen in het secundair onderwijs niet zonder gevaar zijn. Zij creëren een sfeer van voortdurende onzekerheid en riskeren de betrokken leerkrachten te culpabiliseren, wat uiteraard niet de bedoeling kan zijn.

3. De belangrijkste besparingen in de onderwijsbegroting 1994

Een eerste belangrijke besparingsmaatregel betreft de **bestrijding van misbruiken in het ziekteverlof**. Zoals reeds aangekondigd bij de bespreking van de begrotingsaanpassing 1993¹, wordt de controle op het ziekteverlof in de toekomst uitbesteed aan een privé-controledienst. Aanvankelijk was het de bedoeling dat deze maatregel reeds op 1 september zou ingaan, maar praktisch was dit niet mogelijk. Momenteel loopt de procedure van uitbesteding. Bedoeling is dat het nieuwe systeem op 1 januari 1994 in werking zou treden.

Een tweede maatregel betreft het **terugdringen van het aanwendingspercentage** in het secundair onderwijs van 98,8 % tot 98 %. De minister vestigt er de aandacht op dat het aandeel van deze maatregel in het geheel van oorzaken die het totale lerarenkorps tijdens het schooljaar 1993-1994 negatief beïnvloeden, marginaal is. De twee overige oorza-

¹ *Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993. Verslag namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid uitgebracht door de heer A. Schellens aan de Commissie voor Financiën en Begroting. Stuk 19-B (1992-1993) — Nr. 4-H, pp. 8-9.*

ken — invoering in het voorlaatste jaar van het secundair onderwijs van de eenheidsstructuur en beperking van de minimumpakketten — hebben ter zake een veel groter negatief effect.

Vaste benoemingen in richtingen met veel structureel bovengallige diploma's zoals kleding, huishoudkunde en lichamelijke opvoeding worden beperkt (Onderwijsdecreet-V, artikel 29). De minister kan nu reeds mededelen dat deze maatregel tijdens het budgettaire jaar 1994 slechts een beperkt effect zal hebben. Deze maatregel dient gezien in samenhang met de hierboven reeds aangekondigde maatregel inzake benoemingen in minder dan halfzijdse opdrachten in het kader van de aangekondigde evaluatie van de decreten rechtspositie.

In de sector van het **leerlingenvervoer** wordt een besparing van 150 miljoen frank vooropgesteld. In het gewoon zonaal vervoer wordt bespaard door afschaffing van ritten met enkel niet-rechthebbende leerlingen. Dit komt neer op 67 ritten, goed voor 53 miljoen frank. Via openbare aanbesteding wordt 30 miljoen bespaard op de contracten, en de dotatie voor leerlingenvervoer voor de ARGO wordt met 27 miljoen teruggeschroefd. Bovendien worden de resterende ARGO-kredieten voor leerlingenvervoer opgenomen in de algemene ARGO-dotatie. De resterende 40 miljoen wordt gerealiseerd via een besparing op de loonmassa.

De niet-indexering van de component 'werking' van de dotatie ARGO en de werkingstoelagen voor het gesubsidieerd onderwijs — **programmadedcreet**, artikel 83² — vormt een vijfde besparingsmaatregel.

B. DE START VAN HET SCHOOLJAAR 1993-1994 IN HET TEKEN VAN DE CAO 1993-1994

De minister stelt dat het schooljaar rustig is kunnen beginnen, en dit mede dankzij de CAO 1993-1994 die de pedagogische en sociale vrede in Vlaanderen moet waarborgen. De budgettaire weerslag van deze CAO op de onderwijsbegroting 1994 bedraagt 789 miljoen frank.

De krachtlijnen van de onderwijs-CAO 1993-1994 kunnen als volgt samengevat worden :

1. Lineaire weddeverhogingen

Er werd een speciale inspanning gedaan voor de lagere wedden, onder meer voor de leerkrachten basisonderwijs en de jonge leerkrachten.

2. Eigen klemtonen van de Vlaamse regering

De minister benadrukt dat de Vlaamse regering wel degelijk met haar eigen eisen naar de onderhandelingen met de vakbonden is toegestapt. De eisenbundel van de vakbonden vormde slechts één onderdeel van de onderhandelingsgesprekken.

² Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1994. Stuk 415 (1993-1994) — Nr. 1.

1) De inbreng van de Vlaamse regering in de CAO blijkt in de eerste plaats uit de grote aandacht voor de zwakkere categorieën in het onderwijs en voor de tewerkstellingsproblematiek. Dit vertaalt zich concreet in :

- de gelijkschakeling van de wedde van **kleuteronderwijzer** met deze van **onderwijzer**. Dit proces werd reeds ingezet door de vorige CAO — vorige Executieve — en zal bij de afwerking van de CAO 1993-1994 verwezenlijkt zijn ;

- extra financiering ten belope van 100 miljoen frank voor de basiseducatie waardoor bijkomende deelnemersuren gefinancierd kunnen worden. De minister benadrukt dat de basiseductie schitterend functioneert en dat zij wel degelijk een juist antwoord op een grote maatschappelijke nood is ;

- een bijkomende omkadering van het **kleuteronderwijs** ten belope van 250 miljoen frank, wat kadert in het globaal plan voor het basisonderwijs. Ook de inzet van extra leerkrachten in het eerste studiejaar vanaf 1 september 1993 kadert in dit opzet ;

- een extra inspanning ten voordele van het meester-, vak en dienstpersoneel, goed voor 50 miljoen frank ;

- extra administratieve ondersteuning voor het basisonderwijs, eveneens ten belope van 50 miljoen.

2) De inbreng van de Vlaamse regering in de CAO weerspiegelt zich tevens in de extra financiële injectie voor het HOBu ten belope van 160 miljoen. Deze extra financiering moet de in het vooruitzicht gestelde herstructureringsoperatie van het HOBu vergemakkelijken. De 160 miljoen wordt op 8 jaar afgebouwd volgens de modaliteiten vastgelegd in het aangekondigde decreet op het HOBu.

3) De CAO heeft ook speciale aandacht voor het Onderwijs voor Sociale Promotie (OSP). Het tweede-kansonderwijs wordt verder uitgebouwd en de harmonisatie van de weddestatuten van het personeel van het OSP wordt voortgezet. Een nota volwassenenonderwijs wordt in het vooruitzicht gesteld en de minister staat er tevens op dat de gesprekken voor een verdere coördinatie tussen de onderwijsactiviteiten van het OSP, de VDAB en het Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen (VIZO) worden voortgezet.

3. Wegwerken van anomalieën

Tenslotte worden in de CAO de volgende reeds lang aangeklaagde anomalieën weggewerkt :

1) De wedde-anomalieën in het buitengewoon onderwijs, waarbij voor de voltijdsen de bezoldigingsnoemer 22 en voor de deeltijdsen de noemer 25 werd gebruikt, wat aanleiding gaf tot onbegrijpelijke verschillen op het veld.

2) Het feit dat personeelsleden van het buitengewoon onderwijs die een bijkomend getuigschrift verwerven hiervoor tot dusver geen extra vergoeding kregen.

3) Het bestaan van meer dan tien verschillende weddeschalen voor de directies van het basisonderwijs. Voortaan wordt nog met slechts twee weddeschalen gewerkt, namelijk één voor de oefenscholen — uitdovend op termijn — en één voor de niet-oefenscholen.

4) De lage wedde voor de kinderverzorgsters. Deze wordt verhoogd.

5) Tenslotte zal het voortaan onder bepaalde voorwaarden mogelijk zijn om vanaf 55 jaar en in afwachting van het rustpensioen een deeltijdse terbeschikkingstelling aan te vragen.

De minister vat de verdiensten van de CAO als volgt samen :

- 1) Door de Vlaamse Gemeenschap werd een grote financiële inspanning geleverd.
- 2) De Vlaamse regering heeft duidelijk haar eigen klemtonen kunnen leggen.
- 3) Voor de aangekondigde vernieuwingsoperatie van het HOBu worden begeleidende maatregelen voorzien.
- 4) Er gaat speciale aandacht naar de zwakkere componenten van het onderwijs, namelijk het basis- en het buitengewoon onderwijs.
- 5) Tenslotte komt er een belangrijke vereenvoudiging van de reglementering.

C. DE BELEIDSPRIORITEITEN VOOR DE VERSCHILLENDE BELEIDSNIVEAUS

1. Basisonderwijs

De minister herinnert in de eerste plaats aan het geringe aandeel van het basisonderwijs in de totale onderwijsbegroting (cfr. Bijlage 1). In vergelijking tot de rest van de OESO-landen, slorpt het secundair onderwijs in Vlaanderen nog steeds een té groot deel van de onderwijsbegroting op. De inspanningen van wijlen minister D. Coens ter zake – meer inspanningen voor het basis-, het beroeps- en het buitengewoon onderwijs – hebben eigenlijk geen noemenswaardige budgettaire verschuiving teweeg gebracht.

De minister wijst er wel op dat een juiste interpretatie van de procentuele verschuiving van respectievelijk het basis- en het secundair onderwijs in de totale onderwijsbegroting bemoeilijkt wordt door de verschillende vergrijzingscoëfficiënten in beide niveaus. In het basisonderwijs bedraagt de vergrijzingscoëfficiënt 0,37, in het secundair onderwijs echter 1,44, wat betekent dat een deel van de reële inspanningen ten voordele van het basisonderwijs wordt weggecamoufléerd. De minister voegt er nog aan toe dat de vergrijzingscoëfficiënt in het buitengewoon onderwijs 1,19 bedraagt, in het HOBu 1,16, in het OSP 1,14.

De minister stelt uitdrukkelijk dat in de toekomst verder extra inspanningen geleverd zullen worden om de verhouding basis-/secundair onderwijs recht te trekken.

De grote uitdaging voor het basisonderwijs bestaat erin een zeer gedifferentieerde groep van leerlingen basisvaardigheden bij te brengen.

De belangrijkste beleidsoptie voor het basisonderwijs in de begroting 1994 is de extra inzet van 500 leerkrachten in het eerste leerjaar (407 miljoen frank). Deze middelen werden enerzijds geput uit het krediet voor de taakleerkrachten, anderzijds uit de middelen die vrijgekomen zijn door de ingreep in de minumpakketten in het secundair onderwijs.³

Doelstelling van deze extra omkadering bestaat erin de eerste plaats in het zittenblijven te bestrijden en de verwijzing naar het buitengewoon onderwijs – type 8 – te verminderen. De projectmatige aanpak lijkt hiervoor het meest aangewezen.

³ Zie in dit verband Stuk 19-B (1992-1993) – Nr. 4-H (begrotingsaanpassing 1993), pp. 6-7.

De minister wijst erop dat alle aanvragen behandeld waren voor het begin van het schooljaar en dat de maatregel sinds 1 september operationeel is. De snelheid waarmee het project is uitgevoerd heeft wellicht in bepaalde gevallen een optimale behandeling van de dossiers belemmerd, maar dit zal tegen volgend schooljaar rechtgezet worden. Voor het schooljaar 1994-1995 zal er echter naar een meer geïntegreerde benadering tussen het kleuteronderwijs en het eerste leerjaar gestreefd worden.

2. Secundair onderwijs

De belangrijkste besparingsmaatregelen voor het secundair onderwijs betreffen de inperking van de *aanwendingscoëfficiënt* met 0,8 % — van 98,8 % naar 98 % — en de reductie van de minimumpakketten vanaf 1 september 1993. De minister verwijst in dit verband naar zijn toelichting bij de aanpassing van de begroting 1993⁴.

Schaalvergroting in het secundair onderwijs moet bespreekbaar zijn, maar de minister benadrukt dat momenteel nog geen concrete plannen voorliggen. De minister is tevens van oordeel dat de term 'schaalvergroting' ongelukkig gekozen is. Deze term wordt onmiddellijk geassocieerd met de operatie schaalvergroting in het HOBu, terwijl het duidelijk moet zijn dat dergelijke operatie onmogelijk gekopieerd kan worden voor het secundair onderwijs.

Momenteel zijn er informele contacten tussen de verschillende netten om tot een meer rationele organisatie van het secundair onderwijs te komen. Het standpunt van het technisch onderwijs ter zake werd bekend gemaakt op de Staten-Generaal van het Technisch Onderwijs. Binnenkort zullen formele gesprekken tussen de inrichtende machten en de minister worden georganiseerd.

Het is alleszins duidelijk dat een meer rationele organisatie van het secundair onderwijs gebaseerd moet zijn op een vermindering van het aantal studierichtingen en op samenwerkingsovereenkomsten tussen de verschillende netten en inrichtende machten. Hierbij mag de keuzevrijheid voor ouders en leerlingen niet in het gedrang gebracht worden.

3. HOBu

Voor dit thema verwijst de minister naar de aangekondigde bespreking van de ontwerp-decreten op het HOBu.

4. OSP

De minister kondigt een nota deeltijds volwassenenonderwijs aan die gebaseerd is op volgende krachtlijnen :

1) Inzake de prioriteiten van het pedagogisch aanbod :

- grote aandacht voor de uitbouw van het tweedekansonderwijs ;
- beroepsgerichte her- en bijscholing ;
- talenonderricht ;
- huishoudelijke leergangen.

⁴ Cfr. voetnoot 3.

2) Er wordt geopteerd voor een netoverschrijdende programmatie-procedure die niet langer centraal maar lokaal georganiseerd zal worden. Op deze manier kan beter aan de sociaal-economische uitdagingen van de regio tegemoet gekomen worden.

3) Enveloppefinanciering moet een grotere budgettaire beheersbaarheid garanderen.

4) Inzake personeelsbeleid worden twee belangrijke principes voorgesteld : een beperking van het aantal benoemingen en een grotere inzet van contractuele lesgevers.

In afwachting van deze beleidsbrief en de decretale hervorming van het OSP werd de programmatie voor het schooljaar 1993-1994 erg beperkt : in het secundair onderwijs werden 27 nieuwe richtingen en 22 omvormingen van richtingen toegestaan, in het hoger onderwijs werden slechts 2 nieuwe richtingen erkend. Conform de dringende vraag van de Ronde Tafelconferentie Nederlands-Tweede Taal (NT2) werden heel wat NT2-leergangen geprogrammeerd.

Ondertussen worden ook de gesprekken over een betere coördinatie van het onderwijsaanbod tussen OSP, VDAB, VIZO en basiseducatie verder gezet. Via gesprekken in een werkgroep tracht men tot een consensus te komen over volgende aspecten :

1) Vermijden van overlappingsen in het onderwijsaanbod van de verschillende structuren ;

2) Bevorderen van de samenwerking ;

3) Afspraken rond het gebruik van de infrastructuur.

Bij deze besprekingen zijn verschillende ministers betrokken.

5. Basiseducatie

Met ingang van 1 september 1993 werd het maximum uren-volume van de kleine centra basiseducatie opgetrokken van 10.000 tot 14.000 uren. Dit was conform de vraag van de betrokken centra.

Voor de overige centra wordt in uitvoering van de CAO 1993-1994 vanaf 1 januari 1994 een gelijkaardige maatregel in het vooruitzicht gesteld, maar hier wacht de minister op het advies van de Raad voor de Basiseducatie.

De minister kondigt aan meer middelen voor het programmatie-aanbod NT2 te voorzien.

6. Universiteiten

De kredieten voor de universiteiten die in het begrotingsontwerp 1994 werden ingeschreven zijn gebaseerd op de telling van de onderwijsbelastingseenheden (OBE's) op 1 februari 1993. Met betrekking tot deze cijfers benadrukt de minister dat :

1) De controles door de commissarissen nog niet afgelopen waren voor de RUG, VUB en KUL, vooral voor wat betreft de toepassing van de 50-75 %-regeling voorzien in artikel 135, 3e lid van het universitair decreet van 12 juni 1991, die voor de eerste maal op deze telling werd toegepast.

2) Aangezien de bovenvermelde 50-75 % regel niet werd toegepast op de tellingen van 1991 en 1992, heeft het voor

de eerste maal toepassen van deze regel op de telling 1993 — dus voor de begroting 1994 — een ongewilde vermindering van de OBE's en dus ook van de dotaties tot gevolg. Dat moet dus gecorrigeerd worden door een fictieve en retroactieve toepassing van de 50-75 % regel op de tellingen 1991 en 1992.

Met beide voorbehouden zal rekening gehouden worden bij de begrotingscontrole 1994. Het is de bedoeling in het programmadecreet dat de begrotingscontrole 1994 zal begeleiden de OBE's voor 1991 en 1992 vast te leggen, rekening houdend met een zelfde procentuele vermindering voor de toepassing van de 50-75 % regel als het procent dat op 1 februari 1993 per universiteit wordt vastgesteld. Op deze manier zullen de basisgegevens voor de financiering van de universiteiten decretaal worden vastgelegd, zonder dat dit aanleiding geeft tot een ongeoorloofde vermindering van de dotaties door — laattijdige — toepassing van de 50-75 % regel.

Wat de gespecialiseerde opleidingen betreft, stelt de minister dat deze opleidingen maatschappelijk relevant en budgettair beheersbaar moeten blijven. De minister wijst in dit verband op de verantwoordelijkheid van de VLIR. De VLIR verwijt het HOBu op het terrein van de universiteiten te komen, terwijl diezelfde universiteiten zich de laatste jaren hebben bezondigd aan een vocational drift in de richting van het HOBu. De minister hoopt dat de VLIR ter zake orde op zaken zal stellen, zoniet ziet hij zich genooddacht deze vocational drift van de universiteiten via decretale weg in te perken.

7. Open Universiteit

Aanknopen bij de actualiteit, namelijk de aankondiging dat de Open Universiteit Heerlen haar samenwerking met de 6 Vlaamse begeleidingscentra voor Open Universiteit wenst op te zeggen, stelt de minister dat de volgende maanden beslissend zullen zijn voor de toekomst van de Open Universiteit in Vlaanderen.

De minister is van mening dat het binnen de huidige budgettaire context niet mogelijk is in Vlaanderen een volwaardige Open Universiteit uit te bouwen. De minister beseft dat deze stelling indruist tegen de bepalingen van het samenwerkingsakkoord dat Nederland en Vlaanderen in 1984 inzake de Open Universiteit tekenden, en waarbij overeengekomen werd dat Vlaamse studenten, in afwachting van de oprichting van een eigen Open Universiteit, via zes begeleidingscentra die aan de Vlaamse universiteiten werden opgericht cursussen konden volgen aan de Open Universiteit van Heerlen in Nederland.

De minister heeft deze visie meegedeeld aan de Nederlandse minister J. Ritzen en hij heeft de Nederlandse minister tevens aangeboden de Nederlandse Open Universiteit onder bepaalde voorwaarden een volledig vrije toegang tot het Vlaams grondgebied te geven.

De minister was dan ook erg verrast door de plotse opzegging van het samenwerkingsakkoord door de Open Universiteit van Heerlen, en hij veronderstelt dat minister J. Ritzen niet op de hoogte was van het initiatief dat ondertussen in Heerlen werd genomen. Hij hoopt nog steeds met minister J. Ritzen tot een overeenkomst inzake de vrije toegang van de Nederlandse Open Universiteit tot het Vlaams grondgebied te kunnen komen.

De minister wijst er wel op dat het systeem van de Open Universiteit in Vlaanderen geen groot succes genoemd kan worden. Sinds 1984, het eerste jaar dat het samenwerkingsakkoord met Heerlen operationeel werd, schreven zich slechts 1.700 Vlamingen in, en dit tegenover 60.000 Nederlandse kandidaten.

De minister geeft toe dat de Vlaamse universiteiten nooit echte interesse voor het project van de Open Universiteit hebben betoond, wellicht omdat de overheid niet tot grote subsidies bereid was.

Ingaande op recente persberichten over het diploma ingenieur dat aan de Open Universiteit behaald kan worden, benadrukt de minister dat dit diploma niet evenwaardig is met het diploma ingenieur dat aan de Vlaamse universiteiten behaald kan worden. De totale studieduur bedraagt aan de Vlaamse universiteiten vijf jaar, aan de Open Universiteit slechts vier jaar.

D. BIJZONDERE AANDACHTSPUNTEN

1. Het lerarenambt in een nieuw perspectief

De minister deelt mee dat momenteel een discussienota over de hervorming van het lerarenambt voorgelegd wordt aan het veld. Pas nadat alle betrokkenen hun visie hebben meegedeeld, zal een *beleidsnota* worden opgesteld.

De minister wijst op de bijzondere positie die het pedagogisch hoger onderwijs (PHO) in de schaalvergroete hogescholen zal innemen. De nieuwe departementen voor lerarenopleiding binnen de multisectorale hogescholen zullen net zoals de universiteiten autonoom hun opleidingsbeleid kunnen uitstippelen. Bovendien zal de huidige splitsing tussen initiële vorming, begeleiding en navorming opgeheven worden en in zijn geheel geïntegreerd worden in het departement PHO. De minister wijst erop dat de eerste reacties vanuit het veld uitermate positief zijn.

2. De eindtermen

De minister herhaalt de finaliteit van de eindtermen :

- 1) Een grotere doorzichtigheid van het schoolgebeuren creëren ;
- 2) Beklemtone van de essentiële opdrachten van de school ;
- 3) Beter richten van nascholing en begeleiding

De minister benadrukt dat naast de eindtermen genoeg vrije ruimte blijft voor de invulling van het eigen pedagogisch project dat de verschillende scholen en netten nastreven. Het voordeel van het concept van de eindtermen is dat duidelijk wordt gesteld wat minimaal van de school verwacht kan worden.

De discussie over de eindtermen van het basisonderwijs verloopt vlot en de minister is dan ook van mening dat de discussie over de eindtermen tot een verrijking van het maatschappelijk debat zal leiden. Begin 1994 zullen de eindtermen voor het eerste jaar secundair onderwijs aan het veld voorgelegd worden.

3. Het migrantenplan

De minister deelt mee dat de specifieke kredieten voor migranten — samen 732 miljoen frank als volgt verdeeld zijn :

- onderwijsvoorrang : 527 miljoen ;
- onthaal : 60 miljoen ;
- begeleiding, ondersteuning en ontwikkeling leermiddelen : 121 miljoen ;
- specifieke projecten : 24 miljoen.

Nieuw in de begroting 1994 is :

- 1) de indexering van de loonkosten in het krediet **migrantenplan**. Dit bedrag werd sedert 1991 nog niet geïndexeerd ;
- 2) de bijzondere inspanning voor de bi-culturele projecten te Brussel, met name 'Le Foyer'.

4. Het non-discriminatiebeleid

De minister deelt mee dat de non-discriminatieverklaring die op 15 juli 1993 werd ondertekend eerlang aan de leden van de Commissie meegedeeld zal worden.

Deze non-discriminatieverklaring bevat twee luiken : een eerste luik dat een meer evenredige aanwezigheid van migrantenleerlingen in de scholen nastreeft, en een tweede luik dat in alle scholen een meer bewuste houding inzake non-discriminatie in het hele onderwijsgebeuren nastreeft.

Luik 2 wordt geconcretiseerd via het uitwerken door elke inrichtende macht en alle geledingen van een onderwijsinstelling van een non-discriminatiecode.

Luik 1 wordt nagestreefd via lokaal netoverschrijdend overleg dat zal uitmonden in een lokale overeenkomst. Dit overleg wordt later verplicht voor de gemeenten die ressorteren onder het voorrangsbbeleid migranten. Dit schooljaar wordt in enkele gemeenten een pilootproject opgezet in het basisonderwijs. Volgend schooljaar komt er een pilootproject in enkele gemeenten voor het secundair onderwijs. In de VI.0.R. werd op vraag van de minister een beoordelings- en bemiddelingscommissie — netten, overheid en inspectie — opgericht die dit proces zal begeleiden. Momenteel wordt het pilootproject opgezet. Het is nog niet bekend welke gemeenten zullen deelnemen. Er is afgesproken hierover geen persmededeling te doen.

5. De studietoelagen

De minister vestigt de aandacht op twee nieuwe initiatieven in deze sector :

- 1) In uitvoering van het Gehele Europees-Nederlands Taalgebied Akkoord (GENT-akkoord) volgt de studietoelage voortaan de student naar Nederland en omgekeerd ;
- 2) De inkomenscriteria voor zelfstandige en gehuwde studenten in het secundair onderwijs werden aangepast.

Wat de behandeling van de dossiers studietoelagen betreft, herinnert de minister de Commissie eraan dat de administratie er tijdens het schooljaar 1992-1993 in geslaagd is alle

dossiers voor het hoger onderwijs die tijdig en correct werden ingediend, voor einde december 1992 uit te betalen. Ook dit jaar hoopt men hierin te slagen.

Men poogt tevens de uitbetaling van de studietoelagen voor het secundair onderwijs te versnellen, maar hier stoot men op de moeilijkheid dat de gegevens op provinciaal, en niet op centraal niveau verzameld en behandeld worden.

De minister geeft ter informatie de stand van zaken inzake de aanvragen van studiebeurzen op 13 oktober 1993

— Secundair onderwijs : 91.477 aanvragen of 8.908 meer dan in 1992 ;

— Hoger Onderwijs : 26.245 aanvragen of 5.870 meer dan in 1992.

De minister deelt tenslotte mee dat ingevolge de begrotingsbespreking 1992 over het thema 'studiebeurzen' een informatiebrochure over het systeem van studiebeurzen werd opgesteld en verspreid. Deze brochure verklaart wellicht een gedeelte van de toename in het aantal aanvragen.

6. De statuten rechtspositie personeel

Zoals voorzien, worden de statuten rechtspositie na 2,5 jaar werking geëvalueerd en eventueel aangepast. Hierbij wordt volgende werkwijze gebruikt : enerzijds worden de opmerkingen en desiderata van de inrichtende machten en de vakbonden verzameld, anderzijds werd binnen het departement onderwijs een speciale werkgroep opgestart.

Bij de herwerking van de statuten zal men rekening moeten houden met :

1) De opvattingen van de inrichtende machten en de vakbonden

2) De ervaringen en doelstellingen van de overheid — onder meer vraag naar vereenvoudiging ;

3) Het ideeëngoed van het ambtenarenstatuut, onder meer het principe van de evaluatie van personeelsleden.

7. Internationale samenwerking

Inzake de Europese programma's is er een belangrijke Vlaamse deelname aan projecten als ERASMUS, LINGUA, enz. Wat ERASMUS betreft, dient gewezen op de wijziging in de toekenningsvoorwaarden van de beurzen. Voortaan wordt rekening gehouden met het inkomen van de kandidaten, principe waarmee alle deelnemende landen het eens zijn.

Met Rusland werd een samenwerkingsakkoord over het buitengewoon en het universitair onderwijs getekend. Volgende elementen zijn in dit akkoord opgenomen :

- ontwikkelen van het onderwijsrecht ;
- uitwisseling van docenten ;
- verlenen van logistieke steun aan didactische uitgeverijen in Rusland ;
- meewerking aan managementcursussen.

Momenteel wordt nog onderhandeld over een samenwerkingsakkoord Vlaanderen-Rusland-Nederland dat men op 7 november hoopt af te sluiten.

De minister hecht groot belang aan Vlaams-Nederlandse samenwerking op dit terrein omdat dit het uitgangspunt kan zijn voor een bredere Europese samenwerking.

Met Nederland werd het GENT-2 akkoord afgesloten en ook de ambtelijke samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen verloopt optimaal : zo worden gezamenlijke seminars, werkvergaderingen en colloquia — bijvoorbeeld over de lerarenopleiding — georganiseerd. Het incident over de Open Universiteit (cfr. supra) is een ongelukkige uitzondering.

Met Tsjechië en Slowakije werd het samenwerkingsakkoord dat tijdens de vorige legislatuur werd afgesloten hernieuwd. Acht Vlaamse TSO-BSO-scholen zijn 'gekoppeld' aan vier Tsjechische en 4 Slovaakse scholen. Deze scholen zitten in een beperkt netwerk met nog andere scholen.

Met Tsjechië en Slowakije wordt samengewerkt rond :

- logistieke ondersteuning ;
- levering van handboeken ;
- motivering van technische leerkrachten ;
- samenwerking onderwijs-bedrijfsleven ;
- didactiek vreemde talenonderwijs.

8. Belgisch voorzitterschap Europese Gemeenschap

Het Groen Boek van commissaris Ruberti over de Europese dimensie in het onderwijs is een belangrijk beleidsdocument. De doelstelling van dit document bestaat erin Europa te laten binnendringen in het basis- en secundair onderwijs, en dit ten gevolge van het Verdrag van Maastricht.

Het Groen Boek van Ruberti wordt momenteel ter discussie voorgelegd aan het onderwijsveld en wordt op 8 november ook voorgelegd aan de Europese ministerraad van de ministers van Onderwijs. De betrokken lidstaten kunnen vervolgens tot einde 1993 schriftelijk hun opmerkingen overmaken zodat het document tijdens de ministerraad van mei/juni 1994 definitief ter goedkeuring kan voorgelegd worden.

Op Vlaams initiatief werd een conferentie van hoge ambtenaren over het basisonderwijs in de EG samengeroepen en de minister is verheugd te kunnen medelen dat dit initiatief door alle lidstaten zeer gunstig werd onthaald en ook na het Belgisch voorzitterschap verder gezet zal worden.

Het Ruberti-document over de herstructurering van de Europese programma's — COMETT, ERASMUS, LINGUA, PETRA, PHARE — wil de Europese programma's heroriënteren volgens twee actielijnen, namelijk onderwijs — programma's van artikel 126 — en opleiding programma's van artikel 127. Op die manier hoopt men de huidige verwarren en het gebrek aan coördinatie betreffende deze programma's weg te werken.

Inzake de programma's rond onderwijs wenst men tot een integratie van alle programma's in één groot programma te komen. Hierbij zou rekening gehouden worden met vier belangrijke krachtlijnen :

- 1) Het feit dat een aantal lidstaten — bijvoorbeeld Groot-Brittannië — wenst dat dergelijk geïntegreerd programma opgebouwd zou worden rond een duidelijke leidraad ;
- 2) Een verdere aanmoediging van de mobiliteit van de studenten ;
- 3) Aan de betrokken lidstaten word gevraagd zich te enga-

geren voor dergelijk programma, ook wanneer de subsidies vanwege de EG zouden verminderen ;

4) Aan de betrokken universiteiten gevraagd zou worden een soort 'Jean-Monnet' initiatief te nemen dat ertoe strekt de Europese aanwezigheid in de universiteit structureel vast te leggen.

Wat de aanmoediging van de mobiliteit en de financiering van het hoger onderwijs betreft, kunnen volgende krachtlijnen worden onderscheiden :

1) een zo groot mogelijke toegang tot hoger onderwijs voor de hele Gemeenschap ;

2) geen discriminatie op basis van nationaliteit ;

3) een verhoging van de mobiliteit.

Hierbij dient wel rekening gehouden met :

1) Het budgettair evenwicht voor de lidstaten. Momenteel zijn enkele lidstaten voornamelijk 'importeur' van studenten — met België en in de eerste plaats Wallonië en Groot-Brittannië voorop — anderen voornamelijk 'exporteur' — voornamelijk de Zuiderse landen en in het bijzonder Griekenland en Portugal. Een discussie ten gronde kan hier niet langer vermeden worden.

2) Het respect voor de culturele eigenheid van hun onderwijssystemen.

De mobiliteitsgedachte moet maximaal geïntegreerd worden in de studieloopbaan van de studenten teneinde een zo ruim mogelijke internationale ervaring op te doen. Tot de verschillende vormen van studentenmobiliteit kunnen worden gerekend :

- korte periode in buitenland ;
- volledige cyclus ;
- in het kader van Europese programma's ;
- op eigen initiatief.

De minister besluit dat ook de discussie over de toegang tot en het recht op hoger onderwijs niet langer uitgesteld kan worden. Zo ondergraaft het Belgische systeem van vrije toegang tot het hoger onderwijs de systemen van numerus clausus in andere landen, wat zeker niet de bedoeling kan zijn.

Momenteel wordt over de problematiek van de toegang tot het hoger onderwijs in de verschillende lidstaten cijfermateriaal verzameld. De minister hoopt dat op de ministerraad van 8 november ten minste een intentieverklaring afgelegd zal kunnen worden. De minister voegt er nog aan toe dat hij vanwege Duitsland — EG-voorzitterschap tijdens de tweede helft van 1994 — reeds het engagement heeft gekregen dat dit thema opnieuw op de agenda van de ministerraad geplaatst zal worden.

II. OPMERKINGEN EN VRAGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER

A. De CAO 1993-1994 en zijn betekenis voor de onderwijsbegroting 1994

Namens zijn fractie feliciteert de heer E. Baldewijns de minister met de bereikte CAO. Hij benadrukt in het bijzonder volgende aspecten :

— Het feit dat de minister er in geslaagd is deze CAO af te sluiten ;

— Het feit dat er een belangrijke stap gezet werd in de richting van de financiële herwaardering van de leerkracht, en van bepaalde categorieën van leerkrachten in het bijzonder ;

— De homogenisering van de weddeschalen van de directies, wat vooral de kwaliteit van de kleinere scholen ten goede zal komen ;

— De tewerkstellingscomponent die in de CAO werd opgenomen, en dan in het bijzonder de aanvullende omkadering in het basisonderwijs en de extra inspanning ten voordele van de basiseducatie ;

— De startpremie voor het HOBu die de slaagkansen van de herstructureringsoperatie verhoogt, en die toelaat op termijn het probleem van de boventalligen op te lossen.

De heer R. Deswaene merkt op dat één van de opties van de CAO 1993-1994, namelijk besparingen in het secundair onderwijs ten voordele van een algemene loonsverhoging voor alle leerkrachten en extra verhogingen voor specifieke categorieën — kleuterleidsters en leraars plastische opvoeding en muzikale opvoeding in het HOKT — aanleunt bij voorstellen die jaren geleden reeds werden verdedigd door de toenmalige PVV, wat hem enkel kan verheugen. Ook vandaag stelt de VLD duidelijk dat de aantrekkingskracht van het beroep van leerkracht enkel hersteld kan worden indien minder leerkrachten beter betaald worden.

Dezelfde spreker merkt vervolgens op dat het zijn fractie ten zeerste heeft bevreemd dat voor de onderwijs-CAO een extra financiële ruimte van 8 miljard bleek te bestaan. Voor de onderhandelingen van start gingen werd er steeds op gewezen dat de budgettaire ruimte uitermate klein was, zodat deze onderhandelingen in een vrij pessimistische sfeer van start gingen. Plots bleek echter toch meer mogelijk, en de spreker vraagt hoe de minister deze ogenschijnlijke tegenstrijdigheid kan verklaren. Hij voegt eraan toe dat ook de fractieleider van de CVP tijdens de plenaire vergadering van de Vlaamse Raad van 29 september 1993 zijn bedenkingen had bij de forse stijging van de onderwijsuitgaven in uitvoering van de CAO⁵.

De heer R. Deswaene vraagt vervolgens welke concrete meeruitgave verbonden is aan de uitvoering van de CAO.

De minister antwoordt dat de CAO in 1994 789 miljoen extra uitgaven genereert.

Wat de ogenschijnlijk plotse budgettaire ruimte betreft, antwoordt de minister dat hij alleszins wettelijk verplicht was de nationaal tot stand gekomen CAO uit te voeren. Indien er naast de nationale echter ook een sectorale CAO bestaat, moet de minister de CAO slechts éénmaal uitvoeren. Tegen deze achtergrond leek het de minister dan ook meer aangewezen de schaarse middelen te besteden aan de uitvoering van een specifieke onderwijs- dan wel aan een nationale CAO.

Ook mevrouw A. Leysen spreekt zich namens haar fractie lovend uit over de CAO die onder meer als groot voordeel heeft dat eindelijk bepaalde storende anomalieën in de weddestructuur van het onderwijzend personeel worden weggevoerd.

⁵ Handelingen van de Vlaamse Raad. September 1993, p. 2690.

Niettemin legt mevrouw A. Leysen de vinger op een zwak punt van de CAO, namelijk het feit dat de inrichtende machten niet bij de besprekingen tussen de minister en de vakbonden betrokken waren, terwijl de CAO de inrichtende machten toch belangrijke extra lasten oplegt. De spreker verwijst met name naar de vervoerskosten voor het onderwijzend personeel en naar de wedden van het meester-, vak- en dienstpersoneel die in de toekomst ten laste van de **werkingsdotatie** van de scholen komen.

Met betrekking tot de vervoerskosten stelt mevrouw A. Leysen dat deze als een deel van het loon beschouwd moeten worden, en dus door de subsidiërende overheid betaald moeten worden ; met betrekking tot de wedden voor het meester-, vak- en dienstpersoneel wijst zij erop dat deze een te grote last op de werkingskosten van de scholen leggen.

De minister repliceert dat de omvang van deze extra last niet overdreven mag worden omdat de formule voor de **werkingskosten** zoals vastgelegd in het lentedecreet van 31 juli 1990 voor 60 % weddegevoelig is. Hij voegt eraan toe dat dit aandeel met name voor het gesubsidieerd onderwijs zeer geflatteerd is — reëel wedde-aandeel van 30 % versus 60 % bij de ARGO — en dus draagbaar moet zijn.

Mevrouw A. Leysen is het hiermee niet eens. Zij stelt dat de werkingskosten voor de scholen nu reeds beperkt zijn — stelling waarmee de minister het eens is, cfr. zijn inleidende uiteenzetting — en dat extra ingrepen in de werkingskosten uit den boze zijn. Zij vraagt met aandrang dat volgend jaar niet aan de werkingskosten geraakt zou worden.

Wat de ten laste **legging** van de vervoerskosten aan de inrichtende machten betreft, stelt de minister dat deze maatregel beschouwd moet worden als de bijdrage van de inrichtende machten aan de besparingen in het onderwijs. De minister betreurt dat sommige inrichtende machten deze maatregel — die reeds door de vorige CAO was opgelegd — weigeren uit te voeren, en andere hem selectief — enkel voor de vastbenoemden — uitvoeren. In dit verband stelt de minister een decretale ingreep in het vooruitzicht die de Schoolpactwet moet wijzigen.

Tot slot van haar interventie met betrekking tot de CAO 1993-1994 vraagt mevrouw A. Leysen dat de inrichtende machten in de toekomst wel bij dergelijke besprekingen betrokken zouden worden.

De minister heeft begrip voor deze vraag van mevrouw A. Leysen. Hij beaamt dat de CAO-onderhandelingen over onderwijs bijgewoond zouden moeten worden door de inrichtende machten omdat zij — en niet de minister — de werkgever in het onderwijslandschap zijn. De minister voegt er wel aan toe dat deze stelling tot nu toe op weinig begrip van de vakbonden kan rekenen.

De heer L. Martens kan zich aansluiten bij de positieve evaluatie van de CAO, maar hij benadrukt dat hiermee niet alle problemen van het onderwijs zijn opgelost. Een van de cruciale uitdagingen is de herwaardering van de leerkracht, en deze uitdaging wordt niet beslecht met weddeverhogingen alleen. Het vinden van een antwoord op het ongenoegen dat momenteel bij veel leerkrachten overheerst overstijgt het puur materiële en vraagt een debat ten gronde.

De heer I. Verleyen sluit zich hier bij aan, en persoonlijk verwacht hij veel van de discussienota over de **lerarenop-
leiding** die de minister recent heeft **rondgedeeld**⁶. Hij legt de

⁶ Het lerarenambt in een nieuw perspectief. Discussienota, oktober 1993.

nadruk op de algemene visie die aan de basis van de vernieuwing van de lerarenopleiding moet liggen, en die niet los gezien kan worden van de recente vernieuwingen in andere domeinen van het onderwijsgebeuren : de eenheidsstructuur in het secundair onderwijs die meer dan vroeger de nadruk legt op een geleidelijke studiekeuze, de eindtermen die het vakoverschrijdend denken in het onderwijs illustreren en de herstructurering van het HOBU waardoor de pedagogische opleiding ingebouwd wordt in de multisectorale hogescholen.

De minister beaamt het belang van de lerarenopleiding en legt er nogmaals de nadruk op dat de nota die momenteel aan het veld voorgelegd wordt een **discussienota** is die de regering niet bindt. Momenteel bezoekt een gedetacheerde leerkracht de scholen om reacties en suggesties te notuleren. Een gedetailleerd schema over de planning van de decretale werkzaamheden van de lerarenopleiding kan momenteel nog niet voorgelegd worden.

Alle intervenianten hopen dat de besprekingen over het Sociaal Pakt de uitvoering van de CAO niet in het gedrang zullen brengen. De minister antwoordt dat dit probleem voorlopig niet aan de orde is, en dat de Gemeenschappen en Gewesten alleszins hun inbreng zullen hebben bij de uitwerking van het Sociaal Pact.

B. Het structureel probleem van de onderwijsbegroting en het voorstel tot oprichting van een subcommissie ter zake

De heer E. Baldewijns feliciteert de minister dat hij er, zoals in 1992, in geslaagd is de begroting 1994 op te stellen zonder aan de essentiële pijlers van het onderwijsbestel te raken. Deze begroting weerspiegelt het beleid van de minister, namelijk visie gekoppeld aan zorg voor kwaliteit én zorg voor de toekomst. Het project van de eindtermen en de herstructurering van het HOBU zijn in dit verband dé voorbeelden bij uitstek die het beleid van de minister illustreren.

De spreker benadrukt dat het opstellen van de **onderwijsbegroting** van de Vlaamse Gemeenschap in deze periode van budgettaire restricties geen sinecure is : enerzijds is er de vaststelling dat deze begroting bijna de helft van de totale begroting van de Vlaamse Gemeenschap opslorpt, anderzijds kan niet ontkend worden dat de onderwijsbegroting gekenmerkt wordt door structurele onevenwichten — het hoge aandeel van de wedden, het overgewicht van het secundair onderwijs — en dat het onderwijs niet altijd aan de verwachtingen voldoet. Het mag dan ook niet verbazen dat de overige leden van de Vlaamse regering én de buitenwereld zich — terecht — de vraag stellen of de vele middelen die aan onderwijs besteed worden, wel gelegitimeerd zijn.

In dit verband merkt de heer R. Deswaene op dat de fractieleider van de CVP tijdens de plenaire vergadering van de Vlaamse Raad van 29 september 1993 heeft voorspeld dat de Vlaamse onderwijsbegroting tegen het jaar 2000 een structureel tekort van 45 à 60 miljard zou **vertonen**⁷. Alhoewel het probleem van de sluipende jaarlijkse toename van de onderwijsbegroting reeds jaren door alle politieke partijen als een probleem wordt beschouwd, is een fundamentele analyse van de onderwijsbegroting en suggesties tot structurele maatregelen tot dusver uitgebleven.

De heer R. Deswaene acht de tijd rijp om vanuit de onder-

⁷ Cfr. voetnoot 5.

wijscommissie zélf een initiatief te nemen, en hij dient hierbij een voorstel in om binnen de onderwijscommissie van de Vlaamse Raad een subcommissie op te richten die het uitgavenpatroon van de onderwijssector ten gronde analyseert, en eventueel suggesties tot hervorming voorlegt. Deze subcommissie zou bijvoorbeeld hoorzittingen kunnen organiseren en te rade kunnen gaan bij de bevoegde diensten van het departement onderwijs.

De minister en de Commissie stemmen met dit voorstel in. De meerderheid van de leden stelt echter wel als voorwaarde dat de bedoelde subcommissie na drie zittingen een werkschema ter goedkeuring aan de voltallige Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid zou voorlegt. De VLD-fractie gaat hiermee akkoord zodat de subcommissie op een nader te bepalen datum officieel van start kan gaan.

C. De concrete besparingsmaatregelen

1. Algemeen

Mevrouw A. Leysen is verheugd dat drastische ingrepen in de onderwijsbegroting 1994 zijn uitgebleven.

De heer R. Deswaene vraagt wat de preciese opbrengst is van de besparingsmaatregelen in het secundair onderwijs. Hij merkt immers op dat de totale uitgaven voor het secundair onderwijs in 1994 nog met 3,2 miljard toenemen.

De minister antwoordt dat de juiste impact van de besparingsmaatregelen niet direct uit de begroting afgeleid kan worden, omdat deze laatste ongunstig beïnvloed wordt door de hoge vergrijzingsfactor in het secundair onderwijs (cfr. supra).

Hierop vraagt de heer R. Deswaene wat de zuivere opbrengst van de besparingsmaatregelen is, los van het vergrijzingseffect. Of met andere woorden : met hoeveel miljard zou de onderwijsbegroting gestegen zijn indien de minister géén speciale maatregelen had genomen.

De minister antwoordt dat de vermindering van het aanwendingspercentage met 0,8 % een netto-opbrengst van 444 miljoen oplevert. Dit is 60 % van de bruto-opbrengst.

De heer L. Martens vraagt hoe de minister 40 miljoen op de totale loonkost kan besparen.

De minister antwoordt dat dit mogelijk is ingevolge een meer precieze berekening van de vergrijzingscoëfficiënt .

2. Beperking van de vaste benoemingen

De heer J. De Meyer is van mening dat de aangekondigde maatregel inzake het afschaffen van de vaste benoemingen in opdrachten van minder dan de helft van een voltijdse betrekking discriminerend is ten opzichte van leerkrachten die bewust een deeltijdse carrière willen uitbouwen, bijvoorbeeld om gezinsredenen. De spreker is bovendien van mening dat dergelijke maatregel zichzelf zal uithollen, omdat iedereen zal pogen toch minimum een halftijdse betrekking te bemachtigen.

De minister is het ermee eens dat de spreker een spijtig neveneffect van deze maatregel aanraakt — het kwantitatief belang ervan kan echter niet ingeschat worden — maar

hij blijft bij zijn opzet dergelijke benoemingen in de toekomst onmogelijk te maken. Het aantal benoemingen in opdrachten van minder dan de helft van een voltijds mandaat is momenteel onrustwekkend hoog, en dit geldt des te meer indien men rekening houdt met het aantal boventallige leerkrachten.

De bedoelde maatregel zal opgenomen worden in de decreten die de herziening van de rechtsstatuten van het onderwijzend personeel regelen.

De heer J. De Meyer is niet overtuigd door de argumentatie van de minister en herhaalt dat hij niet kan aanvaarden dat leerkrachten die bewust voor een deeltijdse opdracht kiezen hiervoor gesanctioneerd worden.

De minister herhaalt dat hij bereid is rekening te houden met dergelijke gevallen, maar hij ziet niet in hoe ze te onderscheiden van de niet-bewuste deeltijdse betrekkingen.

De minister voegt er nog aan toe dat voor richtingen waar momenteel een buitengewoon groot aantal boventalligen bestaat — bijvoorbeeld snid en naad, huishoudkunde — in het onderwijsdecreet-V (artikel 29) reeds een gelijkaardige decretale bepaling is opgenomen. In 1992 werden nog 61 personeelsleden vast benoemd in richtingen met veel structureel boventalligen, wat volgens hem niet langer verdedigbaar is. Voor aanvullend cijfermateriaal inzake de vaste benoemingen verwijst de minister naar Bijlage 1-2.

D. De beleidsopties voor de verschillende onderwijsniveaus

1. Het basis- en buitengewoon onderwijs

a) Het project aanvullende omkadering eerste jaar lager onderwijs

De heer J. De Meyer⁸ herinnert eraan dat voor het schooljaar 1993-1994 een krediet van 407 miljoen frank voorzien wordt voor het project aanvullende omkadering eerste jaar lager onderwijs.

Uit een analyse van de populatie van de leerlingen die in het basisonderwijs een achterstand oploopt blijkt volgens de spreker echter duidelijk dat het jaarklassensysteem onvoldoende rekening houdt met het ontwikkelingspeil en -tempo van kinderen. Een centraal probleem hierbij is de overgang kleuterschool — lagere school, waarbij bepaalde kinderen niet schoolrijp zijn of waarbij de school onvoldoende aangepast is aan het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. Samenwerkingsmodellen met de kleuterschool zijn hierbij aangewezen.

De spreker vervolgt dat de minister beslist heeft dat, om in aanmerking te komen voor participatie aan het systeem, vanuit de aanvullende omkadering initiatieven moeten ontwikkeld worden die zich situeren op drie niveaus, met name :

— de klas- en schoolorganisatie, bijvoorbeeld flexibele vorderingsgroepen

— de afstemming van het onderwijsaanbod op de individuele leerlingen — met inbegrip van remediërend onderwijs, bijvoorbeeld inschakelen van de taakleerkracht ;

⁸ De interventie van de heer J. De Meyer werd ingediend als „Vraag om uitleg over het project aanvullende omkadering eerste jaar lager onderwijs”.

— samenwerkingsvormen tussen het gewoon en het **buitengewoon** basisonderwijs.

Om in aanmerking te komen voor deze aanvullende **omkadering** moesten de scholen nog aan volgende bijkomende voorwaarden voldoen :

— het ontwerpen van een actieplan omtrent de specifieke organisatie van het eerste leerjaar ;

— het beschikken over een niveau kleuteronderwijs, ofwel aantonen dat met een kleuterschool nauw wordt samengewerkt ;

— samenwerken met het buitengewoon onderwijs met als doel de verwijzing naar type 8 te beperken of een versnelde terugkeer van het buitengewoon onderwijs mogelijk te maken ;

— vanaf het schooljaar 1993-1994 beschikken over een taakleraar voor minimum 1 lestijd per 16 leerlingen. De **taakleraar** wordt bij voorrang ingeschakeld in het eerste leerjaar.

De inspectie zal het vervullen van de voorwaarden en de aanwending van de toegekende lestijden controleren.

In dit verband wenst de heer J. De Meyer de minister volgende vragen voor te leggen :

1) Hoe is de eerste evaluatie van de minister over de uitvoering van het project aanvullende omkadering ?

2) Wat was de oorzaak van het laattijdig versturen van de omzendbrief ter zake, namelijk pas na 15 juli ?

3) Op basis van welke criteria werd uiteindelijk beslist om een aanvullende omkadering toe te kennen ?

4) Op welke wijze werden de resterende lestijden in een „tweede ronde” verdeeld ?

5) Hoeveel aanvullende lestijden werden aan hoeveel scholen toegekend ? Hoeveel aanvragen werden geweigerd ?

6) Welke aanpassingen aan het systeem aanvullende **omkadering** acht de minister noodzakelijk voor volgend schooljaar ?

7) Acht de minister het niet wenselijk om eveneens rekening te houden met de specifieke situatie van kleinere scholen en instellingen met verschillende vestigingsplaatsen en graadklassen ?

De minister antwoordt op de respectievelijke vragen als volgt :

1) Hierop kan momenteel **nog** geen antwoord gegeven worden.

2) De minister stelt formeel dat de brieven voor 15 juli 1993 verstuurd zijn, en dat de directeurs van de basisscholen de brief dan ook voor 15 juli ontvangen moeten hebben aangezien zij verondersteld zijn tenminste tot die datum in de school aanwezig te zijn. De minister ontkent de aantijging van de heer J. De Meyer dat de bewuste brief in bepaalde scholen pas na 15 juli toegekomen zou zijn. Zijn administratie kan aantonen dat de brieven tijdig verstuurd zijn. De heer J. De Meyer repliceert dat het dan wel merkwaardig is dat de 15 directeurs waarmee hij vorige week nog vergaderde, deze omzendbrief allen pas na 15 juli ontvangen hebben.

3) De minister antwoordt dat hij ernaar gestreefd heeft een zo billijk mogelijke verdeling over de netten te bereiken. De **officiële** toekenningscriteria voor het vrij gesubsidieerd onderwijs werden daarom zeer stringent toegepast, voor de

officiële sector minder stringent. Het gevolg van deze werkwijze is wel dat er momenteel subjectieve verschillen op het veld bestaan, en dat bepaalde directeurs ontevreden zijn, omdat zij in de overtuiging waren geen recht op de aanvullende omkadering te hebben en hun kandidatuur niet gesteld hebben, terwijl andere scholen in identieke omstandigheden hun kandidatuur wél stelden en ze bovendien positief beantwoord werd. Hieruit besluit de minister dat hij in de toekomst de keuze heeft uit twee alternatieven : ofwel streeft hij een gelijke verdeling over de netten na en dan kunnen deze schijnbare anomalieën in de toekenningprocedure niet vermeden worden, ofwel worden de criteria voor alle netten stringent toegepast en dan zullen bepaalde netten sterk ondervertegenwoordigd zijn bij de toekenning van de extra mandaten.

4) Voor de tweede ronde werd dezelfde werkwijze behouden.

5) In totaal deden 1.623 scholen een aanvraag, goed voor in totaal 20.208 lestijden. Hiervan werden 1.356 aanvragen ingewilligd, goed voor 12.744 lestijden.

6) Het antwoord is afhankelijk van de aangekondigde evaluatie van het systeem.

7) Ook dit antwoord hangt af van de evaluatie van het systeem.

De heer J. De Meyer besluit met te stellen dat hij de maatregel op zich waardevol vindt, maar doet voor een mogelijke verlenging voor het schooljaar 1994-1995 toch volgende suggesties :

1) Een lineaire toepassing van de maatregel uitsluitend op basis van het per 1 februari vastgelegde leerlingenaantal moet voorkomen worden. In september moeten aanpassingen mogelijk zijn op basis van de **effectieven** per 1 september.

De minister antwoordt dat verscheidene directeurs deze denkpiste niet genegen zijn omdat de inwerkingtreding hierdoor verschoven wordt naar ten vroegste per 1 oktober.

De spreker stelt volgend compromis voor : 90 % definitief toekennen op basis van de aantallen per 1 februari, en de resterende 10 % pas bij het begin van het schooljaar aan die scholen die er méér nood aan blijken te hebben dan op basis van de telling per 1 februari ingeschat kon worden.

De minister staat hier positief tegenover. Hij merkt op dat bij het huidige experiment ook 7 % werd toegekend in de loop van de maand september, en hij stelt dat deze maatregel structureel vastgelegd kan worden.

2) De criteria moeten verlaagd worden om ook kleinere scholen toe te laten aan het systeem te participeren.

Mevrouw J. Leduc stelt dat ze in principe niet gekant is tegen de maatregel inzake de extra omkadering van het eerste leerjaar. Ze herhaalt echter haar bekende stelling, namelijk dat ze meer heil ziet in een extra omkadering voor het kleuteronderwijs, omdat hier de fundamentele oorzaak van de ongelijke startkansen ligt. Dit uit zich dan in de lagere school in het fenomeen van het zittenblijven. Ze verwijst in dit verband ook naar haar interventie ter gelegenheid van de bespreking van de begrotingsaanpassing 1993⁹. Zoals de

⁹ Cfr. voetnoot 1.

heer J. De Meyer pleit ook mevrouw J. Leduc ervoor de maatregel inzake de extra omkadering voor het eerste studiejaar in de toekomst pas te operationaliseren per 1 oktober, omdat de leerkrachten de probleemgevallen pas tijdens de maand september kunnen situeren. Op die manier kunnen de supplementaire leerkrachten gespreid worden over negen in plaats van over tien maanden, waardoor meer scholen geholpen kunnen worden.

b) De administratieve omkadering van het basisonderwijs

De heer R. Deswaene is van oordeel dat de extra 50 miljoen voor de administratieve omkadering van het basisonderwijs efficiënter aangewend zou kunnen worden. De laatste jaren werd op het vlak van de administratieve omkadering van de basisscholen reeds een belangrijke inspanning geleverd.

Mevrouw A. Leysen is het hiermee niet eens. Zij is van mening dat de administratieve omkadering van het basis- en het buitengewoon onderwijs nog sterk verbeterd kan worden. Zij wijst erop dat de administratieve omkadering vandaag gedragen wordt door personeelsleden met de meest diverse statuten, en zij vraagt of het niet wenselijk is hierin meer eenheid te brengen.

Ook mevrouw J. Leduc is van mening dat het lager en buitengewoon onderwijs inzake administratieve omkadering nog fel benadeeld zijn tegenover het secundair onderwijs. Dit heeft onder meer als negatief gevolg dat de directeur van een basisschool zich met de administratie moet inlaten, en dus weinig of geen tijd meer heeft voor zijn pedagogische opdracht en voor de contacten met de ouders.

De minister is het eens met mevrouw A. Leysen en mevrouw J. Leduc als zij stellen dat de administratieve omkadering van het basis- en buitengewoon onderwijs nog veel kan verbeteren en dat extra inspanningen ook in de toekomst nog verantwoord zijn. Hij beaamt eveneens dat het administratief kader dringend meer eenvormig gemaakt moet worden.

De minister stelt dat de toestand van het basisonderwijs niet los gezien kan worden van de algemene bevoordeling van het secundair onderwijs zoals die in de jaren 1970 op gang gekomen is. Deze bevoordeling van het secundair onderwijs is mee mogelijk gemaakt door de geringe reactie vanwege de onderwijzers. De minister stelt dat de onderwijzers weinig combattief zijn.

Mevrouw J. Leduc stelt dat de minister de taak van het administratief personeel zou kunnen vergemakkelijken door het aantal omzendbrieven drastisch te beperken en door geen overbodige opdrachten te geven. De spreker verwijst in casu naar een omzendbrief voor het secundair onderwijs van vorig schooljaar waarin opdracht werd gegeven de aanwezige leerlingen manueel te tellen, terwijl de meeste scholen voor deze telling een informatica-programma hebben.

De minister antwoordt dat hij inzake de omzendbrieven reeds belangrijke inspanningen heeft geleverd, en dat hij dit ook in de toekomst nog zal doen. De omzendbrief inzake de manuele telling van het aantal leerlingen is hem niet bekend, maar hij zal de nodige inlichtingen ter zake inwinnen. De bedoelde omzendbrief zal alleszins ingetrokken worden.

De heer L. Martens wijst erop dat veel scholen gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om contractueel admi-

nistratief personeel aan te werven, maar dat de kredieten hiervoor veel te laat aan de scholen zijn uitbetaald, waardoor veel scholen dure overbruggingskredieten hebben moeten afsluiten. De spreker vraagt dat dergelijke voorvallen zich in de toekomst niet meer zouden voordoen. Hij voegt eraan toe dat dergelijke werkwijze vooral de scholen van het vrije net treft.

De minister pleit schuldig en voegt eraan toe dat momenteel alle achterstallige betalingen zijn rechtgezet. Hij stelt ook dat de uitbetalingen in de toekomst tijdig zullen gebeuren.

De heer J. Tavernier apprecieert de extra financiële inspanningen ten voordele van het basisonderwijs, maar hij vraagt dat het systeem van jaarlijks weerkerende ad hoc maatregelen — bijvoorbeeld de extra omkadering voor het eerste leerjaar — omgezet zou worden in een systeem van definitieve, structurele maatregelen om de onzekerheid over de al dan niet verlenging van deze maatregelen weg te nemen.

De minister repliceert dat naast de voorlopige systemen wel **degelijk** structurele ingrepen zijn gebeurd. Zo zijn de werkingskosten voor het basisonderwijs structureel verhoogd en kunnen de scholen deze middelen aanwenden volgens eigen voorkeur.

De heer E. Baldewijns drukt zijn appreciatie uit over de structurele maatregelen die inzonderheid de overgang van het kleuter- naar het lager onderwijs positief beïnvloeden.

c) De taakleraars

De heer R. Deswaene vraagt of de minister enig zicht heeft op de correcte inzet van de taakleraars. Volgens zijn informatie zouden de taakleraars in bepaalde gevallen ingezet worden om klassen te splitsen, wat volgens hem toch niet de bedoeling kan zijn. Het opzet van de extra inzet van taakleraars was de overgang van leerlingen van het gewone naar het bijzonder onderwijs te beperken, en de spreker vraagt of hier al concrete — ook budgettaire — resultaten voorgelegd kunnen worden.

Mevrouw J. Leduc verwijst naar haar interventie over de extra omkadering van het lager onderwijs (supra, a)) en ze herhaalt dat inzet van extra taakleraars in het kleuteronderwijs teneinde de overgang van het kleuter- naar het lager onderwijs beter te begeleiden in haar visie belangrijker is dan de extra omkadering in het eerste leerjaar. Gelijke startkansen worden gecreëerd in het kleuteronderwijs en ze verwijst inzonderheid naar het belang van een goede basiskennis Nederlands. Mevrouw J. Leduc is dan ook van oordeel dat elke school, hoe klein ook, recht heeft op een taakleraar, en hieronder verstaat spreker ook de bijzondere leermeester lichamelijke opvoeding. Zij is van mening dat voor de aanstelling van de taakleraar geput moet worden uit het leestijdenpakket, en dat de taakleraar verplicht opgelegd moet worden omdat op deze manier zowel het zittenblijven in het lager onderwijs als de afvloeiing naar het buitengewoon onderwijs afgeremd worden. De extra-financiële last van het inzetten van taakleraars zou zich op die manier ook terugverdienen. Mevrouw J. Leduc dringt aan op een dringende regeling ter zake.

De minister antwoordt dat hij de denkpiste van mevrouw J. Leduc zeer genegen is en dat hij zijn administratie opdracht zal geven deze denkpiste voort uit te werken.

d) Het extra krediet van 250 miljoen voor het kleuteronderwijs

De heer R. Deswaene vraagt wat precies beoogd wordt met het extra krediet van 250 miljoen frank voor het kleuteronderwijs. Is het de bedoeling het aantal kleuters per klas te verminderen of zullen nieuwe krachten toegevoegd worden, in casu kinderverzorgsters? De spreker vraagt zich af of deze 250 miljoen niet beter gebruikt zou worden om, bij wijze van experiment, zogenaamde brugklassen tussen het kleuter- en het lager onderwijs in te richten.

e) Varia

De heer R. Deswaene vraagt meer toelichting bij de zogenaamde **integratiepremie** die toegekend zou worden aan scholen die leerlingen uit het bijzonder onderwijs opnieuw opnemen in het gewoon basisonderwijs.

De heer J. Tavernier vraagt of in het kader van de discussie over de eindtermen ook de thematiek van het **klassensysteem** en het hiermee verbonden probleem van het zittenblijven ter sprake komt.

De minister antwoordt negatief. Deze thematiek is niet opgenomen in de opdracht van de Dienst voor **Onderwijsontwikkeling** (DVO) die de eindtermen opstelt. Via een tussentijdse analyse van het systeem van de eindtermen kan dit probleem echter wel aangeraakt worden — één van de redenen waarom de eindtermen niet gehaald worden, zou juist het bestaan van dit klassensysteem kunnen zijn — en via die weg kan het probleem uiteraard wel aangekaart worden.

De heer E. Baldewijns gelooft persoonlijk zeer sterk in het project van de eindtermen, maar pleit er wel voor dat zowel de ouders als de leden van de Commissie Onderwijs ten gepaste tijde bij de besprekingen betrokken zouden worden.

De minister antwoordt dat de eindtermen momenteel door een zeer breed veld van betrokkenen worden besproken — bijvoorbeeld de Bond van Grote en Jonge Gezinnen, verscheidene socio-culturele verenigingen — wat de bespreking ten goede komt.

2. Het secundair onderwijs

a) De schaalvergroting

De heer R. Deswaene vraagt de stand van zaken inzake een mogelijke operatie schaalvergroting in het secundair onderwijs.

Ook mevrouw A. Leysen blijft stilstaan bij dit thema. Volgens de spreker kunnen moeilijke en gevoelige thema's die de werking van het secundair onderwijs reeds jaren bezwaren — terbeschikkingstelling en reffectatie, het **aanwendingspercentage**, de minimumpakketten — slechts ten gronde worden besproken en hervormd indien er een reëel perspectief komt op verregaande samenwerkingsverbanden tussen scholen. De heer C. Moors sluit zich hier bij aan.

In afwachting van een herziening ten gronde, stelt mevrouw A. Leysen dat het wenselijk zou zijn inzake het **aanwendingspercentage** de decretale norm na te leven. Zij stelt dat de voortdurende aanpassingen van het **aanwendingsper-**

centage in negatieve zin, gecombineerd met de recente ingreep in de minimumpakketten, heel wat scholen voor problemen stelt. Het gaat volgens haar ook niet op dat scholen die jaarlijks groeien een jaar op compenserende maatregelen inzake aantal leerkrachten moeten wachten, terwijl een school met dalend leerlingenaantal hiervoor niet onmiddellijk **gesanctionneerd** wordt. Teneinde dergelijke anomalieën te voorkomen, stelt mevrouw A. Leysen voor dat opnieuw een 'rollend fonds' gecreëerd wordt waaruit scholen in noodgevallen kunnen putten om het aantal leerkrachten aan te vullen.

Ingaande op deze laatste suggestie, herinnert de minister de Commissie eraan dat hij in het verleden zowel de initiatiefnemer als de 'begraver' van het zogenaamde rollend fonds is geweest. De minister is de idee nog altijd genegen, maar hij wijst erop dat de praktijk heeft uitgewezen dat het principe zijn doel heeft gemist. De minister voegt er nog aan dat het groeiproces van een school — dat in de meeste gevallen vrij onvoorspelbaar is — blijkbaar niet pijnloos verloopt, maar dat hij hiervoor geen pasklare oplossing kan geven. Mevrouw A. Leysen dringt erop aan dat de administratie dit probleem niet uit het oog zou verliezen en verder naar oplossingen zou zoeken. De minister besluit dat de idee van het zogenaamde rollend fonds, **misschien** in een aangepaste formule, opnieuw ingevoerd kan worden.

De minister is het ermee eens dat jaarlijkse lineaire besparingsmaatregelen zoals deze met betrekking tot het **aanwendingspercentage** zoveel mogelijk vermeden moeten worden. Hij voegt er echter aan toe dat dergelijke ingrepen in afwachting van een diepgaande herstructurering en rationalisatie van het secundair onderwijs onvermijdelijk zijn. Ook de minister pleit ervoor dit gesprek zo snel mogelijk op gang te brengen, en hij verwijst in dit verband naar de bemoedigende persconferentie van de heer Boone — Nationaal Secretariaat van het Kristelijk Onderwijs — bij de opening van het schooljaar 1993-1994. De minister voegt er wel aan toe dat in het kader van dergelijke rationalisatie-gesprekken ook thema's als programmatiedrift en de overlappingsen van **programma's** niet uit de weg gegaan kunnen worden.

Hierbij aansluitend stelt mevrouw A. Leysen dat het thema schaalvergroting ook voor het secundair onderwijs blijkbaar niet langer taboe is, en zij hoopt dat vanwege de verschillende betrokkenen in het onderwijsgebeuren in de loop van de volgende maanden bruikbare suggesties gedaan zullen worden.

Volgens mevrouw J. Leduc moet de rationalisatie in het secundair onderwijs erop gericht zijn de overlappingsen in de programmatie af te bouwen en moet men er toe komen dat elk net in elke regio elke richting slechts éénmaal aanbiedt.

De minister stelt dat deze uitdaging niet zo eenvoudig is, omdat rekening gehouden moet worden met het eigen pedagogisch klimaat van de verschillende netten en de verschillende scholen. Hij voegt eraan toe dat men reeds een belangrijke stap zou zetten indien men de netten ertoe zou kunnen bewegen een aantal principes consequent toe te passen.

De minister verwijst in dit verband naar een recent experiment, namelijk het samenwerkingsverband tussen enkele scholen uit Ieper, waarbij de leerkrachten gezamenlijk beheerd worden en afspraken inzake programmatie worden gemaakt. Dit experiment lijkt zeer vruchtbaar, maar de minister wijst op de gelukkige omstandigheden waarbinnen het is kunnen starten : de scholen zijn gesitueerd binnen dezelfde stad, en ze onderhielden reeds langere tijd nauwe contacten.

Mevrouw A. Leysen juicht dit experiment toe en vraagt dat het ook elders navolging zou krijgen. Zij wijst wel op een mogelijk gevaar, namelijk dat bepaalde scholen geen partner vinden en uit de boot vallen. Dit moet vermeden worden.

Ook de heer J. Tavernier is van mening dat de aanhoudende reeks van éénmalige ingrepen in het secundair onderwijs een sfeer van culpabilisering en onzekerheid bij de leerkrachten creëert, en dat het wellicht wenselijk is een goed voorbereide rationalisatie over heel het veld op gang te brengen. Hij pleit wel voor een belangrijke inbreng van de leerkrachten bij deze schaalvergrotingsoperatie.

In de marge van deze bespreking vraagt de heer J. Tavernier of de minister een school kan dwingen zich om te vormen tot een gemengde school indien de ouders dit vragen.

De minister antwoordt ontkennend. Ingaande op de bemerking van de heer J. Tavernier dat de rechter dit blijkbaar wél kan, antwoordt de minister dat zijn bevoegdheden en deze van de rechter in deze niet op dezelfde lijn gesteld kunnen worden. De minister kan dergelijke omvorming hoogstens aanbevelen, en dit weerom in het kader van de rationalisatie en de efficiënte aanwending van de middelen.

Wat de inbreng van de leerkrachten betreft, stelt de minister dat gans het veld bij deze operatie betrokken moet worden.

b) Het beroepsonderwijs

De heer R. Deswaene noteert dat de minister momenteel alle prioriteit verleent aan de hervorming van het HOBV, maar hij stelt zich de vraag of het niet aangewezen is meer aandacht te besteden aan de hervorming van het beroepsonderwijs. De specifieke problemen van dit onderwijsniveau — absenteïsme, drugs- en alcoholgebruik, verkeerde oriëntering — vragen een eigen aanpak, en de spreker vraagt dan ook of de minister in dit verband reeds enige beleidsopties heeft uitgestippeld.

Hierbij aansluitend vraagt de heer R. Deswaene welke de implicaties van een mogelijke schaalvergrotingsoperatie zullen zijn voor het beroepsonderwijs.

De minister antwoordt dat veel problemen eigen aan het beroepsonderwijs — zoals bijvoorbeeld het spijbelen, het drugsgebruik — enkel opgelost kunnen worden in samenwerking met de ouders. Zo kan de last van de soms grote decallage tussen het einde van de schooldag en de thuiskomst van de ouders niet volledig afgewenteld worden op de scholen. In dit verband kan bijvoorbeeld wel overwogen worden om de schooluren te verschuiven, alhoewel de minister er onmiddellijk aan toevoegt dat deze oplossing niet ideaal is voor de leerkrachten.

De minister geeft wel toe dat het beleid meer rekening moet houden met de eigenheid van het beroepsonderwijs, bijvoorbeeld bij de opleiding van de leerkrachten beroepsonderwijs.

De heer C. Moors is van mening dat ook meer inspanningen en verantwoordelijkheidszin van de leerlingen geëist mag worden.

c) Varia

De heer J. Tavernier merkt op dat vele **studiemeesters** feitelijk ingezet worden als administratieve kracht, wat volgens hem toch niet de bedoeling kan zijn.

De minister beaamt deze visie maar stelt dat controle niet altijd eenvoudig is.

3. Het HOBU

Aanknopen bij een vorige bedenking, vraagt de heer R. Deswaene waarom deze Vlaamse regering juist het HOBU als onderwijs-beleidsprioriteit nummer één naar voor heeft geschoven.

Dezelfde spreker heeft zijn bedenkingen bij de extra injectie van 160 miljoen voor het HOBU. Hij vraagt of deze maatregel wel te verantwoorden is op de vooravond van de grootscheepse hervorming van het HOBU.

De minister antwoordt dat deze maatregel juist nodig is om de overgangperiode voor het HOBU te vergemakkelijken. De 160 miljoen zal, volgens de modaliteiten voorzien in het HOBU-decreet, over een periode van acht jaar — of 20 miljoen per jaar — afgeschreven worden.

Mevrouw A. Leysen merkt op dat voor het experiment sociale voorzieningen in het HOBU in 1994 40 miljoen minder kredieten voorzien zijn dan in 1993, en zij vraagt wat hiervoor de verklaring is.

De minister antwoordt dat voor 1993 40 miljoen te veel was voorzien omdat de oorspronkelijk voorziene uitbreiding van het experiment tot gans het veld van het HOBU uiteindelijk niet is doorgevoerd. Ingevolge overleg met de Inspectie van Financiën mag de minister het overschot van 40 miljoen aanwenden voor vervroegde uitbetalingen aan de betrokken hogescholen, waardoor voor 1994 minder kredieten ingeschreven moeten worden.

Aanknopen bij hetzelfde thema, meent de heer L. Martens te mogen stellen dat het experiment inzake de sociale voorzieningen van de hogescholen niet volledig aan de verwachtingen voldoet, en dus enige bijsturing vereist is. De spreker betreurt tevens dat de oorspronkelijke bedoeling van de minister, namelijk de institutionalisering van de samenwerking tussen hogescholen en universiteiten in het aangekondigde ontwerp-decreet op de hogescholen, uiteindelijk niet in dit ontwerp-decreet werd opgenomen.

De minister stelt dat de resultaten van het experiment ongelijk zijn, en dat naar een definitieve oplossing gezocht moet worden. De persoonlijke voorkeur van de minister ging naar samenwerking met de universiteiten, maar dit benadeelt de provincies Limburg en West-Vlaanderen. Momenteel wordt gedacht in de richting van de uitbouw van één sociale sector voor het ganse hoger onderwijs per provincie. De minister betreurt dat de definitieve oplossing nog niet gevonden is, en dat de regeling dus niet kon opgenomen worden in de ontwerp-decreten op het HOBU.

De heer J. Tavernier betreurt dat de minister niet geslaagd is in zijn oorspronkelijke bedoeling, namelijk tegelijkertijd met de herstructureringsplannen voor het HOBU ook herstructureringsplannen voor het OSP en de leerkrachtenopleiding in te dienen.

Hij vindt het bovendien jammer dat de herstructurerings-

operatie van het HOBU niet uitmondt in grootschalige **net-**overschrijdende samenwerking.

De spreker betreurt eveneens dat in verschillende steden, waaronder Gent, reeds officieel genegotieerd wordt over de verdeling van de mandaten in de raden van bestuur in de nieuwe hogescholen — in casu in de gemeenteraad — terwijl de officieel ingediende ontwerp-decreten op de hogescholen nog niet beschikbaar zijn. Hij betreurt eveneens dat bij deze beraadslagingen duidelijk tekenen van politisering van deze raden van bestuur de kop opsteken.

De minister repliceert dat de besprekingen waarnaar het lid verwijst plaatshebben onder voorbehoud van goedkeuring van de decreten op de hogescholen. Hij kan deze voorbereidende gesprekken zelfs volmondig goedkeuren omdat ze illustreren dat de hervormingsplannen gedragen worden door de basis. Wat de politisering betreft, stelt de minister dat het in het voordeel van de hogescholen is dat politiek en maatschappelijk verdienstelijke personen zich willen inzetten voor de uitbouw van deze nieuwe instellingen. De voorbereidende gesprekken illustreren eveneens dat de traditionele breuk tussen meerderheid en oppositie — die op gemeentelijk vlak bovendien niet noodzakelijk een afspiegeling is van deze breuk op Vlaams niveau — overstegen kan worden, wat de minister eveneens als positief ervaart.

Wat de netoverschrijdende samenwerking betreft, stelt de minister dat hij deze voor wat het vrij gesubsidieerde net wel kan stimuleren, maar niet kan opleggen.

Vervolgens wijst de heer J. Tavernier erop dat in Brussel momenteel vanuit katholieke zijde voorstellen worden gedaan om te komen tot een samenwerking tussen het **HOBU**-Brussel en de Brusselse universiteiten. De spreker vraagt of de aangekondigde decreten op het HOBU dergelijke samenwerking effectief mogelijk maken.

De minister antwoordt dat dergelijk overleg nu reeds mogelijk is, en dit op basis van het samenlezen van het **universiteitsdecreet** van 12 juni 1991 en het decreet op de hogescholen van 23 oktober 1991. In Gent bestaat er reeds dergelijk samenwerkingsverband, namelijk tussen de RUG en het Hoger Instituut voor Vertalers en Tolken. Beide instellingen wisselen op basis van dit samenwerkingsverband bijvoorbeeld ook docenten uit. Het voorbeeld van Brussel sluit hier perfect bij aan. De minister voegt er nog aan toe dat het in het vooruitzicht gestelde HOBU-decreet de mogelijkheden voor dergelijke vormen van samenwerking nog verder uitbreidt.

Wat de hervorming van het OSP betreft, antwoordt de minister dat hieraan wordt gewerkt. Voor de timing van de hervorming van de lerarenopleiding verwijst de minister naar zijn antwoord onder punt II-A.

4. De universiteiten

De heer R. Deswaene vestigt de aandacht op hét grote probleem van de universiteiten, namelijk het groot percentage zittenblijvers dat in de eerste kandidatuur in bepaalde richtingen kan oplopen tot 60 %.

De minister stelt dat een groot deel van deze mislukkingen dient te worden toegeschreven aan een foute studiekeuze. Zo is het evident dat de slaagkansen van studenten met een zwakke basiskennis aan wiskunde in wetenschappelijke richtingen in de regel klein zijn. Zowel PMS, leerkrachten als ouders dienen op dit punt hun verantwoordelijkheid te nemen. De minister verwacht ook enig heil van de invoering

van het systeem van onderwijsassistenten en van de evaluatie van de onderwijskundige capaciteiten van de professoren door de studenten, maar hij gelooft niet in het bestaan van een **écht** wondermiddel ter zake.

Dezelfde spreker is verbaasd dat de minister in zijn uiteenzetting het thema van de numerus clausus niet heeft aangesneden. Hij herinnert de Commissie eraan dat ter afsluiting van de bespreking van het voorstel van decreet van de heer J. Valkeniers inzake de beperking van het aantal studenten geneeskunde afgesproken werd dat de Commissie de thematiek van de numerus clausus in het najaar 1993 terug zou **opnemen**¹⁰.

De heer R. Deswaene stelt dat het VLD-standpunt inzake numerus clausus zoals het door zijn fractie werd toegelicht tijdens de bespreking van het voorstel-Valkeniers ondertussen door het partijbureau van de VLD werd bevestigd. De krachtlijnen van het VLD-standpunt inzake numerus clausus zijn :

- tegen een numerus clausus ;
- tegen een interuniversitair examen na het eerste jaar ;
- voorstander van een toelatingsproef ;
- verdediger van een financieringssysteem van de universiteiten dat minder gebonden is aan het aantal studenten.

Mevrouw A. Leysen vestigt de aandacht op recente kranterberichten waarin gesteld wordt dat de opleiding tot huisarts met twee jaar verlengd zou worden. Zij vraagt of deze informatie correct is.

De minister antwoordt dat deze berichten voorbarig zijn, en dat het idee van een verlenging van de opleiding tot huisarts door hem niet gesteund wordt. De minister acht het maatschappelijk niet verantwoord de reeds langdurige opleiding tot huisarts nogmaals te verlengen, en hij merkt op dat de huisarts in België nu reeds langer studeert dan het Europees gemiddelde. De denkpiste van een verlenging van de opleiding is dus evenmin compatibel met het streven naar een harmonisatie van de Europese wetgeving ter zake.

Mevrouw A. Leysen kan zich inschrijven in de visie van de minister en is verheugd dat de kranterberichten voorbarig waren. De heer L. Martens pleit voor duidelijkheid op dit punt, en hij stelt dat foute of voorbarige doorstroom van informatie naar de pers voorkomen moet worden.

5. Het deeltijds kunstonderwijs (DKO)

De heer J. Tavernier herhaalt dat zijn fractie zeer afwijzend staat tegenover de verhoging van het inschrijvingsgeld voor de 18 tot **25-jarigen** en tegenover de programmatiestop die tot het schooljaar 1995-1996 gehandhaafd zou blijven. Het lid heeft eveneens zijn bedenkingen bij het systeem van dubbele inschrijvingen voor volwassenen die zich inschrijven voor meerdere cursussen.

Dezelfde spreker merkt op dat volgens zijn informatie een volwassene die zich ingeschreven heeft voor twee verschillende richtingen op de tellingsdatum van het aantal studenten — 1 februari — slechts voor één in plaats van voor twee studenten geteld wordt, waardoor het aantal noodzakelijke

¹⁰ *Voorstel van decreet van de heer J. Valkeniers inzake de beperking van het aantal studenten geneeskunde* (Stuk 250-1992-1993) – Nr. 1. Notulen van de vergadering van de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid van woensdag 26 mei 1993.

uren-leerkracht uiteraard onderschat wordt. Hij vraagt of deze informatie correct is.

De minister antwoordt ontkennend. Hij heeft zijn administratie nooit opdracht gegeven tot dergelijke manier van tellen.

6. De basiseducatie

De heer R. Deswaene vraagt of de controle op de centra voor basiseducatie wel correct verloopt. Volgens zijn informatie zouden bepaalde centra aan behoeftencreatie doen, en volgens bepaalde bronnen zou de sterke toeloop van migranten in deze centra ten koste gaan van de eigen bevolking. De spreker vraagt of deze bewering gestaafd wordt door de cijfergegevens. Het lid vraagt zich tevens af of het tegen deze achtergrond niet meer aangewezen is middelen voor het tweedekansonderwijs te voorzien.

De minister antwoordt dat het vrij logisch is dat de basiseducatie relatief veel migranten aantrekt. In de basiseducatie ligt de grote nadruk immers op het taalonderricht en taal is bij uitstek integratie-bevorderend. Persoonlijk is de minister ten zeerste verheugd over het succes van de basiseducatie bij de migranten.

Hij geeft toe dat de relatief grote aanwezigheid van migranten de drempelvrees voor de overige kandidaten kan verhogen, maar hij stelt eveneens dat deze drempelvrees eveneens voorkomt in gemeenten met weinig migranten. Eens de drempelvrees overwonnen, constateert men meestal een vlug en belangrijk spreidingseffect.

7. De Open Universiteit

De heer G. Vanleenhove meent dat het geringe succes van de Open Universiteit in Vlaanderen in grote mate te wijten is aan de geringe inspanningen van de overheid. Ook de universiteiten tonen zich niet erg enthousiast om deze vorm van onderwijs te promoten. Volgens de spreker is het echter de taak van de overheid om deze vorm van onderwijs en de inzet van de universiteiten ter zake te stimuleren. Momenteel gebeurt dit niet, integendeel. Zo heeft STOHO nog altijd geen decretale grondslag. Gegeven het grote succes van de Open Universiteit in buurlanden als Nederland en Duitsland, is de heer G. Vanleenhove ervan overtuigd dat deze vorm van onderwijs, mits effectieve steun van de overheid, ook in Vlaanderen meer succes zou kunnen hebben.

De heer C. Moors sluit zich hier bij aan en stelt dat het principe van de Open Universiteit in Vlaanderen te weinig aandacht heeft gekregen van het beleid, en steeds te veel ideologisch benaderd is geworden. De Open Universiteit biedt kansen aan mensen die ofwel niet de kans gehad hebben een diploma hoger onderwijs te behalen, of zich willen bijscholen. De heer C. Moors is ervan overtuigd dat er bij uitstek in het communicatietijdperk waarin we nu leven plaats is voor de pedagogiek van de Open Universiteit, en hij stelt dat de minister alleszins moet pogen het samenwerkingsverband met Nederland te behouden.

De heer E. Baldewijns is dezelfde mening toegedaan.

De minister kan zich terugvinden in de bedenkingen van de leden, maar stelt duidelijk dat er momenteel geen budgettaire ruimte is voor de uitbouw van een eigen Open Univer-

siteit. Dit zou de overheid 360 miljoen kosten versus de 60 miljoen van vandaag.

De minister herhaalt zijn voorstel, namelijk de Vlaamse markt onder bepaalde voorwaarden open te stellen voor de Nederlandse Open Universiteit. Hij zal er alleszins naar streven het huidige samenwerkingsakkoord met Heerlen in stand te houden. Hij voegt eraan toe dat de besparingsinspanningen die momenteel ook van de Nederlandse Open Universiteit worden gevraagd wellicht niet vreemd zijn aan de recente gebeurtenissen. In dit verband dient ook erkend dat Vlaanderen de financiële verbintenissen die het in 1984 had aangegaan, feitelijk niet correct uitgevoerd heeft. Zowel de overheid als de universiteiten zijn slechte bondgenoten geweest.

Mevrouw A. Leysen en de heer C. Moors zijn van oordeel dat de discussie over de Open Universiteit in samenhang met de discussie over het OSP bekeken moet worden. Zij stellen dat Vlaanderen een grote internationale achterstand heeft in volwassenenonderwijs in het algemeen en contactonderwijs in het bijzonder en ze merken op dat Vlaanderen ook geen specialisten heeft die zich op deze problematiek kunnen toeleggen. De minister beaamt deze analyse.

E. Overige aspecten van het onderwijsbeleid

1. De PMS-centra

De heer R. Deswaene wijst erop dat het thema van de herprofilering en de herdefiniëring van de taken van de PMS-centra reeds lang ter discussie ligt, en hij vraagt de stand van zaken ter zake.

De minister antwoordt dat een recent overleg tussen de betrokkenen binnen de Vlor geen concrete resultaten heeft opgeleverd.

De heer R. Deswaene herinnert de Commissie aan het standpunt dat hij met betrekking tot de goede werking van de PMS-centra reeds langer verdedigt, namelijk, ten eerste, dat de PMS-centra meer middelen nodig hebben om het groeiend takenpakket naar behoren te kunnen uitvoeren, en ten tweede, dat de PMS-centra, willen zij efficiënt optreden, onafhankelijk van de scholen en netten moeten kunnen werken. De spreker herinnert de Commissie eraan dat zijn standpunt tot voor kort slechts weinig bijval genoot, en het verheugt hem dan ook te kunnen vaststellen dat de CVP vandaag tot hetzelfde besluit is gekomen.

De spreker besluit dat de PMS-centra een sleutelrol kunnen vervullen bij het oplossen van actuele onderwijsproblemen als het zittenblijven en de oriëntering van de leerlingen, en hij vraagt dan ook dat de minister dringend aandacht aan deze problematiek zou schenken.

Mevrouw A. Leysen vestigt er de aandacht op dat de kredieten voor de PMS-centra meer stijgen dan het gemiddelde van de onderwijsbegroting, namelijk een gemiddelde van 5,24 % tegenover 6,10 % voor de PMS-centra. Het verwijt van de heer R. Deswaene, namelijk dat de minister geen aandacht zou hebben voor de PMS-centra, gaat volgens haar dan ook niet helemaal op. Zij geeft wel toe dat het probleem van de PMS-centra ruimer is dan het louter financiële aspect.

2. De studietoelagen

Het verheugt de heer R. Deswaene dat de dienst studietoelagen er tijdens het schooljaar 1992-1993 in geslaagd is de uitbetaling van de beurzen te versnellen, maar hij merkt toch op dat volgens de cijfergegevens opgenomen in de Memorie van Toelichting (p. 69) slechts 1/3de van de beurzen voor het secundair onderwijs voor 1 januari 1993 werd uitbetaald. Hij voegt er aan toe dat deze late uitbetaling heel wat gezinnen in moeilijkheden brengt, en hij suggereert dat dergelijke gezinnen tijdens de overbruggingsperiode een studielening zouden kunnen aangaan.

De minister antwoordt dat deze interpretatie van de cijfergegevens van de Memorie van Toelichting niet helemaal correct is. In het 'totaal aantal toekenningen' zijn ook de te laat en fout ingevulde formulieren begrepen; deze konden dus onmogelijk voor 1 januari 1993 uitbetaald worden. De minister herhaalt ook wat hij reeds tijdens zijn inleiding heeft gezegd, namelijk dat de vooruitgang in de uitbetaling van de beurzen voorlopig alleen gelukt is voor het hoger onderwijs terwijl de cijfers waarnaar de heer R. Deswaene refereert betrekking hebben op het secundair onderwijs.

De minister voegt er nog aan toe dat de hoogste beurzen toegekend worden voor het HOBu — in 1992-1993 gemiddelde toelage van 45.415 frank voor het HOBu tegenover 6.357 frank voor het secundair onderwijs — maar dit neemt niet weg dat gezinnen met meer kinderen door de late uitbetaling van de beurzen voor het secundair onderwijs in financiële problemen kunnen komen. De minister verbindt er zich dan ook toe ook de uitbetaling van deze beurzen te versnellen, maar hij herhaalt dat het gezien de provinciale organisatie van deze diensten voorlopig moeilijk is de resultaten die voor het hoger onderwijs werden bereikt te evenaren (cfr. supra).

De heer J. Tavernier is verheugd over de substantiële vooruitgang in het dossier van de uitbetaling van de studietoelagen. Hij is van mening dat het huidige systeem bewaard moet blijven — versus het VLD-voorstel ter invoering van de zogenaamde onderwijscheque — maar hij stelt wel dat de problematiek van de studiebeurzen niet los gezien kan worden van de problematiek van mogelijke ingrepen in de kinderbijslag.

De heer G. Vanleenhove verwijst naar de begrotingsbespreking 1993 en hij vraagt of de toen geciteerde problemen en anomalieën inzake bepaalde dossiers van studietoelagen ondertussen reeds opgelost zijn.

De minister antwoordt bevestigend. Deze dossiers zijn — met terugwerkende kracht — rechtgezet en uitbetaald.

Ook de heer E. Baldewijns is tevreden over de structurele verbetering in de uitbetaling van de studietoelagen.

3. Het leerlingenvervoer

Mevrouw A. Leysen wijst erop dat in het verleden reeds meerdere malen bezuinigd werd op het leerlingenvervoer, en zij stelt vast dat ook dit jaar de kredieten voor het leerlingenvervoer dalen terwijl de globale onderwijsbegroting met 5,24 % stijgt. Zij geeft toe dat de extra inspanningen ten belope van 110 miljoen frank evenwichtig gespreid zijn, maar voor wat de toekomst betreft, pleit zij voor een grondige herziening van het systeem, veeleer dan voor ad hoc besparingen.

Mevrouw A. Leysen vraagt zich tevens af of het op dit punt wel mogelijk is nog veel extra inspanningen te leveren. Zij meent dat een aantal uitgaven niet meer samendrukbaar is zonder het gelijkheidsbeginsel in het gedrang te brengen. Een andere mogelijkheid bestaat er uiteraard in een aantal zaken af te schaffen, en zij vraagt de mening van de minister ter zake. Zij vraagt tevens meer gegevens betreffende het leerlingenvervoer.

De minister bezorgt de Commissie in de eerste plaats het in de Tabellen 1, 2, 3, 4 en 5 opgenomen cijfermateriaal.

Tabel 1 : De kredieten voor leerlingenvervoer in de **onderwijs**begroting 1994

Zonaal	381,2 mio	Hiervan moet nog 150 miljoen worden afgetrokken
ARGO	324,1 mio	
Buitengewoon onderwijs	863,8 mio	
Diverse	6,1 mio	

Tabel 2 : Verdeling van de ritten zonaal vervoer

Aandeel van de ritten met uitsluitend niet-rechthebbende leerlingen (NRH)	66,2 mio
Aandeel van de ritten met minstens een recht-hebbende leerling (RH)	56,9 mio

Tabel 3 : Aandeel van de rechthebbenden (RH) en **niet-rechthebbenden** (NRH) in de verschillende netten in het zonaal vervoer

ARGO	RH	1209	= 41,1 %
	NRH	1734	= 58,9 %
OGO	RH	160	= 10,1 %
	NRH	1419	= 89,9 %
VGO	RH	431	= 9,4 %
	NRH	4518	= 90,6 %

Tabel 4 : Procentueel aandeel van de netten in de 1800 RH leerlingen en in de 7311 NRH leerlingen in het zonaal vervoer

ARGO	RH	1209	= 67,2 %
	NRH	1734	= 23,7 %
OGO	RH	160	= 8,9 %
	NRH	1419	= 19,4 %
VGO	RH	431	= 23,9 %
	NRH	4518	= 56,9 %

De heer G. Vanleenhove vraagt een lijst van de 67 **busritten** die ingevolge de besparing op de begroting 1994 afgeschaft worden. De minister antwoordt dat hij deze lijst aan de leden van de Commissie zal bezorgen.

De heren J. Tavernier en L. Martens vestigen de aandacht op het probleem van de achterstallige betalingen bij de dienst leerlingenvervoer en de heer L. Martens verwijst ter zake naar zijn schriftelijke vraag van 21 september 1993¹¹. Hij

¹¹ Vlaamse Raad, *Bulletin van Vragen en Antwoorden*, Nr. 22, 18 oktober 1993, p. 1161.

meent uit het antwoord van de minister begrepen te hebben dat de achterstand ondertussen werd goedge maakt, en dat hiervoor uit de middelen van de begroting 1993 werd geput. Dit betekent echter dat de minister voor de betaling van de facturen voor 1993 zal moeten putten uit de kredieten voor 1994, wat eigenlijk neerkomt op het verschuiven in plaats van het oplossen van het probleem.

De minister erkent het probleem en geeft toe dat de huidige werkwijze geen voorbeeld van goed beheer is. Momenteel worden inzake een mogelijke hervorming van het systeem van het leerlingenvervoer verschillende denkpistes uitgetest, maar bij het in voege treden van dergelijk nieuw systeem zal alleszins het geaccumuleerde tekort van het verleden aangezuiverd moeten worden. Dit geaccumuleerd tekort wordt momenteel berekend. Er stellen zich bovendien nog juridische problemen inzake de opzegbaarheid van bestaande contracten met vervoermaatschappijen.

De heer L. Martens meent hieruit te mogen besluiten dat het dossier leerlingenvervoer totaal ontspoord is, en dat een debat ten gronde noodzakelijk is.

De heer 1. Verleyen stelt de fundamentele vraag of het departement onderwijs zich wel met leerlingenvervoer moet bezighouden. Volgens hem kan deze dienstverlening beter uitbesteed worden, bijvoorbeeld aan De Lijn of de NMBS.

De minister antwoordt dat hij het hier in essentie mee eens is, maar dat uit vroegere gesprekken — in casu tussen de vorige Executieve en De Lijn — gebleken is dat deze factuur voor het departement onderwijs nog hoger zou oplopen dan momenteel het geval is. Dit is enerzijds te wijten aan het feit dat De Lijn in extra bussen zou moeten investeren omdat het leerlingenvervoer geconcentreerd is op bepaalde spitsuren, anderzijds aan het feit dat het bussepatrimonium van De Lijn van betere kwaliteit is en een kortere levensduur kent dan dit van de bussen van het departement onderwijs, waardoor de afschrijvingskost per kilometer hoger ligt. Bovendien dient er rekening mee gehouden dat De Lijn niet geïnteresseerd is in het leerlingenvervoer van het Buitengewoon Onderwijs, terwijl deze sector juist het meest kost. Om al deze redenen was een contract met De Lijn niet haalbaar.

De minister voegt er aan toe dat enveloppefinanciering in bepaalde gevallen wel tot samenwerkingsverbanden tussen (een)scho(o)l(en) en De Lijn zou kunnen leiden. Hij verwijst in dit verband naar een experiment dat momenteel in Brugge loopt.

Mevrouw A. Leysen meent te weten dat er vanuit De Lijn interesse zou bestaan om het dossier leerlingenvervoer opnieuw op te nemen. Er zouden nieuwe denkpistes gelanceerd kunnen worden. De minister stelt dat hij zich ter zake zal informeren.

De heer 1. Verleyen stelt dat eventuele wijzigingen in het systeem van het leerlingenvervoer alleszins de keuzevrijheid van de ouders niet mogen hypothekeren. Hij stelt anderzijds dat een eigen bijdrage van Type-8-leerlingen bespreekbaar moet zijn. Dergelijke maatregel zou tegelijkertijd de overgang naar het gewoon onderwijs stimuleren. De spreker wijst er tevens op dat vooral het zonaal vervoer veel kost. Gezien de verhouding rechthebbenden-niet rechthebbenden, is hij van oordeel dat op dit vlak extra bezuinigingen mogelijk zijn.

De minister besluit dat een herziening van het systeem van het leerlingenvervoer alleszins noodzakelijk is, en hij formuleert in dit verband de volgende bedenkingen :

1) Enveloppefinanciering per school zou de efficiënte inzet van de middelen verhogen.

2) Voor het buitengewoon onderwijs zal altijd een speciale regeling nodig zijn. De suggestie van de heer 1. Verleyen inzake de eigen bijdragen van type-8 leerlingen is alleszins het overdenken waard omdat deze leerlingen niet met dezelfde problemen van vervoer geconfronteerd worden als de overige leerlingen van het buitengewoon onderwijs.

3) De vrije schoolkeuze mag door een herziening van het systeem niet in het gedrang gebracht worden.

Hij besluit dat een werkgroep deze denkpistes momenteel verder uitwerkt. Een voorlopige nota van deze werkgroep werd als Bijlage 1-3 aan dit verslag toegevoegd.

4. De neveninstromers

Mevrouw A. Leysen vraagt bijzondere aandacht voor het probleem van de neveninstromers. Zij stelt dat de huidige regeling het aantal scholen dat onthaalonderwijs kan organiseren fel beperkt, en zij verwijst in dit verband naar een school in Kortrijk die geen onthaalonderwijs heeft kunnen inrichten.

De minister geeft volgende schets inzake de wijziging van het beleid tegenover de neveninstromers. De Inspectie van Financiën stelde als voorwaarde voor de goedkeuring van de budgetten inzake migranten secundair onderwijs eerste en tweede graad, dat het totaalbudget niet zou overschreden worden. Door de grote toevloed van vluchtelingen werden de budgettaire grenzen overschreden. Het beleid moest dus herzien worden.

Het advies van de Vlor — 27 april 1993 — was niet eenduidig. Het NSKO wilde gewoon dat elke neveninstromer in het basisonderwijs gesubsidieerd zou worden — in tegenstelling tot de oude regeling waarbij pas vanaf vier neveninstromers werd betaald — terwijl de anderen voorstander waren van een groepering van neveninstromers, eventueel zelfs over de netten heen. Het Vlor-advies zat daar ergens tussen en gaf zelfs twee mogelijkheden aan.

Het beleid werd vervolgens herzien vanuit de optie dat groepering niet alleen besparend zou zijn, maar ook de mogelijkheid bood om precieser vast te leggen wat de eindtermen van het onthaalonderwijs zouden zijn en daarvoor modules te ontwikkelen. Daarenboven zou het toelaten voorop te stellen — en te controleren — dat leerlingen georiënteerd worden naar de gepaste richtingen en niet automatisch vanwege leeftijd in secundair onderwijs en dus in beroepsonderwijs terecht komen.

Uiteindelijk is volgende regeling uit de bus gekomen :

1) Voor het basisonderwijs is de regeling iets strenger dan voorheen. Er wordt vooral bespaard door geen onthaalonderwijs in kleuteronderwijs in te richten. Basisscholen mogen bovendien pas onthaalonderwijs inrichten vanaf zes leerlingen en indien de school niet meer dan 50 % migranten telt, dit om nieuwe grote concentraties te vermijden.

2) In het secundair onderwijs werd het onthaalonderwijs beperkt tot tien scholen.

3) De definitie van neveninstromer veranderde ten eerste van naam, namelijk anderstalige nieuwkomer, en werd ten tweede strenger, namelijk uitsluiting van zij die in Nederland of België geboren zijn.

5. Het non-discriminatiepact

De heer J. Tavernier is verheugd over het non-discriminatiepact, maar hij voegt er wel aan toe dat dit pact als een toelatingsplicht geïnterpreteerd moet worden. Zoniet riskeert men dat het non-discriminatiepact als een spreidingsplan beschouwd wordt, wat uiteraard niet de bedoeling kan zijn.

De minister stelt duidelijk dat het non-discriminatiepact niet als een spreidingsplan beschouwd mag worden, en dat deze visie expliciet bevestigd wordt door al diegenen die bij de totstandkoming ervan betrokken waren.

Vervolgens vraagt de heer J. Tavernier of het krantebericht inzake de terugval van het aantal lesuren met 40 % in een migrantenklas in Kortrijk correct is.

De heer I. Verleyen is zeer verheugd dat alle scholen en alle netten zich geëngageerd hebben om de non-discriminatieverklaring uit te voeren. Hij stelt dat dit ook moet gelden voor steden en gemeenten met een kleine migrantenpopulatie.

Hierbij aansluitend is de heer I. Verleyen van oordeel dat het intercultureel aspect ook opgenomen moet worden in de eindtermen. De minister antwoordt dat dit reeds gebeurd is.

6. De internationalisering van het onderwijsgebeuren en de internationale samenwerkingsverbanden

De heer G. Vanleenhove vraagt welke de aantrekkingskracht is van Vlaanderen in het Europa van de mobiele student.

De minister antwoordt dat momenteel enkel nationaal cijfermateriaal bestaat. Hieruit blijkt dat België het grootste aantal vreemde studenten aantrekt, en volgens de informatie van de minister neemt Wallonië hiervan een groter deel voor zijn rekening dan Vlaanderen. Dit betekent niettemin dat Vlaanderen in de algemene rangschikking – na Groot-Brittannië – de tweede plaats inneemt. Het groot aantal Nederlandse studenten in Vlaanderen is hier niet vreemd aan.

De minister voegt er aan toe dat het internationaal cijfermateriaal niet volledig vergelijkbaar is — Groot-Brittannië houdt bijvoorbeeld geen rekening met de residenten van vreemde oorsprong, in de Belgische statistieken zijn deze wel opgenomen — maar dat er op zijn voorstel naar gestreefd wordt in de toekomst meer en gedetailleerder cijfermateriaal over deze materie te verzamelen.

De heer G. Vanleenhove vestigt de aandacht op een verwant probleem, namelijk dit van de uitwisselbaarheid van de diploma's.

De minister beaamt dat de **curriculae** van de verschillende landen nog niet volledig op elkaar afgestemd zijn. Hier moet in de toekomst verder aan gewerkt worden.

De heer L. Martens vraagt of de minister over een inventaris van de verschillende internationale **uitwisselingsprogramma's** en andere internationale projecten beschikt.

De minister antwoordt dat momenteel aan een eerste inventaris wordt gewerkt, en dat hij deze zo vlug mogelijk aan de leden van de Commissie zal bezorgen.

De heer E. Baldewijns is zeer verheugd over de **samenwer-**

kingsverbanden met de Oosteuropese landen en hoopt dat men in de toekomst in dezelfde richting kan verder werken. De spreker is van mening dat deze landen niet zozeer een gebrek aan hooggestudeerden dan wel aan praktici hebben. Hij stelt dat het de plicht is van de Westerse landen hun potentieel ter zake ten **dienste** van deze landen te stellen.

De minister is dezelfde mening toegedaan en deelt mee dat momenteel samenwerkingsverbanden met China, Roemenië en het Midden-Oosten worden voorbereid.

7. *Varia*

Mevrouw J. Leduc stelt het probleem van de *pre-pensionitis* aan de kaak en pleit voor een sluitend controlesysteem om misbruiken te voorkomen.

De heer E. Baldewijns verwacht veel van het aangekondigde systeem van privé-controle van zieke leerkrachten, maar vraagt wel dat het systeem na enkele maanden geëvalueerd zou worden. Ook hij is van mening dat de misbruiken in het systeem van het ziekteverlof bestreden moeten worden omdat ze oneerlijk zijn, zowel tegenover de belastingbetaler als tegenover de leerkrachten die deze problemen op school moeten opvangen.

De minister hoopt eveneens dat het systeem van **privé-controle** het probleem van de pre-pensionitis zal inperken.

Mevrouw J. Leduc vestigt de aandacht op de decallage tussen het aantal organieke en het aantal betaalde ambten in het onderwijs. Terbeschikkingstelling van overtallige leerkrachten vormt één van de redenen, maar de spreker verwijst ook naar de **detacheringen**. Zij stelt dat veel leerkrachten die gedetacheerd worden het onderwijs ontgroeien en zelfs niet meer terug willen, maar niettemin worden ze doorbetaald door het departement onderwijs. De spreker gewaagt zelfs van parasiteren op de onderwijsbegroting, en vraagt dat hieraan paal en perk gesteld zou worden.

De minister beaamt de kritische bedenkingen van mevrouw J. Leduc, maar stelt dat het systeem van detachering nu eenmaal is ingevoerd en blijkbaar ook maatschappelijk gewenst is. Hij is het er wel mee eens dat het aantal **detacheringen** beperkt moet worden. Voor meer cijfermateriaal inzake de verhouding organieke en budgettaire ambten verwijst de minister naar Bijlage 1-4.

De minister stelt dat flagrante misbruiken door hem gesanctioneerd worden, en hij verwijst in dit verband naar de opzegging van een detachering vanuit het departement onderwijs bij de UNESCO. De minister vraagt dat misbruiken gesignaleerd zouden worden.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN

A. Decreetbepalingen

Artikel 10

Op dit artikel is er een amendement van de heer E. Baldewijns en mevrouw A. Leysen (Stuk 15(1992-1993-Nr.2) dat ertoe strekt een tweede paragraaf toe te voegen die het mogelijk maakt het saldo van de basisallocatie 35.40 van het

begrotingsjaar 1993 over te dragen naar het begrotingsjaar 1994. Op deze wijze kan het krediet dat in 1993 werd voorzien voor de financiering van het meerjaren-project 'Vlaamse Encyclopedie' overgeheveld worden naar 1994.

Het amendement van de heer E. Baldewijns en mevrouw A. Leysen en het aldus geamendeerde artikel worden met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Artikel 13

(programma's 31.10, 31.20, 32.10, 33.10, 33.20, 34.10, 35.40)

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Artikel 13 wordt met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Artikelen 17, 18, 25, 37, 44, 48, 51

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Artikel 51

Op dit artikel is er een amendement van de heer E. Baldewijns en mevrouw A. Leysen (Stuk 15(1992-1993)-Nr.2) dat ertoe strekt in de tweede paragraaf de basisallocatie 41.11 toe te voegen. Het betreft hier de rechtzetting van een materiële vergissing : de verdeling van de kredieten voor administratieve ondersteuning in het gewoon en het buitengewoon onderwijs dient uitgebreid te worden tot het gemeenschaps-onderwijs.

Het amendement van de heer E. Baldewijns en mevrouw A. Leysen en het aldus geamendeerde artikel worden met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Artikelen 52, 57, 58, 63, 64, 65, 91, 92, 95

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

B. Begrotingstabel

Afdeling 1

Programma's 06.10 en 30.10

Bij deze programma's werden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Programma 3 1.10

Bij dit programma waren er opmerkingen van mevrouw J. Leduc inzake de taakleraar. Ze werden geïntegreerd in de paragraaf met betrekking tot de taakleraar bij de algemene bespreking (II, D., 1., c).

Het programma wordt met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Programma 3 1.20

Mevrouw J. Leduc is van mening dat bepaalde PMS-centra te makkelijk leerlingen naar het buitengewoon onderwijs verwijzen, en ze vraagt dan ook dat er een meer sluitend systeem inzake de toegang tot het buitengewoon onderwijs uitgewerkt zou worden. Dit geldt des te meer omdat het aantal kinderen dat vanuit het buitengewoon onderwijs opnieuw naar het gewoon onderwijs overstapt volgens haar informatie zeer beperkt is, en ze vraagt of de minister ter zake cijfermateriaal ter beschikking heeft.

Mevrouw J. Leduc benadrukt dat misbruik van de toegang tot het buitengewoon onderwijs de gemeenschap veel kost, en bovendien uitermate schadelijk is voor het kind. De spreker laakt vooral de houding van bepaalde ouders die hun kinderen omwille van het gratis vervoer naar het buitengewoon onderwijs sturen. Ze beweert dat ze hiervan verscheidene voorbeelden kan aanhalen.

Mevrouw A. Leysen stelt dat dit laatste misbruik eerder zelden voorkomt, temeer omdat ook andere vormen van onderwijs gratis vervoer aanbieden. De spreker is het er wel mee eens dat de toegang tot het buitengewoon onderwijs degelijk gecontroleerd moet worden, maar volgens haar is het evenmin verantwoord dat leerlingen in het gewoon onderwijs herhaaldelijk studiejaar moeten overdoen.

De heer L. Martens stelt dat het probleem van de verkeerde oriëntatie ook in andere vormen van het onderwijs voorkomt, en dat hier een grote rol is weggelegd voor de ouders en vooral voor de PMS-centra. Bepaalde PMS-centra beperken hun opdracht tot het verlenen van vrijblijvend advies, wat volgens de spreker niet de bedoeling kan zijn. In zijn visie behoren ook begeleiding van de leerkrachten en de ouders tot de opdracht van de PMS-centra.

De minister stelt dat de sprekers een moeilijk probleem hebben aangeraakt, waarop geen pasklaar antwoord gegeven kan worden. Voor type-1 en type-2 kinderen is de toegang tot het buitengewoon onderwijs evident, maar voor randgevallen als type-8 kinderen is dikwijls discussie mogelijk. In dit verband stelt de minister dat niet alleen het misbruik zoals gedefinieerd door mevrouw J. Leduc voorkomt, maar ook het tegenovergestelde, namelijk dat kinderen té lang in het gewoon onderwijs blijven alvorens als type-8 leerling naar het buitengewoon onderwijs over te stappen. Hierdoor verminderen hun kansen om later met succes opnieuw in het gewoon onderwijs te stappen aanzienlijk. Dit werd aangetoond in een recent experiment van het PMS-centrum van Leuven : indien type-8 leerlingen vroeg naar het buitengewoon onderwijs overschakelen, hebben ze meer kans om met succes opnieuw naar het gewoon onderwijs over te stappen.

De minister is het ermee eens dat een goede samenwerking tussen PMS, leerkrachten en ouders op dit punt van uiterst groot belang is. De leerkracht zal meer zijn rol van raadgever moeten opnemen, en deze functie kan niet los gezien worden van de inhoudelijke herwaardering van het ambt van leraar. De minister voegt eraan toe dat ook de taakleraar op dit vlak een cruciale rol kan spelen.

Voor aanvullende opmerkingen inzake de administratieve omkadering van het basisonderwijs wordt verwezen naar de algemene bespreking (II, D., 1., b).

Het programma wordt met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Programma 32.10

De heer G. Vanleenhove pleit ervoor dat het Koninklijk Werk IBIS niet als zeevisserijonderwijs beschouwd zou worden, omdat dit instituut een zeer specifieke instroom en een eigen opdracht heeft waarbij het accent zeker niet op zeevisserijonderwijs ligt. De spreker stelt dat hij uit informele gesprekken ter zake mag afleiden dat de overige zeevisserij-scholen — onder meer Oostende — onder deze voorwaarde bereid zouden zijn tot een zeer vergaande samenwerking die op termijn zelfs zou kunnen uitmonden in samensmelting.

De minister juicht deze evolutie in de geesten toe, en kondigt aan de directies van deze scholen rond de tafel te zullen roepen.

Voor de andere tussenkomsten met betrekking tot het secundair onderwijs wordt verwezen naar de algemene bespreking (II, D., 2.).

Het programma wordt met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Programma 33.10

De heer G. Vanleenhove meent dat het, gezien de nieuwe realiteit in het zeevisserijonderwijs, aangewezen zou zijn om in basisallocatie 4110 het woord 'Oostende' te schrappen.

De minister stemt hiermee in.

Het programma wordt met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Programma 33.20

De heer G. Vanleenhove vraagt in welke mate er voor de uitvoering van basisallocatie 33.47, 'Lexicografische vertaalvoorzieningen' samenspraak is met Nederland. De spreker vraagt tevens waarom dit project onder het programma 'Universitair onderwijs' werd opgenomen.

De minister antwoordt dat bedoeld project een project van de Nederlandse Taalunie is en de samenspraak met Nederland dus verzekerd is. Het ressorteert onder het programma 'Universitair onderwijs' omdat het als wetenschappelijk onderzoek beschouwd wordt.

Het programma wordt met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Programma's 34.10, 34.20, 34.30, 34.40

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Programma 35.10, 35.20 en 35.30

In dit verband kan verwezen worden naar de algemene bespreking (II, E., 1., 2. en 3.)

De programma's worden met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Programma 35.40

Mevrouw A. Leysen merkt op dat dit programma ten gevolge van de toevoeging van de kredieten voor ARGO en DIGO een fikse stijging kent. Zij vraagt waarom deze **basisallocaties** naar dit programma verschoven zijn. Op advies van de Raad van State ?

Mevrouw J. Leduc vraagt nadere toelichting bij de besteding van de kredieten voor de basisallocaties 1209, 1213, 1226, 1240, 3424 en 3521. Zij meent dat de schaarse middelen voor onderwijs optimaal besteed moeten worden, en zij vraagt zich af of dit voor de aangehaalde basisallocaties wel het geval is.

De minister antwoordt als volgt. Wat basisallocatie 1209 betreft, geeft hij mevrouw J. Leduc grotendeels gelijk. De Hoge Raad voor het Pluralistisch Onderwijs levert een minimale inspanning, maar deze minimale inspanning maakt afschaffing moeilijk en feitelijk zelfs onmogelijk.

Basisallocatie 1213 refereert naar een krediet voor de Koning Boudewijnstichting. Dit krediet is volgens de minister wel degelijk verantwoord, omdat de Koning **Boudewijnstichting** ook op het vlak van onderwijs verdienstelijke resultaten levert.

Basisallocatie 1226 is het budget voor het **Dynamo-II-project** van het departement onderwijs.

Basisallocatie 1240 reserveert de kredieten voor de betaling van de privé-controledienst op het ziekteverlof, maatregel die ingaat per 1 januari 1994. Dit krediet ligt hoger dan de huidige uitgaven voor de Algemene Geneeskundige Dienst (AGD), maar volgens de minister is dit verantwoord omdat de resultaten van de privé-dienst beter zullen zijn dan die van de AGD.

Basisallocatie 3424 reserveert kredieten voor de uitwisseling van klassen of docenten buiten het kader van een cultureel akkoord.

Basisallocatie 3521 — subsidie Europees jeugdorkest — hoort volgens de minister eigenlijk niet thuis op de **onderwijsbegroting**. De oorsprong van dit krediet dient wellicht gezocht in de periode van de staatshervorming van 1988.

Het programma wordt met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Programma 36.10

In dit verband dient verwezen te worden naar de interventie van mevrouw J. Leduc inzake detacheringen bij de algemene bespreking (II, E., 7.)

Het programma wordt met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Programma 36.20

De heer R. Deswaene betreurt dat ondanks de inwerking-treding van de werkstations er een belangrijke achterstand in de uitbetaling van de wedden voor het onderwijzend personeel blijft bestaan.

De minister antwoordt dat in 1993 reeds een belangrijke vooruitgang werd geboekt en dat deze vooruitgang zich in 1994 zal verder zetten. Hij merkt tevens op dat onder het programma 'provisionele kredieten' nog andere kredieten ressorteren.

Het programma wordt met 9 stemmen tegen **3** aangenomen.

Afdeling III

Hogere Zeevaartschool

Bij deze begroting worden geen opmerkingen geformuleerd.

De begroting wordt met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

IV. Conformiteitsmotie

De conformiteit van de administratieve begroting 1994 met de inhoud en doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting 1994 wordt wat de materie onderwijs betreft met 9 stemmen tegen 3 bevestigd.

II. BEROEPSOPLEIDING

1. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW L. DETIEGE, VLAAMS MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN SOCIALE AANGELEGENHEDEN

De minister benadrukt dat het instrument van de beroepsopleiding een belangrijke hefboom is om de spanningen op de arbeidsmarkt te doen afnemen. Vandaar ook het belang van de middelen die onafgebroken worden ingezet voor opleiding. Opleiding zal in de toekomst nog aan belang winnen. Diverse prospectieve onderzoeken — en nu ook de recente IAO-studie omtrent de delokalisatieproblematiek — wijzen uit dat het kwalificatieniveau van de werknemers een belangrijke factor wordt in het competitiviteitsgebeuren. De snel wijzigende omstandigheden op de werkvloer, vooral ingegeven door de technologische evoluties, dwingen overheid en sociale partners een alert opleidingsbeleid te voeren.

Dit uitgangspunt lag ook aan de basis van de afspraken op vlak van beroepsopleiding die in het protocol van 17 maart 1993 met betrekking tot de Vlaamse Werkgelegenheidsconferentie vervat zitten. Deze afspraken zijn inmiddels nader ingevuld door de VDAB en hebben betrekking op volgende aangelegenheden : de opstelling van een rollend meerjarenplan, een doorgedreven sectoralisering van het opleidingsaanbod, een sterke bedrijfsgerichtheid met een bijzondere aandacht voor de KMO's, de integratie van opleiding en werkervaring, een verhoging van de betrokkenheid van het subregionaal niveau en de aanmoediging van een strategisch opleidingsbeleid in ondernemingen. De concretisering van dit kader enerzijds en de economische context anderzijds maken nochtans duidelijk dat bijstellingen van het opleidingsbeleid aangewezen zijn of dat gesignaleerde lacunes opgevuld worden. In dit kader stelt zich de vraag naar het belang van een pro-actief opleidingsbeleid en de verantwoordelijkheid — ook financieel — van de overheid hierin.

De actuele regelgeving die steunt op een SERV-standpunt van april 1990, houdt volgens de minister onvoldoende rekening met de noodzaak om het instrument van de beroepsopleiding soepel en zonder veel drempels te kunnen inzetten wanneer herstructureringen van ondernemingen dit noodzakelijk maken. Zo ook dient het federale beleidsniveau dringend de VDAB-beroepsopleidingen te erkennen in het kader van de wetgeving op het betaald educatief verloop. Diverse

vragen in die zin bleven tot nu toe onbeantwoord. Deze erkenning zou nochtans de bedrijfsgerichtheid van de beroepsopleidingen versterken en nieuwe vormingsmogelijkheden voor werknemers mogelijk maken.

Het reeds aangehaalde protocol accentueert, zoals de regeerverklaring, de noodzaak aan coördinatie in het opleidingsaanbod voor volwassenen. Vanuit deze noodzaak – die ook reeds eerder in deze Commissie werd bijgetreden heeft de minister aan de regering gevraagd een coördinerend minister aan te wijzen en de opleidingsinstanties te belasten met de opmaak van een ‘mission statement’ en een jaarlijks opleidingsplan. Binnen de regering wordt op grond van deze informatie actueel een kader uitgewerkt dat moet toezien op de afstemming van het aanbod van de diverse partners, onder meer ook via onafhankelijke subregionale overlegplatforms. Dit is uiteraard een moeizaam proces, maar de minister meent dat zij hierin de juiste weg volgt. Meer en meer samenwerkingsverbanden komen trouwens tot stand tussen de institutionele opleidingspartners. Het recentste initiatief ter zake is de gezamenlijke oprichting van een opleidingscentrum te Haasrode door VDAB en VIZO.

Wat de VDAB zelf betreft, toont de minister aan dat het stagnatieproces inzake opleidingen doorbroken werd. In 1992 werden 41.187 opleidingen georganiseerd tegenover 39.534 in 1991 ; het lopende jaar kent wellicht nog een zekere toename. Het aantal opleidingsuren steeg met 15 percent van 6,9 miljoen in 1991 tot 8,04 miljoen in 1992. Hiervan ging net zoals de voorgaande jaren een structureel aandeel – 55 % – naar de risicogroepen op de arbeidsmarkt.

De organisatie van het VDAB-opleidingsaanbod wordt ook sterk beïnvloed door externe fondsen. De invloed van de Europese Structuurfondsen is reeds langer ingeschat. Dit jaar – en ook volgend jaar – wordt hier het aanbod dat via het federaal begeleidingsplan georganiseerd wordt aan toegevoegd. De opleidingsinspanningen zijn dus vrij intensief en worden gedragen door alle beleidsniveaus.

Voor de kwantitatieve evaluatie van de beroepsopleiding in 1992 verwijst de minister naar Bijlage 11-1.

II. OPMERKINGEN EN VRAGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER

1. Algemene beschouwingen

De heer G. Vanleenhove noteert met genoegen dat de Vlaamse regering een minister zal aanwijzen die de verantwoordelijkheid voor de coördinatie van het aanbod van de verschillende onderwijsinstanties die zich met beroepsopleiding bezighouden op zich zal nemen. Hiermee gaat de Executieve in op een zorg die in de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid reeds lang leeft.

De heer E. Baldewijns meent te mogen stellen dat uit het door de minister geciteerde cijfermateriaal – Bijlage II-1 – afgeleid kan worden dat de VDAB een zeer goede werking heeft en uiterst positieve resultaten kan voorleggen. Hij merkt op dat de mensen die de cursussen volgen zeer gemotiveerd zijn, zoniet zou dit succes niet mogelijk zijn. Het verheugt hem in het bijzonder dat de VDAB bijzondere inspanningen levert om zijn aanbod af te stemmen op de specifieke noden van de verschillende regio's en zelfs subregio's.

De minister beaamt dat de VDAB-cursisten, jongeren zowel als ouderen, zeer gemotiveerd zijn om werk te vinden.

2. De doelgroepen en het aanbod van de VDAB

De heer G. Vanleenhove noteert dat de minister voor 1993-1994 nogmaals een toename van het aantal **VDAB-lesuren** met 10 % verwacht. De spreker vraagt of deze extra 10 % gepaard gaat met de uitbouw van reeds bestaande opleidingen, of met de introductie van nieuwe opleidingen. Rekening houdend met de optie van de VDAB om speciale aandacht aan de KMO's te besteden, neemt hij aan dat gedacht wordt aan de introductie van nieuwe opleidingen.

De heer E. Baldewijns noteert dat voor opleidingsprojecten voor langdurig werklozen en laaggeschoolden een krediet van 30,5 miljoen frank is voorzien. Hij vraagt hoeveel mensen hiermee op jaarbasis bereikt worden.

Dezelfde spreker merkt op dat veel jongeren die een opleiding in het dagonderwijs hebben gevolgd en geen werk vinden, behoefte hebben aan praktijkgerichte her- of bijscholing. Hij vraagt of de VDAB met deze specifieke vraag geconfronteerd wordt, en zo ja, welke het profiel van de schoolse vooropleiding van deze jongeren is. De spreker meent dat deze vraag van belang is voor de leden van de Commissie omdat zij op deze manier een beter zicht krijgen op het toekomstgericht karakter van bepaalde schoolse opleidingen.

Mevrouw A.-M. Neyts-Uyttebroeck vraagt hoe het lichte overwicht van de vrouwen — 52 % in het totaal aantal opleidingen — verklaard kan worden. Worden vrouwen meer getroffen door werkloosheid, of ligt het gemiddeld opleidingsniveau van de vrouwen nog steeds lager dan dit van de mannen ?

De heer H. Candries vraagt dat de VDAB meer opleidingen in de sector van de kunstambachten zou aanbieden. De scholen hebben hiervoor nog weinig aandacht, en dit ondanks het grote exportbelang van kunstprodukten als tapijten, meubels, kant en diamant.

Wat het aanbod van opleidingen betreft, antwoordt de minister dat in het kader van een meer sectorale benadering van de tewerkstelling, en ingaande op besprekingen in de rand van de Tewerkstellingsconferentie, verschillende nieuwe opleidingen worden aangeboden. Voorbeelden zijn milieuzorg, verpleging, kinderopvang en bejaardenzorg. Vele van deze opleidingen gebeuren in samenwerking met het onderwijs.

Ook de kunstambachten kunnen op de belangstelling van de VDAB rekenen. De VDAB heeft bijzondere aandacht voor opleidingen in renovatietechnieken omdat hiervoor een grote vraag bestaat. In dit verband vestigt de minister de speciale aandacht op de diamantsector. Dit is een zeer moeilijke sector omdat er enerzijds een vraag is naar extra gespecialiseerde diamantbewerkers, maar de sector anderzijds de 4.000 werknemers die hij momenteel telt slechts deeltijds tewerk kan stellen. Dit betekent dat het toekomstperspectief voor geïnteresseerde jongeren niet écht interessant is. Voor de VDAB is het de grote uitdaging om in samenwerking met de diamantsector een gepast antwoord op deze specifieke toestand te vinden.

Wat de opleidingsprojecten ter waarde van 30 miljoen betreft, antwoordt de minister dat hiermee de oude Kelchtermansprojecten bedoeld worden. Deze zijn nu overgeheveld naar de structurele VDAB-begroting. Het betreft hier een 15-tal projecten met een doelgroepbereik op jaarbasis van 500 langdurig werklozen. De minister voegt er aan toe dat de totale inspanning van de VDAB naar de risico-groepen veel hoger ligt : in 1992 ging 42 % van de opleidingen geor-

ganiseerd voor laaggeschoolde werkzoekenden en 56 % van het totaal aantal opleidingen naar langdurig werklozen.

De minister beaamt dat een groot aantal pas afgestudeerde jongeren onmiddellijk de nood aan een extra opleiding voelen. De VDAB poogt via samenwerking met het onderwijs en de PMS-centra zo efficiënt mogelijk op deze vraag in te spelen.

Wat de lichte oververtegenwoordiging van vrouwen in het totaal aantal VDAB-cursisten betreft, antwoordt de minister dat hiervoor twee elementen verantwoordelijk zijn : ten eerste het feit dat vrouwen gemiddeld nog steeds lager geschoold zijn dan mannen en dat laaggeschoolden in tijden van crisis altijd meer getroffen worden, en ten tweede de vaststelling dat vrouwen het in crisisperiodes altijd moeilijker hebben dan mannen.

3. De interne werking van de VDAB

De heer G. Vanleenhove merkt op dat voor het personeelskader van de VDAB een krediet van 105 miljoen frank voorzien is. Hij vraagt of hier extra personeelsleden en/of extra functies tegenover staan, en zo ja, hoeveel.

De heer E. Baldewijns kan zich in principe volledig akkoord verklaren met de recruiteringswijze van de VDAB-lesgevers, namelijk examens op basis van vakbekwaamheid, maar hij vraagt zich af de lesgevers ook wel over genoeg bekwaamheid op het vlak van methodiek en didactiek beschikken. Beschikt de minister over de instrumenten om deze vaardigheden te controleren en indien nodig bij te sturen ?

Wat het personeelskader van de VDAB betreft, antwoordt de minister dat de VDAB op dit ogenblik nog geen kader heeft. Het principe van het VDAB-personeelskader werd wél goedgekeurd en op basis van dit principe keurde de Executieve de geciteerde begrotingskredieten goed. Momenteel wordt gewerkt aan de invulling ervan. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen een vaste personeelskern en de overige personeelsleden, maar momenteel kan nog niet gezegd worden wanneer deze opvulling afgerond zal zijn. Het is dus niet zo dat de kredieten waarnaar de heer G. Vanleenhove refereerde bedoeld zijn voor uitbreiding van het kader.

4. Financiële aspecten met betrekking tot de VDAB

Mevrouw A. Leysen merkt op dat vanuit onderwijskringen dikwijls met enige afgunst naar het budget van de VDAB wordt gekeken. In dit verband vraagt zij wat het aandeel is van de Vlaamse Gemeenschap en van de Europese fondsen in het totale budget van de VDAB, en welke de gemiddelde kostprijs is van een VDAB-opleiding.

Wat de kostprijs per uur van de VDAB-opleidingen betreft, antwoordt de minister dat deze moeilijk vergeleken kan worden met deze van het gewoon onderwijs, omdat de VDAB-kostprijs 'all-in' is, met andere woorden met inbegrip van administratie- en andere kosten zoals de aan de cursist toegekende premie, terwijl dit voor het gewoon onderwijs niet het geval is. Momenteel bedraagt deze 'all-in' VDAB kostprijs index-gecorrigeerd 332 frank per uur, of 20 % minder dan in 1987. Deze prijs komt ongeveer overeen met deze van het VIZO maar ligt, om de geciteerde reden, aanzienlijk hoger dan deze van het gewoon onderwijs. De toelagegrens van het Europees Sociaal Fonds bedraagt 400 frank per uur.

5. De samenwerkingsverbanden van de VDAB

Mevrouw A. Leysen verwijst naar de begrotingsbespreking 1993 en inzonderheid naar de bespreking van het samenwerkingsverband tussen de VDAB en het PMS in Antwerpen. De minister deelde de Commissie toen mee dat VDAB en PMS in Antwerpen samen een jobbeurs inrichtten waar de jongeren op de mogelijkheden van de beroepsopleiding werden gewezen. Zij voegde er aan toe dat de STC's aanbevolen werd dit Antwerps experiment in hun regio na te volgen. De spreker vraagt of dit experiment ondertussen geëvalueerd werd, en of het inderdaad in andere regio's wordt nagevolgd.

Hierbij aanknopend vraagt mevrouw A. Leysen of de werk- en opleidingswinkels reeds operationeel zijn. Bij de begrotingsbespreking 1993 had de minister aangekondigd dat deze normaal op 1 januari 1993 van start zouden gaan en dat enkel de inplantingspunten nog vastgelegd moesten worden.

De minister antwoordt dat het Antwerpse experiment door 80 % van de betrokken leerkrachten positief geëvalueerd werd, en dat het experiment in andere regio's navolging zal krijgen. Persoonlijk gelooft de minister zeer sterk in de samenwerking met het onderwijs en ze stelt dan ook dat hier in de toekomst verder aan gewerkt zal worden.

6. De VDAB en zijn werking in Brussel

Mevrouw A.-M. Neyts-Uyttebroeck merkt op dat de VDAB voor wat het aspect opleiding en vorming betreft tevens bevoegd is voor de Vlaamse Brusselaars — in tegenstelling tot het aspect arbeidsbemiddeling dat een gewestbevoegdheid is — maar dat van deze bevoegdheid te weinig te merken valt. Het aantal opleidings- en bijscholingsinitiatieven ten aanzien van Brusselse werklozen is volgens haar zeer beperkt, en dit uit zich onder meer in het feit dat de jongerenwerkloosheid in Brussel tussen 1989 en 1993 meer dan verdubbeld is — van ongeveer 5.000 werkloze jongeren in 1989 naar meer dan 10.000 in 1993.

De spreker merkt op dat ingevolge de herschikking van de bevoegdheden binnen de francofone gemeenschap van Brussel — Sint-Quintensakkoord — de Franse Gemeenschapscommissie decretale bevoegdheid heeft gekregen — COCOF — waardoor deze ten volle bevoegd wordt voor opleiding en scholing. Dit betekent ter zake een aanzienlijke verbetering van de situatie voor de Franstaligen, en de spreker pleit er dan ook met aandrang voor dat de VDAB meer aandacht zou hebben voor de situatie van de Vlaamse Brusselaars. Zij voegt er aan toe dat deze problematiek ook in het project Vlaanderen-2002 weinig of geen aandacht kreeg.

De minister antwoordt dat VDAB voor opleiding en vorming in Brussel wel degelijk een financiële enveloppe voorziet, maar dat de werking inderdaad kan verbeteren. Recent werden reeds verscheidene initiatieven ter zake genomen.

Voor de vakantie heeft de minister een voorstel tot samenwerkingsakkoord met de Brusselse overheid geformuleerd. Dit voorstel was enerzijds op gericht een aantal praktische problemen op te lossen, en anderzijds de Vlaamse aanwezigheid in Brussel inzake gemeenschapsmateries te beklemtonen. Een belangrijk probleem was dat de bestaande organen die in Brussel functioneren, vanuit Vlaamse invalshoek niet als representatief worden beschouwd, en dit betreft voornamelijk de samenstelling van de Nederlandstalige commissie

die het Vlaams subregionaal tewerkstellingscomité in Brussel zou moeten vormen. Dit geschil tussen de Vlaamse en de Brusselse sociale partners werd vorige maand opgelost en is een stap in de goede richting, omdat de oprichting van een representatief orgaan nu mogelijk wordt.

Een ander probleem betreft de moeilijkheid objectieve verdeelsleutels in kaart te brengen. Wat met migranten die soms in Vlaamse projecten participeren ? Moet men rekening houden met de Vlamingen die in Brussel werken ? In dit verband ligt nu het voorstel voor om af te stappen van de zuiver rekenkundige verdeelsleutels, en ook een deel van de pendelbeweging vanuit Vlaanderen in rekening te brengen, waardoor de opleidingsenveloppe die aan Brussel gespendeerd wordt hoger zal liggen dan de zuiver rekenkundige enveloppe. De minister hoopt dat dit voorstel vlug gerealiseerd kan worden.

In 1992 traden in de verhouding VDAB-Brussel nog twee belangrijke nieuwe elementen op. In de eerste plaats was er het federale begeleidingsplan dat in een specifieke financiële enveloppe voor opleiding voorzag. VDAB moest hiervan een gedeelte reserveren voor zijn werking in Brussel, en de minister benadrukt dat VDAB zelfs méér voor Brussel reserveerde dan de 10 % die zuiver rekenkundig nodig was.

Daarnaast wordt de Brusselse Weer-Werk actie structureel mee ondersteund door VDAB. Dit betekent dat alle opleidingen die in dit kader plaatsvinden gefinancierd worden door de VDAB.

De minister besluit dat er reeds vooruitgang in het dossier Brussel is, maar dat VDAB zijn inspanningen in de toekomst nog zal moeten opdrijven.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN

De toegewezen decreetsbepalingen — artikel 13, programma 52.10 en artikel 63 — en de toegewezen programma's — 08.10, 52.10 — inzake beroepsopleiding worden aangenomen met 7 stemmen bij 2 onthoudingen.

IV. CONFORMITEITSMOTIE

De conformiteit tussen de administratieve begroting 1994 en de algemene uitgavenbegroting 1994 wordt wat de materie beroepsopleiding betreft met 7 stemmen voor bij 2 onthoudingen bevestigd.

III. WETENSCHAPSBELEID

1. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER L. VAN DEN BRANDE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, KMO, WETENSCHAPSBELEID, ENERGIE EN EXTERNE BETREKKINGEN

De minister-president baseert zich op de Beleidsbrief 'Het Wetenschapsbeleid in Vlaanderen Beleidsbrief voor 1994' (Stuk 417(1993-1994)-Nr.1) die aan de leden van de Commissie werd bezorgd.

De minister-president stelt dat hij als Vlaamse minister bevoegd voor het wetenschapsbeleid twee grote taken heeft :

1) Instaan voor het algemene wetenschapsbeleid en de budgetten, ingeschreven op de organisatie-afdeling 13.1 van de administratieve begroting.

2) Zorgen voor de coördinatie van het Vlaamse wetenschapsbeleid, en meer in het bijzonder van alle acties inzake wetenschappelijk onderzoek, technologische ontwikkeling en wetenschappelijke dienstverlening die door de andere Vlaamse ministers worden opgestart.

In de eerste taak gaat het om het beheer van de kredieten voor het programma algemeen wetenschapsbeleid (13.1, p. 17 van administratieve begroting). Deze kredieten zijn ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 1993 om volgende redenen enorm toegenomen.

Ten eerste werden bij de budgetcontrole 1993 de kredieten voor de drie geassocieerde fondsen van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek overgeheveld vanuit de organisatie-afdelingen 33.2 en 42.1. Hiermee werd reeds een eerste aanzet gegeven in het daadwerkelijk hergroeperen van deze kredieten en een veel duidelijker stroomlijning van de beheersstructuren bij het NFWO. In plaats van een afzonderlijke raad van bestuur voor elk fonds, naast een raad van bestuur van het NFWO zelf (4 structuren dus), wordt alles nu herleid tot het beheer van twee toelagen door één enkele Raad van Bestuur, met name :

— een basistoelage van 777 miljoen vanuit de begroting van onderwijs voor kredieten aan individuele onderzoekers (decretaal bepaald) ;

— een bijkomende toelage — in 1994 van 1.280 miljoen — vanuit de begroting Wetenschapsbeleid voor de postdoctorale onderzoeksmandaten van onbepaalde duur enerzijds, en voor onderzoeksprojecten in alle wetenschapsdomeinen anderzijds.

Momenteel wordt in de Vlaamse regering op initiatief van de minister-president en van de Vlaamse ministers bevoegd voor Onderwijs en Welzijn gewerkt aan een voorwaardenbeleid ten aanzien van de aanwending van deze toelagen door het NFWO. In totaal stijgen deze twee toelagen aan het NFWO ten opzichte van 1993 met 114 miljoen of 5,9 percent, dit ten gevolge van een indexering zoals deze voor de werkingstoelagen van de universiteiten én een bijkomende 35 miljoen voor nieuwe initiatieven voor niet-gericht wetenschappelijk onderzoek.

Ten tweede is het vastleggingskrediet voor de conceptie, voorbereiding en uitvoering van nieuwe acties wetenschapsbeleid verhoogd van 197,3 miljoen in 1993 naar 274,9 miljoen. Enerzijds dient dit om de specifieke actie voort te zetten met betrekking tot de evaluatie en rotatie bij de onderzoeksmandaten van onbepaalde duur, anderzijds voor het opzetten van een specifieke onderzoeksactie rond taal en technologie. Het gaat meer in het bijzonder over een actie om onderzoek te verrichten en technologie te ontwikkelen voor de automatische vertaling van documenten en spraak van en naar het Nederlands. Het blijkt immers dat in de verschillende onderzoeksprogramma's van de Europese Commissie vooral het accent ligt op de grotere talen Engels, Frans en Duits, terwijl de positie van het Nederlands uitermate zwak is. Daarom zal de Vlaamse regering samen met Nederland een specifiek taal-technologieprogramma opzetten.

Tenslotte zijn de kredieten voor internationale wetenschappelijke samenwerking forstoegenomen met 72.4 mil-

joen ten opzichte van 1993, en dit teneinde de deelname van Vlaamse onderzoeksploegen aan Europese onderzoeksprogramma's beter en efficiënter te stimuleren. Totnogtoe kregen Vlaamse ploegen die aan Europese onderzoeksprogramma's deelnamen een co-financiering a posteriori. Uit een evaluatie en analyse van dit systeem bleek dat het nauwelijks bijdroeg tot de competitiviteit van onze Vlaamse vorsers in Europees verband. Er werd dan ook een nieuw systeem van a priori co-financiering ontwikkeld.

Als Vlaams minister bevoegd voor het wetenschapsbeleid neemt de minister-president tijdens het Belgische voorzitterschap van de Europese Gemeenschap tevens de Belgische zetel in van de Europese Ministerraden van 11 oktober en 6 december. Deze vergaderingen zijn van cruciaal belang in het tot stand komen van een Europees Vierde **Kaderprogramma** voor Onderzoek en Ontwikkeling, waarvoor bij benadering 13 miljard ECU uitgetrokken zou worden.

In zijn tweede taak heeft de minister-president als coördinerend minister voor wetenschapsbeleid een allesomvattende beleidsbrief opgesteld voor 1994, met daarin de belangrijkste doelstellingen en krachtlijnen van het Vlaamse wetenschapsbeleid, een visie op het referentiekader voor dat wetenschapsbeleid, vier grote klemtonen in het wetenschapsbeleid van 1994 en tenslotte een volledig vernieuwd overzicht over alle kredieten in de Vlaamse begroting in verband met wetenschapsbeleid.

De minister-president beschrijft vervolgens de vier klemtonen die in het wetenschapsbeleid voor 1994 werden gelegd :

1) Meer middelen voor onderzoek en ontwikkeling (0 & 0)

In totaal zijn de middelen voor wetenschapsbeleid met bijna 2,7 miljard opgetrokken tot 31,6 miljard frank. Hiervan gaat 13,5 miljard naar onderzoek en ontwikkeling, wat een stijging is met 10,65 percent ten opzichte van 1993. Dit is volledig in overeenstemming met het regeerakkoord van de Vlaamse regering.

Waarom zijn méér middelen nodig voor wetenschapsbeleid ? Vooreerst omdat vele studies en rapporten — onder meer van de OESO — aantonen dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen de economische groei van een land of regio en de uitgaven voor 0 & 0 in dat land. Het stimuleren van wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling beïnvloedt verder op positieve wijze het investeringsklimaat en vormt een goede voedingsbodem voor noodzakelijke technologische innovatie. De opbouw van een kennispotentieel is een strategische factor in een gemeenschap die haar sterkte onder andere haalt uit haar kennis. Een doelgericht en doelmatig beleid vergt trouwens in steeds toenemende mate een wetenschappelijke onderbouw. Ten slotte is er zeker de achterstand die Vlaanderen en België hebben ten opzichte van de vijf belangrijkste ons omliggende landen. Daar bedraagt de overheidsbijdrage voor 0 & 0 gemiddeld 0,93 percent van het Bruto Binnenlands Produkt, terwijl die in België slechts 0,49 percent bedraagt. Op lange termijn is de doelstelling een verdubbeling van de overheidsinspanning inzake onderzoek en ontwikkeling.

Speciale kredietverhogingen in de begroting wetenschapsbeleid 1994 gaan naar :

a) het niet-gericht wetenschappelijk onderzoek, waar een zelfde stijgingsgraad als in 1993 werd aangehouden en in het bijzonder naar de specialisatiebeurzen voor doctorandi, vroeger beheerd door het IWONL, nu overgeheveld naar het

IWT en — zoals reeds vermeld — naar het NFWO, de geassocieerde fondsen en internationale wetenschappelijke samenwerking.

b) de financiering van 0 & 0 gericht op het bedrijfsleven, voornamelijk door een toename van de dotatie aan het IWT. Verder werd de vastleggingsmachtiging van het FIOV verhoogd met 1 miljard voor het opstarten van een **actieprogramma** inzake informatietechnologie en voor de voortzetting van de lopende technologieprogramma's voor nieuwe materialen en biotechnologie.

Andere verhogingen worden niet in detail vermeld aangezien zij ook voorkomen op de begrotingsafdelingen van andere collega's in de Vlaamse regering.

Wel benadrukt de minister de bijzondere inspanning die dit jaar geleverd werd om de horizontale begroting voor wetenschapsbeleid zo duidelijk en doorzichtig mogelijk voor te stellen. Samen met een document over de effectieve bestedingen voor wetenschapsbeleid, moet deze horizontale begroting in de toekomst een volledig beeld geven van de middelen voor wetenschappelijk onderzoek.

2) Stroomlijning van de beheersstructuren

Om het beheer van de middelen ter ondersteuning van onderzoek en ontwikkeling te vereenvoudigen, werden reeds een aantal maatregelen genomen. De minister-president denkt hier in de eerste plaats aan het samenbrengen van de drie geassocieerde fondsen in één enkele toelage aan de Vlaamse raad van bestuur van het NFWO. Verder is er de overheveling van specialisatiebeurzen van het IWONL, van de oude FIOV-dossiers en van de EUREKA-dossiers vanuit de administratie economie naar het IWT. Daarvoor worden twee bestaande extra 'loketten' afgeschaft en krijgt het IWT nog meer een centrale rol in de ondersteuning van het technologisch georiënteerd onderzoek.

3) Wetenschapsvoorlichting en bekendmaking

De Vlaamse regering vindt het een prioriteit om de Vlaamse bevolking te informeren inzake wetenschap en technologie, en wel om de drie volgende redenen :

a) de wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen hebben een enorme impact op het dagelijks leven ;

b) in onze kennis-producerende maatschappij is het noodzakelijk dat de bevolking en vooral de jeugd een zekere gevoeligheid voor wetenschap en technologie ontwikkelt ;

c) het is nodig dat de overheid verantwoording aflegt voor de besteding van de middelen door voorlichting over wetenschap en technologie en door het belang ervan voor de gemeenschap aan te geven.

Vanuit deze prioriteit worden in 1994 een aantal initiatieven opgezet :

a) een 'Week van de Wetenschap', voorbereid en opgevolgd door een aantal manifestaties en tentoonstellingen ;

b) thematische publikaties om het Vlaamse wetenschappelijk potentieel in het buitenland bekend te maken ;

c) de uitbouw van gegevensbanken en adviescentra voor onderzoekers zelf.

d) Evaluatie

Zoals reeds in vorige beleidsnota's is aangegeven, is dit een hoofdprioriteit van het wetenschapsbeleid, die slaat op alle acties, instrumenten, instellingen, onderzoekers, etc.

Met betrekking tot het ontwerp van decreet tot oprichting van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid herinnert de minister-president eraan dat het de bedoeling is om deze Raad - die reeds in 1985 bij besluit van de Vlaamse Executieve was opgericht — door een decretale basis meer autonomie te geven. Gezien het feit dat deze Raad enkel adviezen en aanbevelingen formuleert inzake wetenschapsbeleid is zeker geen rechtspersoonlijkheid nodig.

Belangrijke verschilpunten ten opzichte van het vroegere besluit zijn :

1) dat de opdracht van de Raad voornamelijk gesteld wordt in termen van de adviesverstrekking en aanbevelingen over het globale beleid, het uitwerken van globale beleidslijnen, het adviseren van de prioriteiten inzake wetenschapsbeleid, etc. eerder dan het adviseren van concrete acties en dossiers ;

2) dat de adviezen en aanbevelingen van de Raad openbaar zijn vijf werkdagen na mededeling aan de Vlaamse regering, en dat deze adviezen kunnen gepubliceerd worden ;

3) dat de raad beschikt over een dotatie in plaats van een werkingskrediet ; in de ontwerpbegroting voor 1994 is een dotatie van 5,1 miljoen voorzien ;

4) dat de raad voor het permanent secretariaat een beroep mag doen op gespecialiseerd personeel, statutair of contractueel ;

5) dat de raad bestaat uit 16 leden en een voorzitter, waarvan ten minste 8 leden en de voorzitter ervaring dienen te hebben met wetenschappelijk onderzoek. Op die manier ontstaat er een goed evenwicht tussen de wetenschappers zelf — voor de wetenschappelijke onderbouwing van de adviezen en aanbevelingen — en de vertegenwoordigers uit de sociaal-economische hoek, die de acties inzake wetenschapsbeleid meer in een economische en maatschappelijke context kunnen plaatsen ;

6) dat de raad zelf een huishoudelijk reglement kan opstellen waarin alle bepalingen rond de interne werking worden opgenomen.

Het is de bedoeling van de minister-president om, conform het Vlaamse regeerakkoord, op deze manier en via dit ontwerp van decreet de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid een hogere status en een grotere autonomie te geven. Zo kan de Raad uitgroeien tot hét adviesorgaan bij uitstek van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest inzake het wetenschapsbeleid.

II. OPMERKINGEN EN VRAGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER-PRESIDENT

1. De stijging van de begroting voor wetenschapsbeleid : enkele bedenkingen

Mevrouw A.M.Neyts-Uyttebroeck is verheugd over de stijging van het budget voor wetenschapsbeleid, maar ze stelt dat deze stijging toch genuanceerd moet worden. Enerzijds dient rekening gehouden met het effect van het wegwerken van debudgettering in de sector — de financiële lasten van de universiteiten worden nu in de begroting opgenomen, wat op zich uitermate positief is — anderzijds worden de bedragen geflatteerd door de regionalisatie van bepaalde onderdelen van de sector, in casu de afdelingen Lucht en Water van

het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie. De spreker vraagt in welke mate deze factoren de nominale stijging van het budget verklaren, en met hoeveel procent de begroting zou toenemen indien enkel de *échte* supplementaire inspanningen worden meegerekend.

De heer H. Candries noteert met genoegen de substantiële stijging van de begroting wetenschapsbeleid. De kloof met het buitenland verkleint, en dit kan de spreker enkel verheugen.

De minister-president ontkent dat de stijging van de begroting wetenschapsbeleid een 'kosmetische operatie' zou zijn. De toename van de middelen voor wetenschapsbeleid is reëel en vloeit voort uit een essentiële beleids optie van de **minister-president**, namelijk het verbeteren en bevorderen van de horizontale omgevingsfactoren van het economisch gebeuren. Hiertoe behoren zowel infrastructuur in de brede zin van het woord als wetenschapsbeleid. Deze achterliggende idee verklaart tevens waarom de extra middelen voor wetenschapsbeleid voor een groot gedeelte overgeheveld werden uit de begroting economie.

De minister-president voegt er echter aan toe dat de extra inspanningen voor wetenschapsbeleid allicht tot in 2002 aangehouden zullen moeten worden, wil Vlaanderen op een internationaal vergelijkbaar niveau komen.

In verband met het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie (IHE) merkt de minister-president op dat vanuit de Vlaamse begroting elk jaar 2 toelagen naar het IHE gaan : ongeveer 90 miljoen frank uit de organisatie-afdeling Administratie Volksgezondheid (42.20) en ongeveer 32 miljoen uit de organisatie-afdeling Leefmilieu (61.10). Door de **regionalisatie** van de afdelingen lucht en water van het IHE, werden zowel personeel als materiaal naar de Gewesten overgeheveld. In het Vlaamse Gewest werd personeel overgeheveld naar de administratie Milieu, Natuur en Landinrichting en naar de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). In 1994 vervalt de dotatie van ongeveer 32 miljoen aan het IHE uit het programma 61.10. Teneinde de VMM in staat te stellen de taken van de vroegere afdelingen lucht en water van het IHE voor het Vlaams Gewest over te nemen (aankoop apparatuur, aanwerving personeel) is in 1994 ongeveer 140 miljoen frank voorzien, aan te rekenen op het MINA-fonds.

2. De inspanningen voor fundamenteel versus toegepast wetenschappelijk onderzoek, en de rol van de verschillende actoren van het wetenschappelijk onderzoek

Mevrouw A.M. Neyts-Uyttebroeck merkt op dat het zwaartepunt van de inspanningen in de sector wetenschapsbeleid van het fundamenteel of niet-gericht wetenschappelijk onderzoek naar het toegepast wetenschappelijk onderzoek dreigt te verschuiven, en dan meer bepaald naar de sectoren ontwikkeling en technologie. De spreker is het ermee eens dat vernieuwingen in de technologie van cruciaal belang zijn voor de vernieuwing en de overleving van het Vlaamse economisch weefsel, maar zij pleit er toch voor genoeg middelen te reserveren voor het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek dat niet op directe resultaten gericht is. In die zin is de spreker verheugd dat het ontwerp-decreet op de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) uitdrukkelijk bepaalt dat deze Raad in zijn adviezen oog moet hebben voor de harmonieuze ontwikkeling van het wetenschappelijk onderzoeksveld.

Mevrouw A.M. Neyts-Uyttebroeck stelt dat het toespitsen

van de aandacht op het toegepast wetenschappelijk onderzoek ook weerspiegeld wordt in de snelle stijging van de specialisatiekredieten voor vorsers van het IWT, terwijl de fondsen voor het NFWO, dat meer op fundamenteel onderzoek gericht is, minder snel toenemen. Niettemin is de fractie van de spreker zeer verheugd dat de minister-president de uitdrukkelijke wil vertoont om in de toekomst op positieve wijze te blijven samenwerken met het NFWO. Haar fractie kan er zich eveneens mee akkoord verklaren dat de **minister-president** erop zal toezien dat het NFWO genoeg aandacht heeft voor vernieuwend wetenschappelijk onderzoek.

In tegenstelling tot mevrouw A.-M. Neyts-Uyttebroeck pleit de heer H. Candries voor maximale aandacht voor het toegepast wetenschappelijk onderzoek. Volgens hem dwingen de nieuwe concurrentieverhoudingen op de wereldmarkt Vlaanderen ertoe zijn enige grondstof, namelijk de menselijke creativiteit, optimaal aan te wenden en in deze **aanzwengeling** van de creativiteit speelt het toegepast wetenschappelijk onderzoek een fundamentele rol. De mundialisering van het economisch gebeuren dwingt Vlaanderen tevens verder te kijken dan de buurlanden. Zo kocht Korea tijdens de eerste zes maanden van 1993 niet minder dan 400 patenten op nieuwe produkten. Het fenomeen Japan, eveneens gebaseerd op troeven van immateriële aard zoals cultuur en inzonderheid bedrijfscultuur maar eveneens op kwaliteit en **innovatievermogen**, blijkt zich met andere woorden uit te breiden tot heel Zuid-Oost Azië. Wil Vlaanderen in de **hoogtechnologische** wereldmarkt van morgen nog meespreken, moet het vandaag investeren in toegepast wetenschappelijk onderzoek.

In dit verband stelt de heer H. Candries dat de verschillende **actoren** van het toegepast wetenschappelijk onderzoek, namelijk bedrijfsleven, universiteiten én hogescholen, hun eigen plaats in dit bedrijf moeten vinden. Hij is het dan ook niet volledig eens met rector R. Dillemans van de KUL die voor de concentratie van het toegepast wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten pleit. In tegenstelling tot rector R. Dillemans stelt de heer H. Candries dat de hogescholen wel degelijk een belangrijke bijdrage kunnen leveren tot het toegepast wetenschappelijk onderzoek. Een aantal hogescholen heeft op dit vlak reeds jaren ervaring, andere hebben toegang tot Europese programma's, en het is volgens de spreker niet verantwoord deze kennis te laten verloren gaan. Volgens hem moet Vlaanderen op het vlak van het toegepast wetenschappelijk onderzoek een samenwerkingsmodel ontwikkelen dat kansen geeft aan heel het intellectueel vermogen.

De heer C. Moors herinnert aan een andere uitspraak van rector R. Dillemans, namelijk dat het Vlaams wetenschappelijk onderzoek op wereldvlak slechts in vijf domeinen kan concurreren, en dat hieraan slechts met veel moeite een zesde of zevende sector toegevoegd kan worden. Dit gegeven illustreert volgens de spreker dat spitsonderzoek zeer hoge eisen stelt, en hij vraagt of hier in de voorliggende begroting voldoende rekening mee werd gehouden.

In tegenstelling tot de heer H. Candries en aansluitend bij mevrouw A.-M. Neyts-Uyttebroeck meent de heer W. Seeuws dat de overheid in de eerste plaats het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek moet steunen, omdat dit onderzoek bij uitstek aangewezen is op overheidssubsidiëring. Dit in tegenstelling tot het toegepast wetenschappelijk onderzoek, dat een groot deel van zijn middelen uit de industrie kan betrekken.

Hierbij aanknappend maakt de heer W. Seeuws de **funda-**

mentele bedenking dat het toegepast wetenschappelijk onderzoek van in de aanvangsfase van een onderzoeksproject oog moet hebben voor de maatschappelijke gevolgen van de soms revolutionaire uitvindingen. In dit verband laakt de spreker het feit dat veertig jaar na de uitvinding van de kernenergie nog steeds geen afdoende oplossing is gevonden voor de berging van het kernafval.

Voor de heer J. Tavernier overstijgt de fundamentele vraag inzake de besteding van de middelen voor wetenschapsbeleid de tegenstelling fundamenteel versus niet-fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Voor hem is het vooral belangrijk in welke domeinen wordt geïnvesteerd, en op dit vlak loopt het volgens hem fout. De doelstelling van het Vlaams wetenschappelijk onderzoek is economische groei, en dit betekent dat de Vlaamse overheid vooral in het zogenaamd natuurwetenschappelijk onderzoek investeert, terwijl de menswetenschappen stiefmoederlijk behandeld worden. De spreker kan zich in het geheel niet achter deze beleidsoptie scharen, en pleit voor meer middelen voor de menswetenschappen. Hij vraagt welk gedeelte uit de verschillende **onderzoeksprogramma's** naar de menswetenschappen gaat.

De minister-president stelt dat de scheidingslijn tussen niet-gericht en gericht wetenschappelijk onderzoek om verschillende redenen vervaagt, maar dat het alleszins niet de bedoeling is dat extra inspanningen voor het toegepast onderzoek ten koste gaan van het fundamenteel onderzoek. Zo wijst hij erop dat de middelen voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek met 300 miljoen toenemen, deze voor technologie met 470 miljoen. Beide posten nemen dus toe, zij het wel dat de middelen voor toegepast wetenschappelijk onderzoek iets sneller stijgen.

Wat de schijnbare benadeling van het NFWO ten opzichte van het IWT betreft, antwoordt de minister-president dat voor de specialisatiebeurzen van het IWONL — die ressorteren onder het IWT — om een drietal redenen een extra inspanning gedaan moest worden :

1) de beursbedragen van de IWONL-doctoraalstudenten zullen worden afgestemd op deze van de **universiteitsassistenten**. Het betreft hier met andere woorden het inhalen van een achterstand die de specialisatiebeurzen in de loop der jaren hebben opgelopen ten opzichte van de universitaire mandaten en de mandaten bij het NFWO.

2) enkele jaren geleden kreeg het IWONL toelating om een vierde jaar toe te kennen, maar hier stond geen verhoging van de middelen tegenover. Dit betekende in concreto dat minder beurzen werden toegekend aan nieuwe **applicants**, wat niet de bedoeling was. Door de toekenning van extra middelen wordt deze anomalie opgeheven.

3) om de toekenning van extra-mandaten mogelijk te **maken**.

De minister-president ontkent vervolgens dat er te weinig aandacht naar de menswetenschappen zouden gaan. Hij stelt dat het ondersteunen van nieuwe technologieën tot een optimalisering van het intellectueel klimaat leidt, wat op zich het terrein van het natuurwetenschappelijke reeds overstijgt. Wat de verdeling van de middelen van de verschillende projecten over natuur- en menswetenschappen betreft, antwoordt de minister-president dat het NFWO opdracht heeft gekregen dit te onderzoeken en hierover regelmatig te rapporteren.

Vervolgens stelt de minister-president dat de versnippering van het wetenschappelijk onderzoek over universiteiten en

hogescholen tegengegaan moet worden. Beide soorten instellingen moeten ter zake tot een samenwerkingsverband kunnen komen, en hieraan wordt momenteel in overleg met de minister van onderwijs gewerkt.

De minister-president beaamt vervolgens dat het inderdaad de bedoeling is dat de VRWB in de toekomst minder micro-projectmatig en meer globaal-evaluerend zal werken, ook naar de publieke opinie toe.

Tenslotte is hij het volledig eens met de heer W. Seeuws wanneer deze stelt dat het toegepast wetenschappelijk onderzoek rekening moet houden met de maatschappelijke gevolgen van dit onderzoek maar ook met de economische en ecologische implicatie en deze desgevallend tijdig moet opvangen.

3. De Vlaamse deelname aan de internationale lucht- en ruimtevaartprogramma's en het principe van de 'juste retour'

De heer H. Candries verwijt de Vlaamse overheid te weinig aandacht te hebben voor de luchtvaartindustrie. Nochtans creëert de luchtvaartindustrie ongemeen veel en belangrijke spin-offs, bevordert ze het wetenschappelijk onderzoek en is ze een voedingsbodem voor het verwerven van kwaliteitsniveaus.

Het Franse Airbus-programma is in dit verband illustratief. Het Vlaams aandeel hierin is beperkt, en dit ondanks de buitengewone aantrekkelijkheid van het project. De belangrijkste argumenten voor een grotere Vlaamse deelname aan het Airbus-programma zijn volgens de heer H. Candries :

1) Het feit dat het langdurige onderzoeksprogramma's betreft, die een langdurige tewerkstelling garanderen. Zo is de lancering van de A-350 een 30-jarenprogramma wat betekent dat door deelname gedurende 30 jaar werkgelegenheid in Vlaanderen gegarandeerd wordt.

2. De return-on-investment is gegarandeerd, wat de investering risico-vrij maakt.

3. Deelname genereert hoog-kwalitatief wetenschappelijk onderzoek dat ook elders toegepast kan worden (spin-off)

De heer H. Candries is van mening dat de Vlaamse overheid samen met de federale premier J.-L. Dehaene een grotere Vlaamse aanwezigheid in het Airbus-programma moet opeisen. Meer bepaald moet Vlaanderen pleiten voor de oprichting van een Vlaamse cel met daarin 2 à 3 ingenieurs. Deze cel zou ongeveer 10 miljoen per jaar kosten, maar in ruil zou Vlaanderen toegang krijgen tot toptechnologie met belangrijke spin-offs. Bovendien verzekert dergelijke cel de aanwezigheid in een wereldprogramma waarvan de vooruitzichten voor de volgende dertig jaar zeer rooskleurig zijn.

De spreker voegt er aan toe dat Vlaanderen momenteel wel een vertegenwoordiger van de Vlaamse regering en van de Vlaamse industrie in het BELAIRBUS-programma heeft, maar dat dit programma enkel oog heeft voor de cellenbouw. Deze aanwezigheid is minder interessant omdat cellenbouw in België het monopolie is van Charleroi. Bovendien is het effect van aanwezigheid in systeembouw veel hoger omdat het clustervorming op industrieel vlak mogelijk maakt.

De heer H. Candries merkt vervolgens op dat Vlaanderen via de programma's van de federale overheid weliswaar een belangrijke bijdrage levert tot de werking van de Europese

Ruimtevaartorganisatie (ESA), maar dat het principe van de 'juste retour' dat België hiervoor opeist niet doorgetrokken wordt voor wat de Vlaams-Waalse verhoudingen betreft. Vlaanderen wordt ter zake benadeeld, en dit geldt zowel voor wat het puur financieel aspect als het gebruik van spin-offs en de toegang tot het internationaal netwerk van ruimtevaartbedrijven betreft. Volgens de spreker geldt deze benadeling zowel voor de universiteiten als voor het bedrijfsleven.

De heer W. Seeuws bevestigt de belangrijke deelname van België — en ipso facto van Vlaanderen — aan internationale ruimtevaartprogramma's, en hij voegt eraan toe dat de Belgische inbreng zelfs viermaal groter is dan de Nederlandse. De spreker erkent wel dat Nederland qua personeelsbezetting beter gecompenseerd wordt dan België.

Hierbij aanknopen formuleert de spreker twee fundamentele bedenkingen bij het principe van de 'juste retour'. In de eerste plaats erkent hij dat de beloften zoals in de offertes gedaan gewoonlijk niet volledig nagekomen worden — wat hij betreurt — maar dat deze 'juste retour' in de feiten meer over winst voor de deelnemende bedrijven dan over tewerkstelling gaat, wat hij eveneens betreurt.

Vervolgens merkt hij op dat de 'juste retour' eigenlijk nog een tweede aspect behelst, aspect dat, al dan niet bewust, meestal over het hoofd gezien wordt. Het feit namelijk dat het onderzoek voor deelname in prestigieuze en dure internationale onderzoeksaspecten veelal gesubsidieerd wordt door de overheid, maar dat de winsten die hier in een latere fase uit voortvloeien nooit naar diezelfde overheid gaan. Dit is volgens de spreker niet langer verdedigbaar. Volgens hem moet met de firma's die de onderzoeksresultaten commercialiseren afgesproken worden dat een deel van de winst die zij realiseren terug geïnvesteerd wordt in fundamenteel onderzoek, en dit als compensatie voor de oorspronkelijke bijdrage van de overheid in het onderzoeksproject.

De minister-president beaamt het grote belang van de deelname aan Europese en internationale onderzoeksprojecten. Hij is inzonderheid de concrete suggestie voor de oprichting van een Vlaamse cel binnen het Airbus-programma zeer genegen.

Wat de 'juste retour' in de ruimtevaart betreft, stelt de minister dat uit recente gegevens van de VRWB duidelijk gebleken is dat Vlaanderen inderdaad benadeeld wordt. De minister-president deelt mee dat hij dit reeds besproken heeft met de federale minister van wetenschapsbeleid, de heer Dehousse, en dat hij de oprichting van een technische werkgroep heeft bepleit om de inspraak van de gewesten in de toekomst veilig te stellen.

De minister-president kan ook de stellingen van de heer W. Seeuws over de 'juste-retour' volledig bijtreden. Hij stelt dat in dit verband nagedacht moet worden over concrete oplossingen.

4. Andere specifieke programma's

Mevrouw A.M. Neyts-Uyttebroeck noteert dat voor het **FIOV** in 1994 230 miljoen betalingskredieten versus 2,3 miljard vastleggingskredieten voorzien zijn, en zij vraagt zich af hoe dit groot verschil verklaard kan worden. Beantwoordt het groot bedrag aan vastleggingskredieten aan de planning van grootschalige projecten, en zo ja, welke ? Legt dit groot bedrag aan vastleggingskredieten geen hypotheek op de werking van het FIOV tijdens de volgende jaren ?

De minister-president antwoordt dat het FIOV een fonds is waarin jaarlijks middelen worden ingebracht via een dotatie aan het fonds. In 1994 is deze dotatie 230 miljoen frank. Anderzijds wordt voor het FIOV een vastleggingsmachtiging bepaald die voor 1994 2,3 miljard bedraagt. Deze machtiging dient om een aantal grote programma's inzake nieuwe technologieën, EUREKA en JESSI-deelname en Collectieve Centra te financieren. Meestal gaat het binnen deze programma's om onderzoeksprojecten van maximaal 3 jaar. De uiteindelijke betaling per project wordt dus uitgespreid over 3 jaar. In realiteit bestaan de betalingskredieten van het FIOV voor een bepaald jaar uit kredieten ter uitvoering van engagementen tijdens vorige jaren en uit een gedeelte kredieten van programma's die in de loop van dat jaar worden opgestart. De betalingskredieten zijn niet als dusdanig in de horizontale begroting opgenomen.

De heer J. De Meyer herinnert de minister-president aan een recente uitspraak, namelijk dat hij ingevolge de recente overdracht van land- en tuinbouw naar de gewesten in het wetenschapsbeleid prioritaire aandacht zou vragen voor specifieke **projecten rond land- en tuinbouw**. De spreker vraagt welke projecten deze beleidsoptie in de voorliggende begroting belichamen, welke instellingen deze projecten zullen uitvoeren, en hoeveel financiële middelen ervoor voorzien zijn.

De minister-president antwoordt dat momenteel een Beleidsbrief Land-en Tuinbouw voorbereid wordt, en dat deze beleidsbrief in samenhang met de begroting economie besproken zal worden. De door het lid aangehaalde problematiek zal bij deze gelegenheid uitvoerig aan bod komen, maar de minister-president wil de krachtlijnen inzake wetenschappelijk onderzoek rond land- en tuinbouw reeds toelichten : een deel van het landbouw-onderzoek – aspecten inzake leefmilieu – zou mogelijk binnen het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek (VITO) kunnen plaatsvinden, indien dit past binnen de huidige activiteiten en prioriteiten van het VITO en daarnaast zal ook een speciale rol toebedeeld worden aan de landbouwfaculteiten van de Vlaamse universiteiten.

De heer G. Vanleenhove is verheugd dat in de begroting wetenschapsbeleid ook middelen voor een **taaltechnologie-programma** zijn voorzien. De spreker vraagt in welke mate Nederland een financiële bijdrage levert tot dit programma, en hoe de inspanning desgevallend over beide landen verdeeld wordt. Hij wenst tevens te vernemen of er ook afspraken met Nederland zijn voor de praktische uitwerking van dit programma, en in welke mate de Taalunie bij dit programma betrokken is. Is zij de gangmaker en begeleider van dit project ?

De minister-president stelt in de eerste plaats dat dit programma tot stand is gekomen vanuit de bedenking dat het Nederlands in de instellingen van de EG momenteel wordt bedreigd. Dit zou kunnen betekenen dat in de toekomst 2/3de van de Europese wetgeving en regelgeving gesteld wordt in een taal die niet de onze is, wat volgens de minister-president een groot democratisch deficit zou scheppen. Investerings in taaltechnologie lijken hem dan ook meer dan verantwoord.

Het project wordt uitgewerkt in twee fasen : een korte-termijn programma dat binnenkort wordt opgestart, goed voor 45 miljoen, en een lange-termijn project, dat volgend jaar in overleg met Nederland en de Nederlandse Taalunie van start gaat. Dit lange-termijn project wordt momenteel begroot op 160 miljoen, over 3 jaar, maar de concrete inhoud wordt vastgesteld in overleg met Nederland. Nederland heeft mo-

menteel reeds programma's voor een totale waarde van 200 miljoen. Teneinde te kunnen genieten van extra-financiële steun van Europa, zal gepoogd worden de programma's van beide landen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen.

5. De verhouding met het federale niveau

De heer C. Moors meent dat bij de bespreking van het Vlaamse wetenschapsbeleid ten gronde niet voorbij gegaan kan worden aan een evaluatie van het federaal wetenschapsbeleid en inzonderheid aan de Vlaamse betrokkenheid hierbij — bijvoorbeeld Vlaamse aanwezigheid in de administratie, aandeel in internationale programma's — en hij stelt dat deze evaluatie in de toekomst geïntegreerd zal moeten worden in de bespreking van het Vlaams wetenschapsbeleid.

De minister-president beaamt deze stelling, maar hij stelt dat dergelijke evaluatie bemoeilijkt wordt door de soms ondoorzichtige bevoegdheidsafbakening. Hij voegt er onmiddellijk aan toe dat het wetenschappelijk milieu in vele gevallen géén vragende partij is voor een betere bevoegdheidsafbakening omdat zij uit de huidige, dikwijls verwarde situatie, meer financieel voordeel kan halen. Zo kan zij zich voor toelagen zowel tot het federaal als tot het regionaal niveau wenden.

De minister-president herinnert in dit verband aan de belangrijkste bepalingen van het SintMichielsakkoord inzake wetenschapsbeleid : de kernbevoegdheid inzake wetenschapsbeleid gaat principieel naar de Gewesten en Gemeenschappen, deze principiële overheveling gaat niet gepaard met een extra overheveling van middelen en tenslotte blijven een aantal domeinen van het wetenschapsbeleid federale bevoegdheid. Wat deze laatste bepaling betreft, verheelt de minister-president niet dat hij voor materies die bij voorkeur gezamenlijk worden beheerd, persoonlijk liever geopteerd had voor een opbouwende samenwerking — een partnerschap tussen de respectievelijke gemeenschappen en gewesten, dan wel voor het instandhouden van de federale bevoegdheid.

6. Varia

Mevrouw A.M. Neyts-Uyttebroeck betreurt dat de middelen voor wetenschapsbeleid nog altijd **versnipperd** zijn over een groot aantal programma's, en dat de interactie tussen deze programma's in de meeste gevallen klein tot niet bestaande is.

De spreker stelt tevens dat de meeste **beleidsondersteunende kredieten** nog steeds op basis van weinig transparante procedures worden toegekend, wat vragen inzake de doeltreffendheid van deze kredieten oproept.

Anderzijds is mevrouw A.-M. Neyts-Uyttebroeck enorm verheugd dat de minister-president in zijn beleid meer aandacht heeft voor de **evaluatie** van het wetenschappelijk onderzoek.

De minister-president beaamt dat de middelen voor wetenschapsbeleid nog te veel versnipperd zijn, maar hij wijst erop dat ter zake reeds een belangrijke vooruitgang geboekt werd. Het is de bedoeling deze versnippering in de toekomst nog verder af te bouwen.

Wat de toewijzing van de beleidsondersteunende kredieten betreft, wijst de minister-president erop dat hij op dit vlak

enkel een coördinerende rol speelt, en dat ter zake rekening gehouden moet worden met de beleidsopties van de andere ministers van de Vlaamse regering. De minister-president geeft wel toe dat in de toekomst gepoogd moet worden meer eenheid in het beleid te brengen.

Inzake de evaluatie van het wetenschappelijk onderzoek, stelt de minister-president dat bepaalde milieus hierover minder opgetogen zijn en er schrik voor hebben, maar dat deze beleidsoptie alleszins uitgevoerd zal worden.

De heer W. Seeuws vraagt dat de **Vlaamse Raad** en inzonderheid de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid ook buiten de periode van de begrotingsbespreking meer aandacht zou hebben voor het wetenschapsbeleid.

De minister-president onderschrijft deze vraag, en stelt steeds bereid te zijn tot een breed debat of tot meer thematische debatten in de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid en de plenaire vergadering van de Vlaamse Raad.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN

De toegewezen decreetsbepaling — artikel 13, programma 13.10 — en de toegewezen programma's — 02.10 en 13.10 — inzake wetenschapsbeleid worden met 8 stemmen bij 2 onthoudingen goedgekeurd.

IV. CONFORMITEITSMOTIE

De conformiteit van de administratieve begroting 1994 met de inhoud en doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting 1994 wordt wat de materie wetenschapsbeleid betreft met 8 stemmen bij 2 onthoudingen bevestigd.

IV. MIDDENSTANDSOPLEIDING EN LANDBOUW-VORMING

1. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER L. VAN DEN BRANDE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, KMO, WETENSCHAPSBELEID, ENERGIE EN EXTERNE BETREKKINGEN

A. Middenstandsopleiding

Het VIZO, dat de vorming en de begeleiding van zelfstandigen en KMO's coördineert, zal haar dienstverlening verder verbeteren.

Nu de opstartfase van het VIZO voorbij is, wordt voluit gewerkt aan de realisatie van de doelstellingen van het decreet van 23 januari 1991 betreffende de vorming en de begeleiding van de zelfstandigen en de KMO's.

Van het totale VIZO budget gaat ruim 1,34 miljard naar de opleiding- en vormingsactiviteiten. Het vormingsaanbod voor de Vlaamse zelfstandigen en KMO's is dan ook bijzonder belangrijk.

Het life-long-opleidingssysteem, dat door het VIZO wordt gecoördineerd en door de centra wordt georganiseerd, heeft zijn nut bewezen. Het betekent niet alleen een goede start maar ook het behoud van een gelijke tred met de ontwikkelingen op de markt. Meer en meer toekomstige en huidige zelfstandigen en ondernemers van KMO's weten dan ook het systeem te waarderen. Gedurende het cursusjaar 1991-1992 volgden in de ondernemersopleiding 16.000 cursisten de cursussen bedrijfsbeheer en 19.185 cursisten de cursussen beroepskennis. Ongeveer 9.000 leerlingen waren verbonden met een leerovereenkomst of een leerverbintenis. In het totaal werden 8 miljoen vormingsuren erkend en gesubsidieerd.

Het VIZO dient nu zijn vormingsbeleid voornamelijk af te stemmen op de kwaliteit. De uitbouw van een degelijk flexibel systeem moet worden beoogd. Een permanente produktontwikkeling en voortdurende kwaliteitscontrole door pedagogisch toezicht zijn hierbij een noodzaak.

Ook dient werk te worden gemaakt van de coördinatie van het opleidingsaanbod in Vlaanderen, zonder de eigenheid en de specifieke doelstellingen te ontkennen. Dit kan alleen maar het efficiënt gebruik van de beschikbare middelen verhogen.

Hoewel slechts een beperkt deel van het VIZO budget wordt besteed aan bedrijfsbegeleiding, betekent dit niet dat bedrijfsadvies niet belangrijk is. De grote nood aan bedrijfsadvies voor starters, zelfstandigen en KMO's staat vast.

Het VIZO moet zowel door de uitbouw van zijn eigen dienst tot een volwaardig adviesbureau als door de erkenning van de privé-bedrijfsadviseurs de nodige service bieden.

De vereenvoudiging van de administratieve regelen die van toepassing zijn op zelfstandigen en KMO's, wat ook een taak is van het VIZO, kan na de recente goedkeuring van het besluit door de Vlaamse regering ter zake nu volop in werking treden.

B. Landbouwvorming

Het besluit van 21 december 1992 betreffende de permanente vorming van de personen die in de landbouw werkzaam zijn zal in de loop van 1993 volledig operatief worden.

De meeste centra en liefhebbersverenigingen hebben hun erkenning ondertussen aangevraagd en bekomen.

Er zal nu, in uitvoering van artikel 8, overgegaan worden tot de oprichting van de commissie voor permanente vorming.

In het kader van de Europese begeleidende maatregelen bij de herziening van het gemeenschappelijk landbouwbeleid heeft de EEG twee verordeningen uitgevaardigd waar de landbouwvorming direct bij betrokken is.

Het gaat hier in het bijzonder om de verordeningen :

1. EEG nr. 2078/92 betreffende de landbouwproduktiemethoden die verenigbaar zijn met de eisen milieubescherming en betreffende natuurbeheer. „De Gemeenschap evenals de lidstaten moeten meer inspanningen leveren op gebied van de opleiding en voorlichting met betrekking tot milieuvriendelijke produktiemethoden in land- en bosbouw. Met name de toepassing van een gedragscode voor de landbouw en de beoefening van de biologische teelten”. De landbouwers dienen oog te krijgen voor onderricht in de toepassing van een

met milieubescherming en natuurbehoud verenigbare landbouwproduktiemethode

2. EEG nr. 2080192 tot instelling van een communautaire steunregeling voor bosbouwmaatregelen in de landbouw. Ook hier verzocht de EEG de lid-staten maatregelen te nemen met het oog op een doeltreffende voorlichting van landbouw- en plattelandsbevolking.

Beide begeleidende maatregelen dienen opgenomen te worden in de landbouwworming.

Voor 1994 wordt in de begroting een bedrag van 123,6 miljoen frank voorgesteld, wat ten opzichte van 1993 hetzelfde bedrag is na indexering.

Op advies van de Inspectie van Financiën is een hergroepering van basisallocaties doorgevoerd.

II. OPMERKINGEN EN VRAGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER-PRESIDENT

Er worden geen opmerkingen geformuleerd.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN

De toegewezen decreetsbepalingen — artikel 13, programma's 52.20 en 52.30 — en de toegewezen programma's — 02.10, 52.20 en 52.30 — inzake middenstandsopleiding en landbouwworming worden met 8 stemmen bij 2 onthoudingen goedgekeurd.

IV. CONFORMITEITSMOTIE

De conformiteit van de administratieve begroting 1994 met de inhoud en doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting 1994 wordt wat de materie middenstandsopleiding en landbouwworming betreft met 8 stemmen bij 2 onthoudingen bevestigd.

De verslaggever,

J. DE MEYER

De voorzitter,

C. MOORS

BIJLAGEN

BIJLAGE I-1

DE VLAAMSE ONDERWIJSBEGROTING 1994

TECHNISCH DOCUMENT — Initiële begroting 1994

1. ALGEMEEN

De globale onderwijsuitgaven 1994 worden begroot op 226,9 miljard frank (¹). Het procentueel aandeel t.o.v. de begroting van de Vlaamse gemeenschap bedraagt 44,42%.

Belangrijke krachtlijnen in het onderwijsbeleid 1994 zijn de grote aandacht voor een kwaliteitsverbetering in het basisonderwijs én de sociale vrede (tweede Vlaamse CAO).

De jaarlijkse evolutie van het onderwijsbudget kan grotendeels verklaard worden door de aanwezigheid van mechanismen en tendenzen (o.a. effecten van baremieke verhogingen en toenemende scolarisatie) die leiden tot een haast automatische stijging van de uitgaven in deze arbeidsintensieve sector.

¹

de onderwijsuitgaven werden hier gedefinieerd als de som van de niet-gesplitste kredieten, de gesplitste vastleggingskredieten en de variabele kredieten, inclusief het (geraamde) aandeel van Onderwijs in de globale weddeprovisie voor indexaanpassing en algemene loonsverhoging in het kader van de Vlaamse CAO 93-94. exclusief 4 miljard vastleggingsmachtigingen mbt de investering in scholenbouw (Argo en Digo) .

2. EVOLUTIE VAN DE ONDERWIJSBEGROTING : 1992-1994

2.1. BEKNOPTE HISTORIEK : GLOBALE EVOLUTIE 1992-1994

De Vlaamse onderwijsbegroting, uitgedrukt als zgn. beleidskredieten kende gedurende de periode 1992-1994 de volgende evolutie ⁽²⁾ :

AANGEPAST KREDIET 1992	200.993,6
AANGEPAST KREDIET 1993	210.387,4
VOORSTEL 1994	221.406,5
1994/1993 IN %	5,24

Het voorstel 1994 betekent t.o.v. 1993 een verhoging met 11 .019,1 miljoen frank of 5,24 %.

De stijging van de behoeften 1994 kan grosso modo als volgt verklaard worden:

effekt van de evolutie van de eenheidsloonkost 94/93 : + 4,83 % (index 93, CAO '93, baremieke verhoging,...), met zijn weerslag op meer dan 85 % (directe en indirecte) loonmassa.

allerhande tewerkstellingseffecten o.a. in het kader van het migrantenbeleid, projecten onderwijsvoorrang, administratieve ondersteuning basisonderwijs en effecten van arbeidsherverdelende maatregelen.

effekt van het herbudgetteren van de betalingskredieten m.b.t. de investeringssector (schoolgebouwen, universiteiten).

2

*onder 'aangepaste' kredieten dient verstaan : de aangepaste begroting, excl. het (geraamde) aandeel in de globale provisie m.b.t. index en Vlaamse CAO en-excl. de zgn. 'bestaansmiddelen' van de onderwijsadministratie
beleidskredieten : som van de niet gesplitste kredieten en de gesplitste vastleggingskredieten.*

2.2. EVOLUTIE 1992-1994 PER (GROTE) UITGAVENCATEGORIE EN PER PROGRAMMA

Bijgaande tabel schetst de evolutie van de onderwijsbegroting 1992-1994, waarbij de kredieten opgesplitst worden per (grote) uitgavencategorie, m.n. (diverse) lonen, werking onderwijs, universitaire sector, leerlingenvervoer,...

Hierbij dient opgemerkt dat de directe loonmassa 76,6 % bedraagt van de onderwijsbegroting. Aangevuld met de indirecte loonlasten in de werkingsmiddelen van het gesubsidieerd onderwijs en de universitaire sector loopt dit percentage op tot meer dan 85 % !

De evolutie van de behoeften 1994 t.a.v. 1993 kan in grote lijnen als volgt verklaard worden :

1. Lonen

Deze uitgavencategorie stijgt globaal met 7244,5 miljoen frank of 4,46 %.

Verklarende elementen zijn :

- het effect van de evolutie van de eenheidsloonkost 94/93 : +4,83 %;
- de globaal positieve leerlingenevolutie 1994 met zijn effect op de omkadering en derhalve op het aantal te betalen full-times.
- effecten van besparingsmaatregelen (al dan niet op kruissnelheid in 1994) : rationalisatie van gebruik van minimum-pakketten secundair onderwijs, vermindering aanwendingspercentage in secundair onderwijs tot 98%, herringering effect van de strijd tegen misbruiken in ziekteverloven...

2. Werkingsmiddelen onderwijs

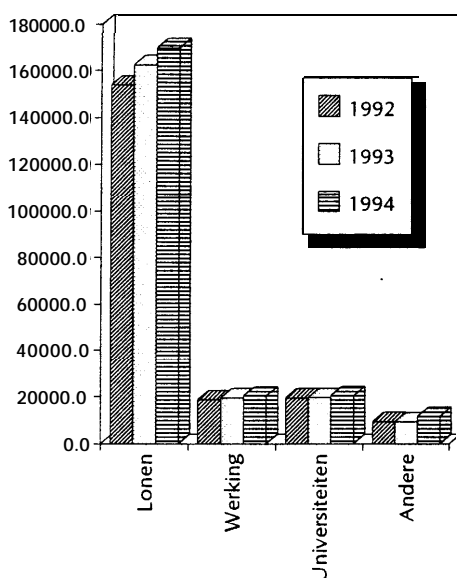
De stijging 1994 t.o.v. 1993 bedraagt globaal 3,8 %.

De bepaling van de werkingsmiddelen van het gemeenschapsonderwijs en het gesubsidieerd onderwijs gebeurt bij toepassing van het indexeringsmechanisme van het onderwijsdecreet-II (looncomponent : + 4,5 %; geen indexatie van de werkingscomponent).

	1992	1993	1994
TOTAAL	200993.6	210387.4	221406.5
Lonen	153792.6	162392.0	169636.5
Werking	18590.4	19348.6	20084.3
Universiteiten	19321.7	19470.7	20223.2
Andere	9288.9	9176.1	11462.5

ONDERWIJSBEGROTING per uitgavencategorie evolutie 1992-1994

! BELEIDSKREDIETEN ! (NGK+GVK)

1992 : de aangepaste begroting 1992 (*)

1993 : de aangepaste begroting 1993 (*)

1994 : de initiële begroting 1994 (*)

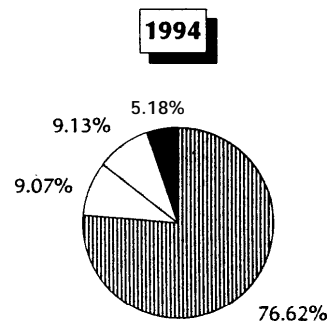
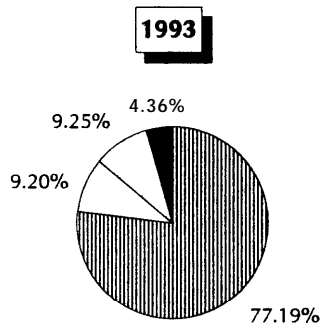
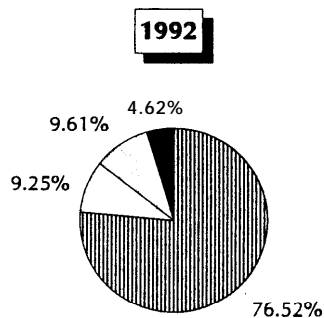
(*) excl aandeel onderwijs in provisie voor index en CAO

	1992	1993	1994	94/93
Onderwijzend personeel	142241.8	149935.2	156533.9	4.40%
AMVD-personeel	3049.0	3110.3	2939.4	-5.49%
Geko's en peuterspeelplaatsen	381.1	399.0	412.6	3.41%
PMS-Centra	2430.8	2513.1	2676.7	6.51%
Inspectie	368.4	443.5	488.5	10.15%
Navorming	230.0	230.0	230.0	0.00%
Begeleiding	227.6	220.6	227.4	3.08%
Kunstonderwijs	4646.3	5356.1	5935.4	10.82%
Zeevaartonderwijs	121.4	113.1	118.2	4.51%
Zeevissersjonderwijs	96.2	71.1	74.4	4.64%

	1992	1993	1994	94/93
Sociale sector HOB	0.0	160.0	120.0	-25.00%
Gemeenschapsonderwijs	4085.8	4302.9	4570.2	6.21%
Gesubsidieerd onderwijs	13892.5	14306.2	14753.9	3.13%
PMS-Centra	316.9	323.7	333.3	2.97%
Inspectie	27.1	38.8	45.2	16.49%
Begeleiding	68.9	71.1	71.5	0.56%
Deeltijds kunstonderwijs	81.9	82.7	80.1	-3.14%
Zeevaartonderwijs	101.5	10.9	59.2	443.12%
Zeevissersjonderwijs	15.8	52.3	50.9	-2.68%

	1992	1993	1994	94/93
Werking universiteiten	16710.0	17435.8	18073.6	3.66%
Fundam wet onderzoek	2511.3	1895.2	2020.6	6.62%
Wetenschapsbeleid	100.4	139.7	129.0	-7.66%

	1992	1993	1994	94/93
Internationale betrekkingen	101.8	134.0	134.0	0.00%
Leerlingenvervoer	1409.0	1487.5	1425.2	-4.19%
Fin lasten gemeenschapsonderwijs	380.1	0.0	0.0	0.00%
Fin lasten gesubsidieerd onderwijs	647.2	0.0	0.0	0.00%
Fin lasten universiteiten	1574.0	1722.5	1388.3	-19.40%
Afstandsonderwijs	42.9	40.5	40.0	-1.23%
Basiseducatie	275.0	342.7	349.1	1.87%
Studietoelagen	2580.0	2413.2	2507.3	3.90%
Voortgangbeleid	679.0	840.6	878.5	4.51%
Algemeen onderwijs en vorming	533.3	500.5	529.5	5.79%
ARGO	915.5	1008.5	1765.0	75.01%
DIGO	151.1	686.1	2445.6	256.45%

III Lonen Werking Universiteiten Andere

3. Werkingsmiddelen universitaire sector

Bij de vaststelling van de werkingsuitkeringen van de universiteiten en de kredieten van de onderzoeksfondsen wordt rekening gehouden met een indexatie van 1,87 % en 4,5 % van respectievelijk de sectoren 'werking' en 'lonen'.

Daarenboven wordt m.b.t. het wetenschappelijk onderzoek een bijkomend krediet van 105 miljoen frank ingeschreven in het kader van het zogenaamde 'inhaalplan'.

4. Andere categorieën

Belangrijk hier zijn :

het effect van de rebudgettering van de kredieten m.b.t. scholenbouw (+2.481,3 miljoen frank),

het effect (op kruissnelheid) van de overheveling medio '93 van kredieten mbt 'financiële lasten ingevolge universitaire investeringen' naar organisatie-afdeling 24 (centralisatie van het schuldbeheer) : - 357 mio fr.

Opgesplitst per onderwijsprogramma geeft dit volgend resultaat :

		1992	1993	1994	94/93
OA		200993.6	210387.4	221406.5	5.24%
31.1	Basisonderwijs	48285.7	49737.1	51525.3	3.60%
31.2	Buitengewoon onderwijs	10731.3	11406.5	12128.5	6.33%
32.1	Secundair onderwijs	86962.3	89750.2	93607.0	4.30%
33.1	Hoger onderwijs	14929.2	15741.2	16601.7	5.47%
33.2	Universitair onderwijs	20683.2	21193.2	21611.5	1.97%
34.1	Deeltijds kunstonderwijs	3058.4	3351.2	3593.0	7.22%
34.2	Sociale promotie	2644.4	2901.6	3058.9	5.42%
34.3	Afstandsonderwijs	42.9	40.5	40.0	-1.23%
34.4	Basiseducatie	275.0	342.7	349.1	1.87%
35.1	Studietoelagen	2580.0	2437.7	2507.3	2.86%
35.2	PMS-Centra	2758.2	2850.9	3024.8	6.10%
35.3	Leerlingenvervoer	1611.5	1487.5	1425.2	-4.19%
35.4	Algemeen onderwijs en vorming	3881.5	3676.3	6273.6	70.65%
36.1	Recuperatie wedden	0.0	0.0	0.0	
36.2	Provisoneel krediet onderwijs	2550.0	5470.8	5660.6	3.47%

ONDERWIJSBEGROTING per organisatie-afdeling evolutie 1992-1994

! BELEIDSKREDIETEN ! (NGK+GVK)

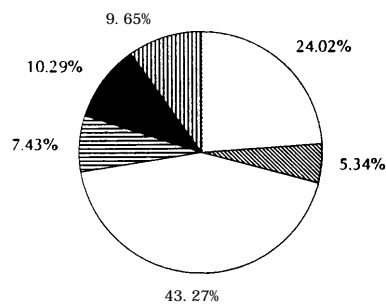
1992 : de aangepaste begroting 1992 (*)

1993 : de aangepaste begroting 1993 (*)

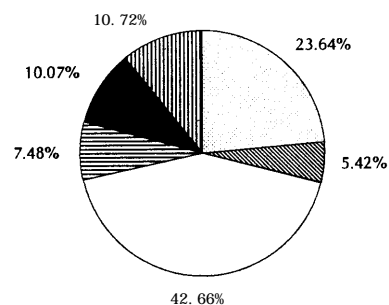
1994 : de initiële begroting 1994 (*)

(*) excl. aandeel onderwijs in provisie voor index en CAO

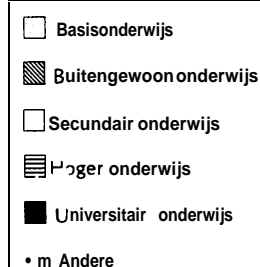
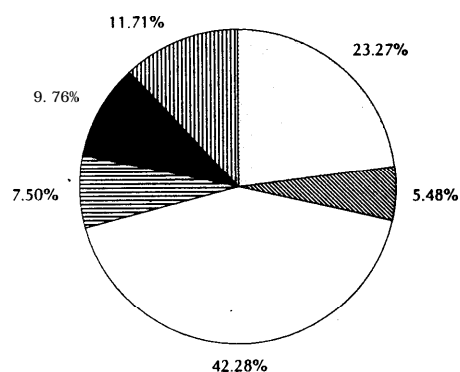
1992

1993

1994

BESPREKING PER ORGANISATIE- AFDELING

De verschillen in de stijging van de kredieten 1994 tov 1993 voor de verschillende organisatie-afdelingen zijn globaal op te splitsen in prijseffecten (de stijging van de eenheidsloonkost), volume-effecten (de stijging of daling van het aantal leerlingen met daaraan gekoppeld de evolutie van de BFT's) en effecten besparingsmaatregelen.

Prijseffecten zijn vooral een gevolg van de stijging van de eenheidsloonkost die bestaat uit 3 componenten : index, CAO en vergrijzing.

Voorals deze laatste component (vergrijzing) verschilt naargelang van het onderwijsniveau :

basisonderwijs : 0,37 %

secundair onderwijs : 1,44 %

buitengewoon onderwijs : 1,19 %

hobu : 1,16 %

sociale promotie : 1,14 %

Volume-effecten zijn voornamelijk een gevolg van de stijging of de daling van het aantal leerlingen, wat via de omkaderingsregels vertaald 'wordt in een stijging of daling van het aantal organieke full-time ambten en bijgevolg in het aantal BFT's

basisonderwijs :

leerlingen dalen van 613.684 naar 613.588 : - 0,02 %

BFI's dalen van 40.849 naar 40.842 : - 0,02 %

secundair onderwijs :

leerlingen stijgen van 428.626 naar 431.179 : + 0,60 %

BFT's stijgen van 59.894 naar 60.173 : + 0,47 %

buitengewoon onderwijs :

leerlingen stijgen van 35.672 naar 36.944 : + 3,57 %

BFT's stijgen van 9201 naar 9361 : + 1,74 %

Hobu en sociale promotie vertonen geen spektakulaire afwijkingen t.o.v. de globale

stijging van de kredieten.

In het deeltijds kunstonderwijs is de stijging met meer dan 7 % voornamelijk te wijten aan een systematische onderraming van de BFT's in het verleden.

Het programma algemeen onderwijs en vorming stijgt met 70,65 % tengevolge van het opnieuw inschrijven van een investeringsdotatie voor ARGO EN DIGO ten belope van 3 miljard 'frank.

3. DE ONDERWIJSBEGROTING 1994

De onderwijsuitgaven 1994 worden, uitgedrukt als beleidskredieten, begroot op 221.406,5 miljoen frank (excl. het aandeel in de provisie voor index en CAO).

De voorgestelde beslissingen m.b.t. het begrotingsjaar 1994 kaderen in de basisoptie genomen in het regeerakkoord, namelijk continuïteit in het beleid en het brengen van pedagogische rust in het onderwijs. Belangrijk hierbij is de zorg voor het beheersen van de uitgaven.

Meer ingrijpende hervormingen in het onderwijsbeleid in Vlaanderen zullen uitgewerkt worden vanaf begrotingsjaar 1995 (schaalvergroting hoger onderwijs, hervorming volwassenenonderwijs...).

Volgende besparingsmaatregelen zitten vervat in de voorgestelde onderwijsbegroting 1994:

- voortzetting van de strijd tegen de misbruiken in het (langdurig) ziekteverlof : - 600 mio,**
- vermindering aanwendingspercentage secundair onderwijs (van 98,8 naar 98 %) : - 444 mio,**
- niet-indexering van werkingscomponent werkingsmiddelen onderwijs : - 209 mio,**
- reorganisatie sector leerlingenvervoer : - 150 mio,**
- contingentering vaste benoemingen : - 4,5 mio.**

RFI FIDSINFORMATIE

EVOLUTIE AANTAL LEERLINGEN (zoals in aanmerking genomen voor omkadering onderwijzend personeel (UC 10))

RIVEAU	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
BASIS														
GO	100807	98783	96566	92965	90304	89364	86677	84816	83607	82822	82954	82353	80728	80910
OGO	131942	128321	127336	126936	125646	125841	124875	124509	125306	126318	127010	127439	127625	128420
VGO	435762	428048	425253	422164	419915	419658	419041	417238	414451	412287	411235	409439	405331	404258
SECUNDAIR														
GO	98648	98996	97826	95063	92568	88724	82852	80736	77457	74661	72174	72106	71219	72402
OGO	42666	42399	41741	42517	43325	43669	40968	41659	39981	36086	36422	36355	36322	35513
VGO	346418	342383	342296	339052	339004	337967	336908	333869	328727	320791	320165	320107	321085	323264
BUITENGEW														
GO	3093	2898	2831	2744	2600	2636	2697	2828	2901	3042	3245	3495	3686	3903
OGO	3390	3343	3266	3111	2790	2763	2790	2821	2948	3179	3319	3546	3749	3902
VGO	14688	13539	13005	12592	12099	11886	11807	12191	12499	12897	13487	13911	14348	14728
BUITENGEW														
GO	1432	2192	2261	2451	2658	2703	2723	2730	2749	2633	2605	2518	2440	2570
OGO	3430	2758	3111	3239	3211	3125	3124	3093	2972	2786	2768	2664	2671	2670
VGO	10497	10769	10831	10653	10634	10420	10225	9936	9429	9130	9031	8824	8778	9171
HOBU														
GO	12107	13033	13033	13427	13510	13065	12693	13485	14120	14579	14130	14024	14354	15080
OGO	10014	10435	10435	11020	11539	12060	12444	12389	12467	12184	12008	11966	11650	12778
VGO	36651	39123	39123	40953	43364	44277	45105	48636	53019	53629	52039	53256	52091	54060
SOPRO														
GO	25959	26265	29651	31693	31780	32200	27393	27246	28731	30587	30276	30249	31165	31557
OGO	24764	26350	28470	31217	32947	35305	33123	34570	39057	39539	40162	41096	40607	41117
VGO	40312	42820	46860	51083	56305	57143	58588	63953	68318	74968	73875	77365	75104	76048
BASIS	668511	655152	649155	642065	635865	634863	630593	626563	623364	621427	621199	619231	613684	613588
SECUNDAIR	487732	483778	481863	476632	474897	470360	460728	456264	446165	431538	428761	428568	428626	431179
BUIT BASIS	21171	19780	19102	18447	17489	17285	17294	17840	18348	19118	20051	20952	21783	22533
BUIT SECUNDAIR	15359	15719	16203	16343	16503	16248	16072	15759	15150	14549	14404	14006	13889	14411
BUITENGEW	36530	35499	35305	34790	33992	33533	33366	33599	33498	33667	34455	34958	35672	36944
HOBU	58772	62591	62591	65400	68413	69402	70242	74510	79606	80392	78177	79246	78095	81918
SOPRO	91035	95435	105181	113993	121032	124648	119104	125769	136106	145094	144313	148710	146876	148722
ALGEMEEN TOTAAL	1342586	1332455	1334095	1332880	1334199	1332886	1314033	1316705	1318739	1312118	1306595	1310713	1302933	1312351

Verklaring:

Vanaf schooljaar 90/91 : gewijzigde tellingsdatum : 1 februari van het voorgaande schooljaar (uitgezonderd kleuteronderwijs en onderwijs voor sociale promotie)

1. Zonder kunstonderwijs, zeevisserijonderwijs en zeevaartonderwijs

2. Kleuteronderwijs : vanaf begrotingsjaar 1984 tellingsdatum 1 februari van het voorgaande schooljaar, leeringsaantallen worden vermenigvuldigd met de factor 0,8848

3. Buitengewoon onderwijs : zonder 10% aangepast en geïntegreerd onderwijs

4. Secundair onderwijs : (Experimenteel) Duitse Onderwijs (EDO) inbegrepen

5. HOBU : studenten van 1 februari van het voorgaande schooljaar, vanaf academisch jaar 1982-1983

vanaf academisch jaar 92-93 : inclusief het aantal studenten 3de studiejaar Econ Hoger Ond Korte Type (tellingdatum 1/2/1992)

vanaf 1/2/1982 : exclusief binnenhuisarchitectuur (niet-geenarchitectuur afdelingen) en industriële vormgeving

Budgettaire full-time ambten (UC 10 : lonen onderwijzend personeel)

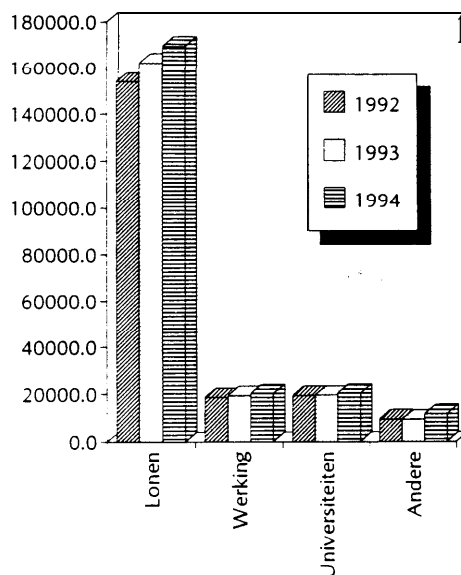
		RAMING													
	Art Sectie	B F T 8 4	B F T 8 5	B F T 8 6	B F T 8 7	B F T 8 8	B F T 8 9	B F T 9 0	B F T 9 1	B F T 9 2	B F T 9 3	B F T 9 4			
BASIS	go	1120.22	6184	6184	6107	5906	5909	5889	6015	5987	5977	5912			
	og	4340.22	8131	8423	8474	8427	8403	8565	85%	8634	8681	8726			
	vg	4460.22	24581	26419	26512	26434	26481	26417	26287	26300	26191	26204			
SECUND	go	1120.23	16538	16065	15585	14533	14205	13518	13140	12586	12623	12925			
	og	4340.23	6324	6509	6519	6306	6334	6015	5998	5830	5553	5789			
	vg	4460.23	42455	43222	42808	41752	41811	41488	41369	41505	41718	41459			
BUITENG	go	1120.24	859	823	845	892	1003	1103	1124	1145	1193	1232			
	og	4340.24	551	533	536	535	546	593	638	673	704	730			
	vg	4460.24	2398	2414	2425	2424	2492	2655	2713	2815	2891	29%			
	go	1123.24	788	823	841	781	750	755	761	794	797	777			
	og	4342.24	828	857	848	864	885	852	845	834	841	835			
	vg	4462.24	2960	3028	3025	29%	2964	2899	2795	2743	2775	2831			
HOBU	go	1120.25	1269	1286	1273	1270	1307	1321	1326	1398	1398	1383			
	og	4340.25	1043	1058	1113	1152	1178	1240	1233	1275	1281	1269			
	vg	4460.25	4323	4405	4594	4716	4851	5104	5167	5152	5123	5055			
SOPRO	go	1120.27	970	939	909	812	766	736	724	716	731	711			
	og	4340.27	637	654	663	645	681	743	747	775	764	769			
	vg	4460.27	985	1044	1092	1071	1128	1217	1225	1276	1306	1265			
BASIS Totaal		38896	41026	41092	40767	40742	40851	40898	40921	40849	40842	40842			
SECUND Totaal		65317	65795	64912	62590	61875	60717	60507	59921	59894	60173	60173			
BUITENG Totaal		8384	8478	8520	8492	8763	8787	8876	9004	9201	9361	9361			
HOBU Totaal		6636	6749	6980	7138	7557	7665	7726	7825	7802	7707	7707			
SOPRO Totaal		2592	2637	2664	2528	2669	2696	2696	2696	2767	2801	2745			
ALGEMEEN TOTAAL		121825	124685	124168	121515	121695	121606	120716	120703	120438	120547	120828			

inclusief correcties migrantenbeleid en derde jaar economisch hoger onderwijs (korte type)

DBB
BEGROTING

	1992	1993	1994
TOTAAL	200993.6	210387.4	221406.5
Lonen	153792.6	162392.0	169636.5
Werking	18590.4	19348.6	20084.3
Universiteiten	19321.7	19470.7	20223.2
Andere	9288.9	9176.1	11462.5

ONDERWIJSBEGROTING per uitgavencategorie evolutie 1992-1994

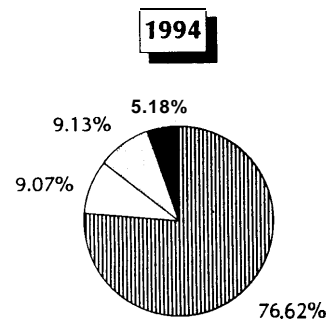
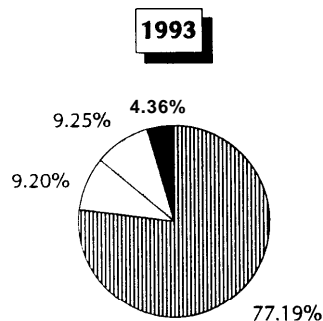
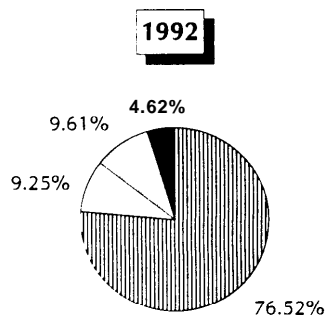
! Bijlage 1 - GVK)
 1992 : de aangepaste begroting 1992 (*)
 1993 : de aangepaste begroting 1993 (*)
 1994 : de initiele begroting 1994 (*)
 (*) excl aandeel onderwijs in provisie voor index en CAO

	1992	1993	1994	94/93
Onderwijzend personeel	142241.8	149935.2	156533.9	4.40%
AMVD-personeel	3049.0	3110.3	2939.4	-5.49%
Ceko's en peutersuinen	381.1	399.0	412.6	3.41%
PMS-Centra	2430.8	2513.1	2676.7	6.51%
Inspektie	360.4	443.5	488.5	10.15%
Navorming	230.0	230.0	230.0	0.00%
Begeleiding	227.6	220.6	227.4	3.08%
Kunstonderwijs	4646.3	5356.1	5935.4	10.82%
Zeevaartonderwijs	121.4	113.1	118.2	4.51%
Zeevissenjonderwijs	96.2	71.1	74.4	4.64%

	1992	1993	1994	94/93
Sociale sector HOBV	0.0	160.0	120.0	-25.00%
Gemeenschapsonderwijs	4005.8	4302.9	4570.2	6.21%
Gesubsidieerd onderwijs	13092.5	14306.2	14753.9	3.13%
PMS-Centra	316.9	323.7	333.3	2.97%
Inspektie	27.1	38.8	45.2	16.49%
Begeleiding	68.9	71.1	71.5	0.56%
Deeltijds kunstonderwijs	81.9	82.7	80.1	-3.14%
Zeevaartonderwijs	101.5	10.9	59.2	443.12%
Zeevissenjonderwijs	15.0	52.3	50.9	-2.68%

	1992	1993	1994	94/93
Werking universiteiten	16710.0	17435.8	18073.6	3.66%
Fundam wet onderzoek	2511.3	1895.2	2020.6	6.62%
Wetenschapsbeleid	100.4	139.7	129.0	-7.66%

	1992	1993	1994	94/93
Internationale betrekkingen	101.8	134.0	134.0	0.00%
Leerlingenvervoer	1409.0	1487.5	1425.2	4.19%
Fin lasten gemeenschapsonderwijs	380.1	0.0	0.0	0.00%
Fin lasten gesubsidieerd onderwijs	647.2	0.0	0.0	0.00%
Fin lasten universiteiten	1574.0	1722.5	1386.3	-19.40%
Afstandsonderwijs	42.9	40.5	40.0	-1.23%
Basiseducatie	275.0	342.7	349.1	1.87%
Studietodagen	2500.0	2413.2	2507.3	3.90%
Voorrangbeleid	679.0	840.6	878.5	4.51%
Algemeen onderwijs en vorming	533.3	500.5	529.5	5.79%
ARGO	915.5	1008.5	1765.0	75.01%
DIGO	151.1	686.1	2445.6	256.45%

Lonen
 Werking
 Universiteiten
 Andere

OA	TOTAAL	1992	1993	1994	94/93
		200993.6	210387.4	221406.5	5.24%
31.1	Basisonderwijs	48285.7	49737.1	51525.3	3.60%
31.2	Buitengewoon onderwijs	10731.3	11406.5	12128.5	6.33%
32.1	Secundair onderwijs	86962.3	89750.2	93607.0	4.30%
33.1	Hoger onderwijs	14929.2	15741.2	16601.7	5.47%
33.2	Universitair onderwijs	20683.2	21193.2	21611.5	1.97%
34.1	Deeltijds kunstondetwijs	3058.4	3351.2	3593.0	7.22%
34.2	Sociale promotie	2644.4	2901.6	3058.9	5.42%
34.3	Afstandsonderwijs	42.9	40.5	40.0	-1.23%
34.4	Basiseducatie	275.0	342.7	349.1	1.87%
35.1	Studietoelagen	2580.0	2437.7	2507.3	2.86%
35.2	PMS-Centra	2758.2	2850.9	3024.8	6.10%
35.3	Leerlingenvervoer	1611.5	1487.5	1425.2	-4.19%
35.4	Algemeen onderwijs en vorming	3881.5	3676.3	6273.6	70.65%
36.1	Recuperatie wedden	0.0	0.0	0.0	
36.2	Provisoneel krediet onderwijs	2550.0	5470.8	5660.6	3.47%

ONDERWIJSBEGROTING
per organisatie-afdeling
evolutie **1992-1994**

! BELEIDSKREDIETEN ! (NGK+GVK)

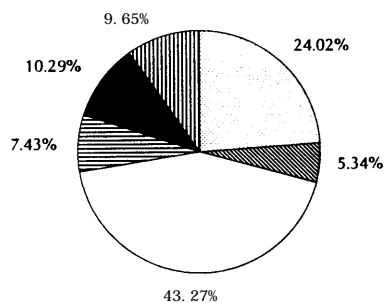
1992 : de aangepaste begroting 1992 (*)

1993 : de aangepaste begroting 1993 (*)

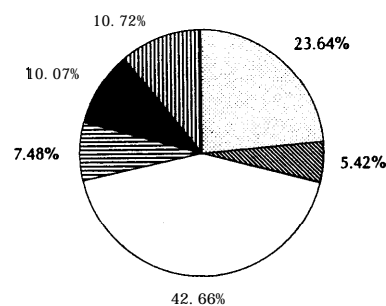
1994 : de initiële begroting 1994 (*)

(*) excl. aandeel onderwijs in provisie voor index en CAO

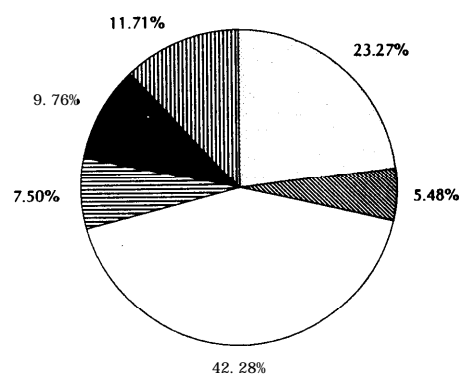
1992

1993

1994

- ☐ Basisonderwijs
- ☐ Buitengewoon onderwijs
- ☐ c | Secundair onderwijs
- ☐ Hoger onderwijs
- ☐ Universitair onderwijs
- ☐ Andere

BIJLAGE 1-2
EVALUATIE VASTE BENOEMINGEN

1. Aantal vaste benoemingen

	Gemeenschaps- onderwijs	Gesubsidieerd onderwijs
— Wervingsambten :	65	2.363
— Selectie/bevorderingsambten	34	85
— Totaal :	99	2.448

Algemeen totaal = 2.547

2. Aantal geweigerde vaste benoemingen

- Gemeenschapsonderwijs = 2
- Gesubsidieerd onderwijs = 44

3. Aantal vaste benoemingen volgens opdracht

1. In de categorie „opvoedend hulppersoneel” :
 volledige opdracht = 85
 halftijdse opdracht = 60

2. (Andere) wervingsambten : 2.369

- 1 - 2 u. = 472
- 3 - 4 u. = 456
- 5 - 6 u. = 270
- 7 u. - halve opdracht = 445
- halve - volledige opdracht = 382
- volledige opdracht = 344

4. Aantal vaste benoemingen voor de vakken :

- Huishoudkunde = 39
 - Snit en naad = 17
 - Verpleegkunde = 5
- (Moeilijk/Niet te reffecteren bij T.B.S./O.B.)

5. Wervingsambten

Aantal eerste vaste benoemingen = 1.301
 Aantal uitbreidingen = 1.127

6. Vijf meest voorkomende vakken waarin werd vastbenoemd :

1. AV Frans - AV Nederlands
2. AV Godsdienst
3. AV Wiskunde
4. AV Informatica
5. AV Lichamelijke Opvoeding

EVALUATIE VASTE BENOEMINGEN
BASISONDERWIJS

1. Aantal vaste benoemingen

	Gemeenschaps- onderwijs	Gesubsidieerd onderwijs
— Wervingsambten	209	2.183
— Selectie/bevorderingsambten	3	20
— Totaal :	212	2.203

Algemeen totaal = 2.415

2. Aantal niet toegestane vaste benoemingen

- Gemeenschapsonderwijs : —
- Gesubsidieerd onderwijs : 13

3. Aantal vaste benoemingen volgens opdracht

3.1. Categorie opvoedend hulppersoneel :

- aantal deeltijdse benoemingen : 1
- aantal volledige benoemingen : 41

3.2. Andere wervingsambten :

- 1 tot 2 u. : 58
- 3 tot 4 u. : 79
- 5 tot 6 u. : 91
- 7 u. tot 1/2 opdracht : 266
- 1/2 tot volledige opdracht - 1 u. : 450
- volledige opdracht : 1.211

4. Aantal vaste benoemingen leermeesters :

Lichamelijke opvoeding : 33

5. Wervingsambten

5.1. Aantal eerste vaste benoemingen : 2.072

5.2. Uitbreidingen :

- met 1 tot 2 u. : 36
- met 3 tot 4 u. : 35
- met 5 tot 6 u. : 34
- met 7 u. tot 1/2 opdracht : 85
- tot volledige opdracht : 126

Algemeen totaal uitbreidingen : 316

EVALUATIE VASTE BENOEMINGEN
BUITENGEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS

1. Aantal vaste benoemingen

	Gemeenschaps- onderwijs	Gesubsidieerd onderwijs
— Wervingsambten	6	99
— Selectie- en bevorderingsambten	11	4
— Totaal :	17	103

Algemeen totaal : 120

2. Aantal niet toegestane vaste benoemingen

- Gemeenschapsonderwijs : 2
- Gesubsidieerd onderwijs : 3

3. Aantal vaste benoemingen volgens opdracht

3.1. Categorie opvoedend hulppersoneel :

- aantal deeltijdse benoemingen : 3
- aantal volledige benoemingen : 11

3.2. Andere wervingsambten :

- 1 tot 2 u. : 3
- 3 tot 4 u. : 5
- 5 tot 6 u. : 4
- 7 u. tot 1/2 opdracht : 13
- 1/2 tot volledige opdracht - 1 u. : 24
- volledige opdracht : 37

4. Aantal vaste benoemingen in de specialiteiten

Gezinstechieken, textiel, kleding : 7

Lichamelijke opvoeding : 9

5. Wervingsambten

5.1. Aantal eerste vaste benoemingen : 84

5.2. Uitbreidingen :

— met 1 tot 2 u. :	2
— met 3 tot 4 u. :	5
— met 5 tot 6 u. :	5
— met 7 u. tot 1/2 opdracht :	6
— tot volledige opdracht :	3

Algemeen totaal uitbreidingen : 21

BIJLAGE 1-3

Nota leerlingenvervoer

INLEIDING

De bijzondere diensten voor leerlingenvervoer zijn ontstaan in de jaren vijftig, in een periode van democratisering van het onderwijs; de oorzaak lag voornamelijk in een te grote afstand tussen woonplaats en school en in een tekort aan passend openbaar of privé-vervoer.

De wettelijke basis van het leerlingenvervoer, voor leerlingen die op een 'redelijke afstand' geen school van hun vrije keuze vinden, ligt in artikel 4 van de schoolpactwet van 29 mei 1959.

Bij de wet van 15 juli 1983 werd de Dienst voor Leerlingenvervoer opgericht, belast met het vervullen van de verplichtingen van de Staat om de vrije keuze van de ouders te eerbiedigen.

Naast de verplichting om de vrije keuze te eerbiedigen 'binnen een redelijke afstand', werd ook leerlingenvervoer georganiseerd voor leerlingen die dichterbij een school gehuisvest waren. De wettelijke basis hiervoor is artikel 4 van de wet van 15 juli 1983. Dit 'faciliteitsvervoer' is steeds verder uitgebreid in de jaren zestig in alle onderwijsnetten en is bijgevolg niet meer zozeer gebaseerd op het principe 'afstand', maar eerder op de principes 'veiligheid en comfort'.

Een groot gedeelte van het leerlingenvervoer in alle onderwijsnetten in Vlaanderen situeert zich in dit 'faciliteitsvervoer', waarvoor de ouders betalen volgens het tarief van de Vlaamse Vervoermaatschappij.

De wet van 15 juli 1983 is in Wallonië algemeen van toepassing en volledig gerealiseerd voor alle vervoer van alle ophaaldiensten van de verschillende netten. De doelstelling van die wet was in feite voornamelijk om de concurrentie weg te nemen tussen de verschillende netten.

In Vlaanderen zijn er tot op heden 47 zones vastgesteld, wat niet meer betekent dan 25 % van de Vlaamse gemeenten. De vijf kernen voor leerlingenvervoer zorgen met een 30-tal personeelsleden voor het dagelijks vervoer van meer dan 36.000 leerlingen (ARGO-vervoer uitgezonderd), waarvan ongeveer 3/4 leerlingen zijn uit het buitengewoon onderwijs.

Het vervoer van leerlingen behoort echter niet essentieel tot de taken van het departement onderwijs. Het leerlingenvervoer zoals het nu uitgewerkt is, was een concept dat vanuit Wallonië bedacht is en op een zeer centralistische wijze uitgebouwd werd. Het gaat daarbij in tegen elke autonomie en initiatief vanuit de scholen.

I. ORGANISATIE VAN HET LEERLINGENVERVOER

1.1 Reglementaire basis.

Vanuit de bestaande regelgeving staat de Vlaamse gemeenschap in voor vijf verschillende vormen van leerlingenvervoer :

1. De Vlaamse Gemeenschap neemt de reiskosten op zich van het vervoer van gehandicapten van en naar de instellingen voor buitengewoon onderwijs (Wet 06.07.70, art. 20). Het collectief vervoer wordt georganiseerd door de Staat, voor individueel vervoer wordt een tegemoetkoming voorzien op basis van de tarieven voor het openbaar vervoer (K.B. 07.02.74).

2. Ingevolge het Schoolpact is de Vlaamse Gemeenschap verplicht bij middel van een Nationale Dienst voor Leerlingenvervoer vervoer te verzekeren van en naar de school voor leerlingen die binnen een redelijke afstand geen school vinden van hun (levensbeschouwelijke) keuze. De leerlingen in het Secundair onderwijs betalen daarvoor volgens de tarieven van het openbaar vervoer. Dit vervoer moet gemeenschappelijk zijn en onder dezelfde voorwaarden voor alle Inrichtende Machten georganiseerd worden (Wet 29.05.59, art. 4 - K.B. 14. 03. 60).

3. De Staat neemt de vervoerkosten te zijner laste voor leerlingen uit het gewoon Gemeenschapsonderwijs voor zover deze leerlingen op een bepaalde afstand van de dichtsbijzijnde neutrale school wonen. Afhankelijk van het niveau is dit 4km (Basisonderw.), 12 km (Lager Secundair) of 20 km (Hoger Secundair onderwijs - K.B. 23.02.60).

4. De diensten voor Leerlingenvervoer verzekeren het vervoer naar de dichtsbijgelegen school van een bepaald net, voor zover er geen passend openbaar vervoer bestaat en voor zover de ouders de gekozen studierichting niet terugvinden in een school gelegen op een redelijke afstand (cfr. punt 2. - Wet 15. 07. 83, art. 4 § 1).

5. De diensten voor Leerlingenvervoer verzekeren het vervoer van leerlingen, andere dan punt 4. voor zover er geen passend openbaar vervoer bestaat en voor zover deze een school bezoeken die in een door de dienst bediende zone gelegen is (faciliteitsvervoer -Wet 15. 07. 83, art. 4 § 2).

1.2 Praktische organisatie.

Het leerlingenvervoer in Vlaanderen kan in de praktijk als volgt gegroepeerd worden :

1. Het zonaal vervoer (25.0 % van het totaal aantal vervoerde leerlingen): dit verzorgt het vervoer van leerlingen in de verschillende gedefinieerde zones. Het vervoer wordt er netoverschrijdend georganiseerd.

2. Het vervoer per kern (24.7 % van het totaal aantal vervoerde leerlingen) : dit vervoer situeert zich volledig in het buitengewoon onderwijs. Een kern is een samenwerkingsverband tussen een aantal scholen, die hun leerlingenvervoer gemeenschappelijk laten uitvoeren. Het vervoer per kern werkt dan ook in vele gevallen netoverschrijdend.

3. Het vervoer per school (13.7 % van het totaal aantal vervoerde leerlingen) : ook deze vorm van vervoer situeert zich volledig in het buitengewoon onderwijs. Het betreft hier één bepaalde school die een contract afsluit, waardoor netoverschrijdende werking uitgesloten is.

4. Het "ARGO-leerlingenvervoer"(36.6 % van het totaal aantal vervoerde leerlingen) : het ARGO-leerlingenvervoer omvat 2 soorten vervoer, nl. enerzijds het contractueel vervoer van de ARGO voor het gewoon gemeenschapsonderwijs en anderzijds het vervoer met het eigen wagenpark van de ARGO. De rijksvoertuigen worden door de ARGO ingezet in het zonaal, het gewoon en het buitengewoon onderwijs.

II. BUDGETTAIRE GEGEVENS

De onderverdeling in de begroting is een theoretische onderverdeling van de kosten per net en per niveau, maar is geen goede weerspiegeling van de verschillende vormen van leerlingenvervoer (zie punt 1.2) en de wijze waarop ze in de praktijk worden georganiseerd.

Het krediet 1994 voor het leerlingenvervoer was oorspronkelijk 1575.2 miljoen. Na de doorgevoerde besparing van 110 mio (zie punt IV) bedraagt het initieel krediet 1994 voor het leerlingenvervoer 1465.2 mio. Een gedetailleerde tabel over deze besparingen is terug te vinden in tabel 1 van de technische bijlagen. We kunnen de kredieten grosso modo opsplitsen in 3 grote groepen, (zie taartdiagram 1), nl.

1. het krediet voor het totale zonale vervoer : zowel het gewoon als het buitengewoon zonaal vervoer, evenals het aandeel van de ARGO in het zonaal vervoer.

Dit krediet bedraagt in 1994 381.2 mio.

2. de kredieten voor het vervoer van het gewoon gemeenschapsondetwijs (b.a. 1212,12 15', 1216 en 4111) : het contractueel vervoer van de ARGO + het vervoer met de eigen bussen. Deze kredieten bedragen samen 324.1 mio.

3. de kredieten voor het buitengewoon onderwijs (welke niet in het zonaal vervoer vervat zitten). Deze kredieten zijn in de begroting opgesplitst naar de verschillende netten toe. Het totaal voor dit krediet buitengewoon onderwijs bedraagt 863.8 mio.

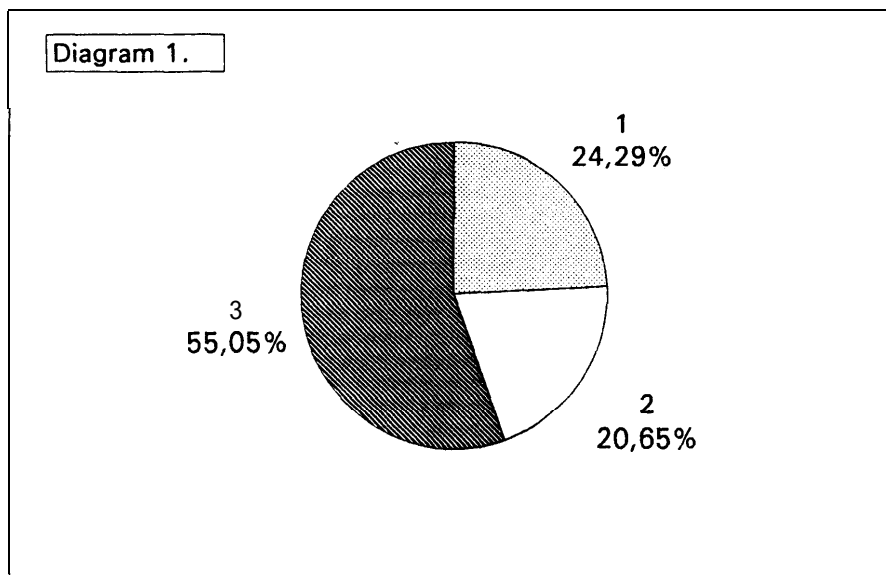
De opsplitsing naar de netten toe geeft volgend beeld :

1. ARGO (b.a. 1213,1214 en 1217) : 153.9 mio.
2. OGO (b.a. 4336 en 4337) : 154.8 mio.
3. VGO (b.a. 4446 en 4447) : 555.1 mio.

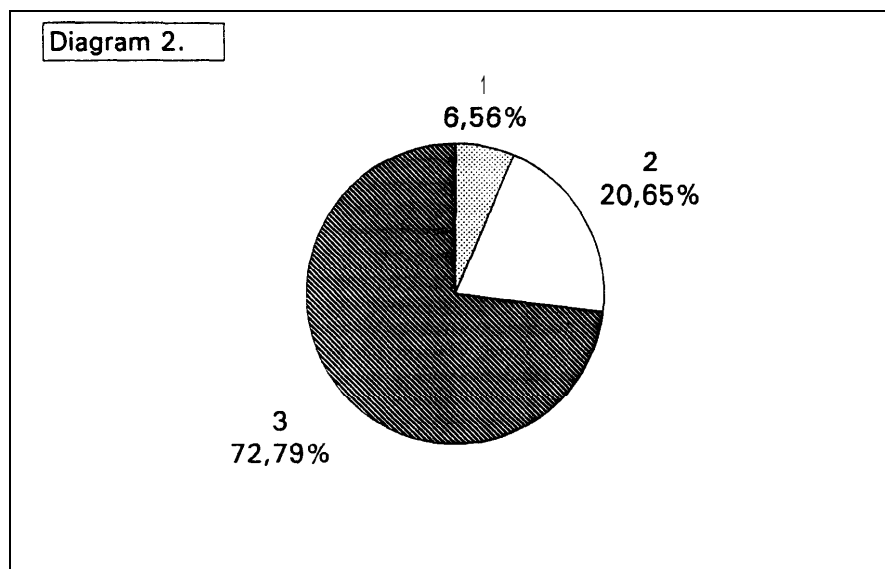
Dit vervoer gebeurt vaak op vrijwillige basis en gemeenschappelijk (nl. vervoer in kernen).

De optie van de Vlaamse regering is dat er in 1994 geen besparing doorgevoerd wordt in het totale buitengewoon onderwijs (zie punt IV). Het is dan ook beter de kredieten te gaan herschikken in dit kader (zie taartdiagram 2) :

1. Gewoon zonaal vervoer : het gewoon zonaal vervoer vertegenwoordigt 27 % van het totaal zonaal vervoer. Deze berekening werd

- 1 : Zonaal vervoer (gewoon + buitengewoon)
2 : vervoer gewoon gemeenschapsonderwijs
3 : vervoer buitengewoon onderwijs (exclusief aandeel in het zonaal vervoer)

- 1 : Gewoon zonaal vervoer
2 : vervoer gewoon gemeenschapsonderwijs
3 : vervoer buitengewoon onderwijs (inclusief aandeel in het zonaal vervoer)

gemaakt op basis van de gemiddelde kost per dag per leerling, waardoor het krediet voor het gewoon zonaal vervoer 102.9 mio bedraagt.

2. Vervoer van het gewoon gemeenschapsonderwijs : de bepaling van dit krediet blijft gelijk, m.a.w. 324.1 mio.

3. Het totale buitengewoon onderwijs : omvat de kredieten voor het buitengewoon onderwijs uit de begroting (863.8 mio), aangevuld met het aandeel van het buitengewoon onderwijs in het zonaal vervoer (278.3 mio = 73 % van 381.2 mio), wat een krediet van 1142.1 geeft.

III. V ERVOERDE LEERLINGEN. (OPGESPLITST PER SOORT VERVOER) (tabellen 2 t.e.m. 8 in de technische bijlagen)

III.1 Zonaal vervoer.

Het zonaal vervoer vervoerde in het schooljaar 1992-1993 gemiddeld 14291 leerlingen per. dag. Van deze 14291 leerlingen behoorden er 5180 of 36.2 % tot het buitengewoon onderwijs, 91 11 of 63.8 % tot het gewoon onderwijs.

De kredieten voor het zonaal vervoer moeten echter verdeeld worden op basis van de kost van een vervoerde leerling en niet op basis van het aantal vervoerde leerlingen.

De gemiddelde kost per dag in het zonaal vervoer bedraagt 85 F voor een leerling in het gewoon onderwijs, terwijl een leerling in het buitengewoon onderwijs 230 F kost. Naar de kredieten toe betekent dit dat het buitengewoon onderwijs in het zonaal vervoer een aandeel van 73 % vertegenwoordigt tegenover 27 % voor het gewoon onderwijs.

Er moet een duidelijk onderscheid gemaakt wordt tussen het aantal rechthebbende leerlingen en het aantal niet-rechthebbende leerlingen.

Globaal kan gesteld worden dat in het buitengewoon zonaal vervoer 95.7 % van het aantal vervoerde leerlingen rechthebbende is, terwijl in het gewoon zonaal vervoer slechts 19.8 % bedraagt.

De verdeling van het aantal vervoerde leerlingen over de verschillende netten is

als volgt : in het buitengewoon zonaal vervoer is 17 % van het aantal vervoerde leerlingen afkomstig van het gemeenschapsonderwijs tegenover 9.8 % van het officieel gesubsidieerd en 73.2 % van het vrij gesubsidieerd onderwijs.

In het gewoon zonaal vervoer liggen de verhoudingen als volgt : 32.3 % voor de ARGO, 17.3 % voor het OGO en 50.4 % voor het VGO.

III.2 Vervoer per kern.

In het schooljaar 1992-1993 werden gemiddeld 14155 leerlingen per dag vervoerd in kernen. Het betreft enkel leerlingen uit het buitengewoon onderwijs.

De gemiddelde kost per dag per leerling, die vervoerd wordt in een kern, bedraagt 201 F.

94.9 % van deze leerlingen zijn rechthebbend.

Het gemeenschapsonderwijs heeft in het vervoer per kern een aandeel van 27.3 %, het officieel gesubsidieerd onderwijs vertegenwoordigt 17.3 % van de vervoerde leerlingen en het vrij gesubsidieerd onderwijs 55.4 %.

III.3 Vervoer per school.

Het vervoer per school situeert zich ook volledig in het buitengewoon onderwijs. In 1992-1993 werden in totaal gemiddeld 7706 leerlingen per dag vervoerd op deze wijze.

De gemiddelde kost per dag van zo'n leerling bedraagt 224 F.

Van het aantal vervoerde leerlingen is 96 % rechthebbend.

De verdeling over de netten is als volgt : ARGO vervoert 12.2 % van het totaal aantal vervoerde leerlingen, het OGO 19.1 % en het VGO 68.7 %.

III.4 Het "ARGO-vervoer".

Het contractueel vervoer van de ARGO (= vervoer gewoon gemeenschapsonderwijs) vervoert gemiddeld 7880 leerlingen per dag.

Het eigen wagenpark van de ARGO vervoert per dag gemiddeld 13100 leerlingen.

Van het ARGO-vervoer is globaal gezien 35 % van het aantal vervoerde leerlingen rechthebbend.

IV. BESPARINGSMAATREGELEN M.B.T. HET LEERLINGENVERVOER.

1) Voor het begrotingsjaar 1994 wordt een besparing van 110 mio vooropgesteld d.m.v. 3 maatregelen (zie tabel 1 in de technische bijlagen), nl.

1. de afschaffing van een aantal busritten die geen enkele rechthebbende leerling vervoeren (53 mio);
2. de vernieuwing van een deel van de contracten na 1/1/1994 via openbare aanbesteding in plaats van via beperkte offerteaanvraag of onderhandse onderhandelingen (30 mio);
3. de vermindering van de dotatie aan de ARGO om een evenwichtige verdeling van de inspanningen te bereiken. Bovendien worden de bedragen die vermeld staan bij de basisallocaties 12.12, 12.15 en 12.16 toegevoegd aan de basisallocatie 41.11 "Dotatie ARGO", maw het zogenaamde 'derdebetalersysteem' wordt afgeschaft (27 mio).

2) Er worden ook nog een aantal structurele maatregelen voorgesteld, waaronder de overgang naar een enveloppe-financiering voor het gewoon onderwijs vanaf 1 september 1995 en voor het buitengewoon onderwijs vanaf 1 september 1996. Elke maatregel moet de prerogatieven van de rechthebbenden vrijwaren.

Dit voorstel hangt nauw samen met de problemen die zouden veroorzaakt worden indien de nog lopende contracten voortijdig opgezegd worden (zie bijgaande grafieken).

De huidige reglementering op het leerlingenvervoer bevat immers geen nuttige bepalingen waarop de opzeg van de contracten kan gebaseerd worden. Dit betekent dat een vroegtijdige beëindiging aanleiding zal geven tot schadeclaims vanwege de vervoerondernemingen. De overeenkomsten met de busbegeleiders moeten eveneens beëindigd worden.

Momenteel lopen er nog 1262 contracten die eindigen tussen 31 december 1993 (852 contracten) en 30 juni 1998. Van de 410 contracten die verlopen na 31 december 1993 situeren er zich 381 in het buitengewoon onderwijs en, 29 in

het gewoon onderwijs.

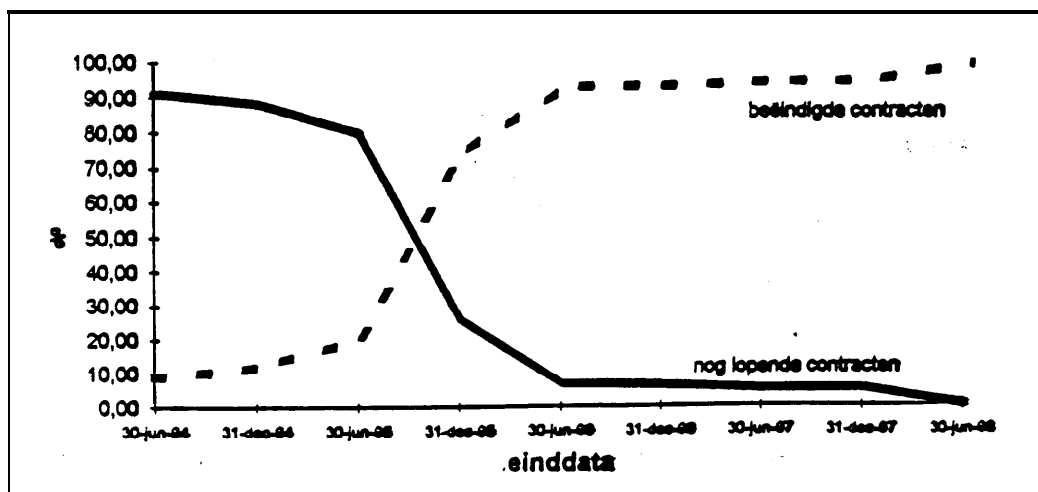
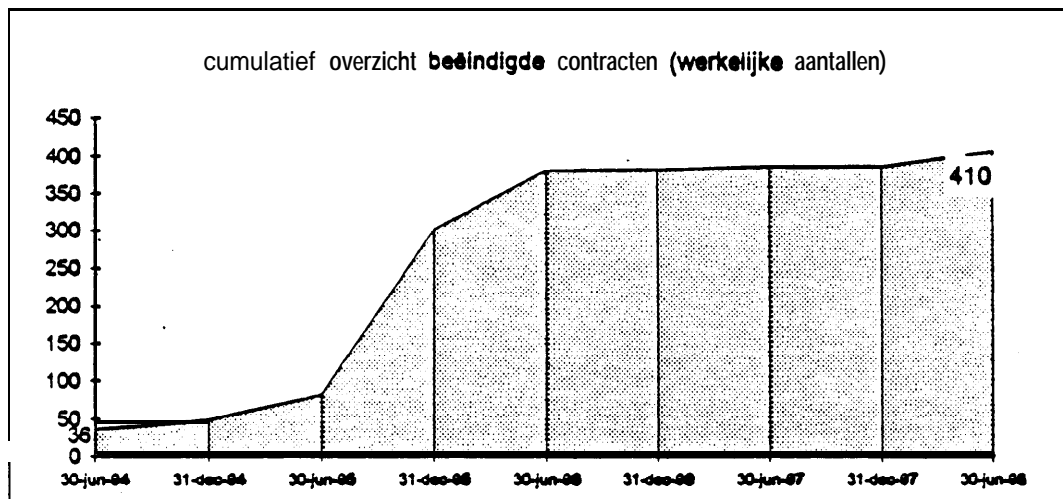
Het is wel zo dat 93.5 % van de contracten verlopen is na 30 juni 1996. Dit sluit aan bij het voorstel van de Vlaamse regering van 10 november 1993 om de enveloppefinanciering voor het buitengewoon onderwijs te laten starten op 1 september 1996.

LEERLINGENVERVOER
GRAFIEKEN

aantal contracten: 410 (einddatum na 31.12.1993)

progressieve tabel

op 30.jun-94 zijn 36 contracten beëindigd, d.i. 8,78 % er blijft nog 91,22 % over.
 op 31dec-94 zijn 49 contracten beëindigd, d.i. 11,95 % er blijft nog 88,05 % over.
 op 30-jun-95 zijn 83 contracten beëindigd, d.i. 20,24 % er blijft nog 79,76 % over.
 op 31-dec-95 zijn 303 contracten beëindigd, d.i. 73,90 % er blijft nog 26,10 % over.
 op 30-jun-96 zijn 382 contracten beëindigd, d.i. 93,17 % er blijft nog 6,83 % over.
 op 31-dec-96 zijn 384 contracten beëindigd, d.i. 93,66 % er blijft nog 6,34 % over.
 op 30-jun-97 zijn 389 contracten beëindigd, d.i. 94,88 % er blijft nog 5,12 % over.
 op 31-dec-97 zijn 389 contracten beëindigd, d.i. 94,88 % er blijft nog 5,12 % over.
 op 30-jun-98 zijn 410 contracten beëindigd, d.i. 100,00 % er blijft nog 0,00 % over.

TECHNISCHE BIJLAGEN.

Lijst van de gebruikte afkortingen.

1. de onderwijsnetten :

1. ARGO : het gemeenschapsonderwijs.
2. OGO : het officieel gesubsidieerd onderwijs.
3. VGO : het vrij gesubsidieerd onderwijs.

2. de onderwijsvormen :

1. BuiO : het buitengewoon onderwijs.
2. GewO : het gewoon onderwijs.

3. hoedanigheid van de vervoerde leerling :

1. RH: rechthebbende leerling.
2. NRH : niet-rechthebbendé leerling.

Tabel 1.

Leerlinaenvervoer - Besparingen per basisallocatie.

UC	OA	BA	Omschrijving	Krediet 1994 (na conclaaf)	Besp. 1	Besp. 2	Besp. 3	Besp. UC10	Krediet 1994 (na besp.)
50	35.3	0126	Uitgaven oprichting Dienst Leerl. vervo.	381.2	-53.0	0.0	-21.4	0.0	306.8
50	35.3	0190	Uitg. energie, onderh. en zonaal linverv.	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
50	35.3	1128	Bezold. leden cord. Com. Linverv.	6.1	0.0	0.0	0.0	0.0	6.1
50	35.3	1212	Terrugbetaling Vervoer lin (BaO) GO	94.4	0.0	0.0	-5.3	0.0	89.1
50	35.3	1213	Terrugbetaling Vervoer lin (BuBaO) GO	109.1	0.0	0.0	0.0	0.0	109.1
50	35.3	1214	Terrugbetaling Vervoer lin (BuSO) GO	30.8	0.0	0.0	0.0	0.0	30.8
50	35.3	1215	Terrugbetaling Vervoer lin (SecO) GO	58.4	0.0	-27.0	-3.3	0.0	28.1
50	35.3	1216	Vergoeding busbegeleiders BaGO	82.5	0.0	0.0	0.0	0.0	82.5
50	35.3	1217	Vergoeding busbegeleiders BuGO	14.0	0.0	0.0	0.0	0.0	14.0
50	35.3	4111	Dotatie ARGO	88.8	0.0	0.0	0.0	0.0	88.8
50	35.3	4336	Kosten vervoer leerlingen (BuIO) OGO	126.8	0.0	0.0	0.0	0.0	126.8
50	35.3	4337	Vergoeding busbegeleiders BuOGO	28.0	0.0	0.0	0.0	0.0	28.0
50	35.3	4446	Kosten vervoer leerlingen (BuIO) VGO	460.0	0.0	0.0	0.0	0.0	460.0
50	35.3	4447	Vergoeding busbegeleiders BuVGO	95.1	0.0	0.0	0.0	0.0	95.1
Totaal				1575.2	-53.0	-27.0	-30.0	0.0	1465.2

Besparing 1 : afschaffing per 1 /1/94 van de ritten in het gewoon zonaal vervoer met enkel niet-rechtshabende leerlingen.
Besparing 2 : vermindering ARGO-kredieten (gewoon secundair onderwijs) + overheveling ARGO-vervoer naar dotatieartikel.
Besparing 3 : opbrengst (5%) bij besparingen in het kader van de contractverlengingen per 1/1/94.
Besparing UC10 : -40.0 mio op ba 44.60 van het programma 32.1 (secundair onderwijs).

Totale besparing : rf50l o

Tabel 2.

Aantal vervoerde leerlingen per dag - Zonaal vervoer.
(schooljaar 1992-1993)

Provincie	Net	ARGO			OGO			VGO			ALG. TOTAAL.		
		BuiO	GewO	Totaal	BuiO	GewO	Totaal	BuiO	GewO	Totaal	BuiO	GewO	Totaal
Antwerpen		0	438	438	167	272	439	165	281	446	332	991	1323
Brabant		0	330	330	207	493	700	391	681	1072	598	1504	2102
Limburg		0	390	390	0	162	162	657	798	1455	657	1350	2007
Oost-Vlaanderen		0	962	962	0	256	256	0	1777	1777	0	2995	2995
West-Vlaanderen		881	823	1704	134	396	530	2578	1052	3630	3593	2271	5864
Totaal		881	2943	3824	508	1579	2087	3791	4589	8380	5180	9111	14291

Tabel 3.

Aantal vervoerde leerlingen per daa - Zonaal vervoer.**Jschooljaar 1992-1993)****I. Absolute cijfers.**

<u>Provincie</u>	<u>RH,NRH</u>	<u>RH</u>	<u>NRH</u>	<u>Totaal</u>	<u>RH</u>	<u>NRH</u>	<u>Totaal</u>	<u>Alg. Totaal</u>
			<u>BuiO</u>			<u>GewO</u>		
Antwerpen		312	20	332	209	782	991	1323
Brabant		584	14	598	189	1315	1504	2102
Limburg		590	67	657	253	1097	1350	2007
Oost-Vlaanderen		0	0	0	382	2613	2995	2995
West-Vlaanderen		3472	121	3593	767	1504	2271	5864
Totaal		4958	222	5180	1800	7311	9111	14291

fl. Procentueel aandeel.

<u>Provincie</u>	<u>RH,NRH</u>	<u>RH</u>	<u>NRH</u>	<u>Totaal</u>	<u>RH</u>	<u>NRH</u>	<u>Totaal</u>
			<u>BuiO</u>			<u>GewO</u>	
Antwerpen		94.0%	6.0%	100%	21.1%	78.9%	100%
Brabant		97.7%	2.3%	100%	12.6%	87.4%	100%
Limburg		89.8%	10.2%	100%	18.7%	81.3%	100%
Oost-Vlaanderen		0	0	0	12.8%	87.2%	100%
West-Vlaanderen		96.6%	3.4%	100%	33.8%	66.2%	100%
Totaal		95.7%	4.3%	100%	19.8%	80.2%	100%

Tabel 4.

Aantal vervoerde leerlinaen - Zonaal vervoer.
(schooljaar 1992-1993)

Combinatie van de indeling per net en de indeling naar rechthebbende en niet-rechthebbende leerlinaen.

<u>Netten</u>	<u>soort onderwijs</u>	<u>Aantal rechthebbende leerlingen</u> <u>(% aandeel)</u>	<u>Aantal niet-rechthebbende leerlingen</u> <u>(% aandeel)</u>	<u>Totaal</u>
ARGO	gewoon	1209 (41.1 %)	1734 (58.9 %)	2943
	buitengewoon	870 (98.8 %)	11 (1.2 %)	881
OGO	gewoon	160 (10.1 %)	1419 (89.9 %)	1579
	buitengewoon	506 (99.6 %)	2 (0.4 %)	508
VGO	gewoon	431 (9.4 %)	4158 (90.6 %)	4589
	buitengewoon	3582 (94.5 %)	209 (5.5 %)	3791
<u>Totaal gewoon</u>		1800 (19.8 %)	7311 (80.2 %)	9111
<u>Totaal buitengewoon</u>		4958 (95.7 %)	222 (4.3 %)	5180

Tabel 5.

Aantal vervoerde leerlingen per dag - Vervoer in kernen (1).
(schooljaar 1992-1993)

Provincie Net	ARGO		OGO		VGO		TOTAAL.	
	BuiO		BuiO		BuiO		BuiO	
Antwerpen	1076		1111		1747		3934	
Brabant	527		274		951		1752	
Limburg	654		356		1150		2160	
Oost-Vlaanderen	1210		701		3325		5236	
West-Vlaanderen	401		0		672		1073	
Totaal	3868		2442		7845		14155	

(1) : Het vervoer in kernen situeert zich enkel in het buitengewoon onderwijs.

Tabel 6.

Aantal vervoerde leerlingen per dag - Vervoer in kernen (1).
(schooljaar 1992-1993)

I. Absolute cijfers.

RH, NRH Provincie	RH	NRH Buio	Totaal
Antwerpen	3683	251	3934
Brabant	1688	64	1752
Limburg	2089	71	2160
Oost-Vlaanderen	4965	271	5236
West-Vlaanderen	1005	68	1073
Totaal	13430	725	14155

II. Procentueel aandeel.

RH, NRH Provincie	RH	NRH Buio	Totaal
Antwerpen	93.6%	6.4%	100%
Brabant	96.3%	3.7%	100%
Limburg	96.7%	3.3%	100%
Oost-Vlaanderen	94.8%	5.2%	100%
West-Vlaanderen	93.7%	6.3%	100%
Totaal	94.9%	5.1%	100%

(1) : Het vervoer in kernen situeert zich enkel in het buitengewoon onderwijs.

Tabel 7.

Aantal vervoerde leerlingen per dag - Vervoer per school (1).
(schooljaar 1992-1993)

Provincie	Net	ARGO		OGO		VGO		TOTAAL.	
		BuiO		BuiO		BuiO		BuiO	
Antwerpen		331		557		1624		2512	
Brabant		35		323		884		1242	
Limburg		524		193		1335		2052	
Oost-Vlaanderen		0		136		460		596	
West-Vlaanderen		62		285		1072		1419	
Totaal		952		1494		5375		7821	

(1) : Het vervoer per school situeert zich enkel in het buitengewoon onderwijs.

Tabel 8.

**Aantal vervoerde leerlingen per dag - Vervoer per school.
(schooljaar 1992-1993)**

I. Absolute cijfers.

RH,NRH Provincie	RH	NRH BuiO	Totaal
Antwerpen	2387	125	2512
Brabant	1198	44	1242
Limburg	1952	100	2052
Oost-Vlaanderen	591	5	596
West-Vlaanderen	1381	38	1419
Totaal	7509	312	7821

II. Procentueel aandeel.

RH,NRH Provincie	RH	NRH BuiO	Totaal
Antwerpen	95.0%	5.0%	100%
Brabant	96.5%	3.6%	100%
Limburg	95.1%	4.9%	100%
Oost-Vlaanderen	99.2%	0.8%	100%
West-Vlaanderen	97.3%	2.7%	100%
Totaal	96.0%	4.0%	100%

(1) : Het vervoer per school situeert zich enkel in het buitengewoon onderwijs.

BIJLAGE 1-4

EVOLUTIE VERHOUDING ORGANIEKE-BUDGETTAIRE AMBTEN

Basisonderwijs

89/90				90/91				91/92				92/93			
G.O.(*)	O.G.O.	V.G.O.	TOTAAL	G.O.(*)	O.G.O.	V.G.O.	TOTAAL	G.O.(*)	O.G.O.	V.G.O.	TOTAAL	G.O.(*)	O.G.O.	V.G.O.	TOTAAL
O.F.T.	5.154	24.824	38.077	5.104	8.054	24.490	37.877	5.162	8.241	24.664	38.295	5.106	8.265	24.494	38.087
B.F.T.	5.831	26.417	40.851	6.017	8.595	26.289	40.851	6.098	8.798	26.535	41.431	6.097	8.832	26.443	41.372
%AFWIJK.	13.14	5.75	7.29	17.89	6.72	7.35	7.85	18.13	6.76	7.59	8.19	19.41	6.86	7.96	8.62
LLN	82.822	126.318	412.287	82.954	127.010	411.235	621.199	82.353	127.439	409.439	619.231	80.728	127.625	405.331	613.684
LLN/BFT	14.20	14.75	15.61	13.79	14.78	15.64	15.21	13.50	14.48	15.43	14.95	13.24	14.45	15.33	14.83
INDEX															
O.F.T.	89.4	101.4	98.9	88.5	100.8	97.6	97.5	89.5	103.1	98.3	98.6	88.6	103.4	97.6	98.0
B.F.T.	95.7	101.6	99.9	98.7	102.0	99.5	99.7	100.0	104.4	100.4	101.2	100.0	104.8	100.0	101.0
%AFWIJK.	229.5	105.2	120.7	134.7	312.5	122.8	138.2	145.2	316.8	123.6	142.7	151.4	339.1	125.4	159.5
LLN	95.6	101.2	98.4	98.5	95.7	101.7	98.1	98.5	95.0	102.1	97.7	98.2	93.1	102.2	97.3
LLN/BFT	99.9	99.5	98.5	98.8	96.9	99.7	98.7	98.8	95.0	97.7	97.3	97.1	93.1	97.5	96.3

Buitengewoon Onderwijs

89/90				90/91				91/92				92/93				
G.O.	O.G.O.	V.G.O.	TOTAAL	G.O.	O.G.O.	V.G.O.	TOTAAL	G.O.	O.G.O.	V.G.O.	TOTAAL	G.O.	O.G.O.	V.G.O.	TOTAAL	
O.F.T.	1.723	1.395	5.099	8.216	1.813	1.408	5.096	8.316	1.829	1.428	5.176	8.433	1.878	1.455	5.245	8.578
B.F.T.	1.859	1.445	5.484	8.788	1.882	1.483	5.509	8.874	1.945	1.523	5.575	9.043	2.001	1.560	5.681	9.242
% AFWIJK.	7.89	3.62	7.56	6.96	3.83	5.36	8.12	6.72	6.34	6.65	7.71	7.23	6.55	7.22	8.31	7.74
LLN	5.674	5.961	22.007	33.642	5.854	6.092	22.547	34.493	6.025	6.220	22.726	34.971	6.025	6.220	22.726	34.971
LLN/BFT	3.05	4.13	4.01	3.83	3.11	4.11	4.09	3.89	3.10	4.08	4.08	3.87	3.01	3.99	4.00	3.78
INDEX																
O.F.T.	108.5	101.0	100.0	101.9	114.2	102.0	99.9	103.1	115.2	103.4	101.5	104.5	118.3	105.4	102.9	106.3
B.F.T.	111.1	103.3	101.2	103.5	112.5	106.0	101.6	104.5	116.3	108.9	102.9	106.5	119.6	111.5	104.8	108.0
% AFWIJK.	146.6	270.2	119.9	132.0	71.2	400.3	128.7	127.3	117.8	496.4	122.2	137.1	121.6	538.5	131.8	146.7
LLN	104.7	100.8	99.9	100.8	108.0	103.0	102.3	103.4	111.2	105.2	103.1	104.8	111.2	105.2	103.1	104.8
LLN/BFT	94.2	97.6	98.7	97.4	96.0	97.2	100.7	98.9	95.6	96.6	100.3	98.4	92.9	94.3	98.4	96.3

Secundair Onderwijs

		89/90			90/91			91/92			92/93		
		G.O.(*)	O.G.O.	V.G.O. TOTAAL	G.O.(*)	O.G.O.	V.G.O. TOTAAL	G.O.(*)	O.G.O.	V.G.O. TOTAAL	G.O.(*)	O.G.O.	V.G.O. TOTAAL
O.F.T.	207.396	(20, 21, 22, 24 en 30)	111.386	714.177	1.031.235	204.364	110.195	721.337	1.035.896	199.175	105.905	712.638	1.017.718
			(20, 21, 22, 24 en 30)				(20, 21, 22, 24 en 30)				(20, 21, 22, 24 en 30)		
O.F.T. (d.i.)	9.366.	4.836.1	3.257.8	4.909	4.932	32.504	46.751	4.901	33.041	47.210	9.032	4.710	32.643
	1.657				802	5.317	7.750	812	5.406	7.859	1.641	812	5.406
TOT Org.	11.022	5.591	38.200	54.813	10.946	5.734	37.821	54.501	10.908	55.069	10.673	5.522	38.049
B.F.T.	13.374	6.015	41.184	60.528	12.951	5.997	41.369	60.317	12.430	59.838	12.478	5.601	41.780
					74			77	74	77	74		77
Holog	17	13	13	31	17	13	31	17	17	31	17	13	31
B.F.T.	115	1:	49	175	115	11	49	175	115	175	115	1:	49
TOT BFT	13.123	6.003	41.119	60.245	12.745	5.986	41.304	60.035	12.224	59.555	12.272	5.589	41.715
% AFWIJK.	19.06	7.37	7.64	9.91	16.43	4.39	9.21	10.15	12.06	8.15	14.98	1.21	9.64
LLN	75.134	37.966	324.322	437.422	74.234	37.827	324.589	436.650	72.524	431.389	71.784	37.929	321.819
LLN/BFT	5.73	6.32	7.89	7.26	5.82	6.32	7.86	7.27	5.93	7.24	5.85	6.79	7.71
INDEX													
B.F.T.	88.4	93.4	96.6	94.6	80.8	94.8	95.8	94.0	87.5	94.9	85.6	91.3	96.3
						95.1	99.1	96.6	86.5	95.9	86.8	88.8	100.1
% AFWIJK.	141.7	182.2	137.5	139.7	122.2	108.5	165.7	143.1	89.7	114.8	111.4	29.9	173.4
LLN	90.7	92.7	96.3	94.9	89.6	92.3	96.3	94.8	87.5	93.6	86.6	92.6	95.5
LLN/BFT	97.7	97.2	97.6	97.9	99.4	97.1	97.2	98.1	101.2	97.7	99.8	104.3	95.5

(*) : O.F.T. : zonder adm. personeel (UC 12)

(**) : met mbegnp van gods/zed., ASBO en EDO

BIJLAGE II-1
EVALUATIEGEGEVENS VAN DE BEROEPSOPLEIDING
VLAANDEREN 1992

1. INLEIDING

In onderstaand overzicht wordt een beperkt, maar zeer belangrijk, deel van de opleidingen geëvalueerd aan de hand van de tewerkstelling na 3 maanden en na 6 maanden. Het gaat om opleidingen van werkzoekenden in de eigen centra in 1992. In 1992 werden er 22.987 opleidingen aan werkzoekenden gegeven tegen 18.200 opleidingen voor werknemers. Als echter de opleidingsuren bekeken worden kan er vastgesteld worden dat het overgrote deel van de opleidingsuren naar werkzoekenden is gegaan, nl. 7513.869 (93,4 %) voor werkzoekenden tegen 527.207 (6,6 %) voor werknemers. In 1991 werden er 91 % werkzoekenden en 9 % werknemers opgeleid.

Er dient ook nog vermeld dat de cijfers het aantal opleidingen betreft en niet het aantal opgeleiden. Een werkzoekende kan meerdere, al of niet aansluitende opleidingen volgen.

2. OVERZICHT

De beroepsopleiding is ingedeeld in 3 sectoren. Eerst is er de secundaire sector die gericht is op de arbeidersberoepen. Hierin zitten zowel traditionele opleidingen als bouw en metaal, maar ook zeer gespecialiseerde opleidingen zoals micro-elektronica en robotica.

De tertiaire sector is gericht op de bediendenopleidingen, met onder meer burotica, informatica bedrijfsinformatica.

De derde sector omvat de specifieke opleidingen. Dit zijn opleidingen die gericht zijn op een specifiek doelpubliek. Hierin zitten de opleidingen Weer-Werk en jobclub.

3. EVALUATIEGEGEVENS

In tabel 1 vindt u de evaluatiegegevens van de beroepsopleidingen beëindigd in 1992, meer bepaald de toestand na 3 en na 6 maanden.

Deze gegevens worden hieronder per sector becommentarieerd, en vergeleken met de resultaten van 1990 en 1991.

Tabel 1 : Evaluatiegegevens, beroepsopleidingen beëindigd in 1992, Vlaanderen

SECTOR	TOESTAND NA 3 MAANDEN					TOESTAND NA 6 MAANDEN			
	AANTAL OPLEIDINGEN	WERKT VT %	WERKT DT %	TERUG IN BO %	NOG WERK- ZOEKEND %	WERKT VT %	WERKT DT %	TERUG INBO %	NOG WERK- ZOEKEND %
SECUNDAIRE SECTOR	10.938	40.3 %	4.9 %	18.3 %	36.5 %	49.8 %	6.0 %	11.4 %	32.8 %
TERTIAIRE SECTOR	8.680	34.4 %	8.3 %	22.2 %	35.0 %	44.4 %	9.4 %	15.8 %	30.4 %
SPECIFIEKE OPL. PROJECTEN	2.186	32.2 %	12.1 %	4.3 %	51.4 %	42.3 %	12.7 %	5.7 %	39.2 %
TOTAAL	21.804	37.1 %	7.0 %	18.5 %	37.4 %	46.9 %	8.0 %	12.6 %	32.5 %

3.1. Sectoren

3.1.1. Secundaire sector -

Na 3 maanden werkt 40,3 % voltijds, 4,9 % deeltijds, 18,3 % volgt nog een beroepsopleiding en nog 36,5 % was werkzoekend.

Na 6 maanden blijkt 49,8 % voltijds werk gevonden te hebben en 6 % een deeltijdse job. 11,4 % volgt een opleiding en 32,8 % blijft werkzoekend.

Hieronder worden de evaluatiegegevens van de laatste 3 jaar bekeken.

Tabel 2 : Evaluatiegegevens, procentuele verdeling van de beëindigde opleidingen, op basis van de toestand na 6 maand, secundaire sector.

	VT	DT	BO	WZ
1990	62,6 %	3,9 %	10,7 %	22,9 %
1991	58,7 %	3,4 %	10,9 %	27,1 %
1992	49,8 %	6,0 %	11,4 %	32,8 %

3.1.2. Tertiaire sector

Na 3 maanden werkt 34,4 % voltijds, 8,3 % deeltijds, 22,2 % volgt nog een beroepsopleiding en nog 35 % was werkzoekend.

Na 6 maanden blijkt 44,4 % voltijds werk gevonden te hebben en 9,4 % een deeltijdse job. 15,8 % volgt een opleiding en 30,4 % blijft werkzoekend.

Hieronder worden de evaluatiegegevens van de laatste 3 jaar bekeken.

Tabel 3 : Evaluatiegegevens, procentuele verdeling van de beëindigde opleidingen, op basis van de toestand na 6 maand, tertiaire sector.

	VT	DT	BO	WZ
1990	51,7 %	12,0 %	12,3 %	24,0 %
1991	48,6 %	12,0 %	12,4 %	27,0 %
1992	44,4 %	9,4 %	15,8 %	30,4 %

3.1.3. Specifieke opleidingen

Na 6 maanden blijkt 42,3 % voltijds werk gevonden te hebben en 12,7 % een deeltijdse job. 5,7 % volgt een opleiding en 39,2 % blijft werkzoekend.

Hieronder worden de evaluatiegegevens van de laatste 3 jaar bekeken.

Tabel 4 : Evaluatiegegevens, procentuele verdeling van de beëindigde opleidingen, op basis van de toestand na 6 maand, specifieke opleidingen

	VT	DT	BO	WZ
1990	34,4 %	14,9 %	5,7 %	45,0 %
1991	32,3 %	14,7 %	8,0 %	45,0 %
1992	42,3 %	12,7 %	5,7 %	39,2 %

3.1.4. Globaal

Van de cursisten die in 1992 een opleiding volgden is 54,9 % aan het werk na 6 maanden (46,9 % voltijds en 8 % deeltijds). 12,6 % volgt een beroepsopleiding en 32,5 % blijft werkzoekend.

Hieronder worden de evaluatiegegevens van de laatste 3 jaar bekeken.

Tabel 5 : Evaluatiegegevens, procentuele verdeling van de beëindigde opleidingen, op basis van de toestand na 6 maand, globaal

	VT	DT	BO	WZ
1990	51,7 %	9,5 %	10,0 %	28,9 %
1991	48,9 %	9,1 %	10,7 %	31,2 %
1992	46,9 %	8,0 %	12,6 %	32,5 %

3.1.5. Evaluatie 1991 na 1 jaar

Tabel 6 geeft een evaluatie na 1 jaar van de opleidingen beëindigd in 1991.

Zo merken we dat 69 % na 1 jaar reeds een job gevonden heeft (58,6 % voltijds en 10,4 % deeltijds). Slechts 3,6 % volgt een beroepsopleiding en 27,4 % is nog steeds werkzoekend. (In 1990 was nog 25,5 % werkzoekend.)

3.2. Kenmerken cursisten

Tabel 6 : Evaluatiegegevens, beroepsopleidingen beëindigd in 1991, Vlaanderen

Sector	Geslacht	Aantal opleidingen	Toestand na 6 maanden				Toestand na 1 jaar			
			Werkt VT %	Werkt DT %	Terug in BO %	Nog werk- zoekend %	Werkt VT %	Werkt DT %	Terug in BO %	Nog werk- zoekend %
Secundaire sector	Mannen	6.005	62,2 %	1,7 %	11,1 %	24,9 %	73,8 %	2,0 %	3,0 %	21,2 %
	Vrouwen	1.750	46,3 %	9,0 %	10,3 %	34,3 %	54,2 %	10,7 %	4,8 %	30,3 %
	Totaal	7.755	58,7 %	3,4 %	10,9 %	27,1 %	69,4 %	4,0 %	3,4 %	23,3 %
Tertiaire sector	Mannen	1.671	57,2 %	4,9 %	9,3 %	29,0 %	68,8 %	5,1 %	2,8 %	23,2 %
	Vrouwen	4.634	48,9 %	15,5 %	14,3 %	28,1 %	55,2 %	17,1 %	3,4 %	24,3 %
	Totaal	6.305	51,1 %	12,7 %	13,0 %	28,3 %	58,8 %	13,9 %	3,2 %	24,0 %
Specifieke opl.	Mannen	1.279	42,7 %	3,4 %	11,1 %	42,4 %	50,5 %	3,3 %	5,4 %	40,8 %
	Vrouwen	3.462	25,5 %	17,6 %	6,1 %	41,8 %	37,1 %	21,0 %	4,1 %	37,8 %
	Totaal	4.741	30,1 %	13,7 %	7,4 %	41,9 %	40,7 %	16,2 %	4,5 %	38,6 %
Totaal	Mannen	8.955	58,5 %	2,6 %	10,7 %	28,2 %	69,5 %	2,8 %	3,3 %	24,4 %
	Vrouwen	9.846	40,2 %	15,1 %	10,7 %	34,0 %	48,7 %	17,3 %	3,9 %	30,1 %
	TOTAAL	18.801	48,9 %	9,1 %	10,7 %	31,2 %	58,6 %	10,4 %	3,6 %	27,4 %

In het hiernavolgende deel bekijken we achtereenvolgens het geslacht, de werkloosheidsduur, de leeftijd en het studieniveau van de cursisten.

3.2.1. Geslacht

	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	aantal	kolom %	rij %	aantal	kolom %	rij %	aantal	kolom %	rij %
Secundaire sector	7.638	72,7	69,8	3.300	29,2	30,2	10.938	50,2	100,0
Tertiaire sector	2.228	21,2	25,7	6.452	57,1	74,3	8.680	39,8	100,0
Weerwerk	168	1,6	22,6	575	5 s	77,4	743	3,4	100,0
Jobclub	468	4,5	32,4	975	8,6	67,6	1.443	6,6	100,0
Totaal	10.502	100,0	48,2	11.302	100,0	51,8	21.804	100,0	100,0

72,7 % van de mannelijke cursisten volgde een opleiding binnen de secundaire sector. Binnen die sector vertegenwoordigen ze 69,8 % van de opleidingen.

57 % van de vrouwelijke cursisten vinden we terug in opleidingen in de tertiaire sector waar ze bijna 3/4 van het totaal aantal opleidingen vertegenwoordigen. De vrouwelijke cursisten vormen ook het grootste aandeel binnen de weerwerkopleidingen en jobclub.

Globaal beschouwd hebben de vrouwen een licht overwicht (51,8 %) in het totaal aantal B.O.-cursisten.

3.2.2. Werkloosheidsduur

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Secundaire sector						
– 1 jaar	4.245	55,6 %	1.218	36,9 %	5.463	49,9 %
1 jaar +	3.393	44,4 %	2.082	63,1 %	5.475	50,1 %
Totaal	7.638	100,0 %	3.300	100,0 %	10.938	100,0 %
Tertiaire sector						
– 1 jaar	1.056	47,4 %	2.378	36,9 %	3.434	39,6 %
1 jaar +	1.172	52,6 %	4.074	63,1 %	5.246	60,4 %
Totaal	2.228	100,0 %	6.452	100,0 %	8.680	100,0 %
Weerwerk						
– 1 jaar	38	22,6 %	55	9,6 %	93	12,5 %
1 jaar +	130	77,4 %	520	90,4 %	650	87,5 %
Totaal	168	100,0 %	575	100,0 %	743	100,0 %
Jobclub						
– 1 jaar	243	51,9 %	469	48,1 %	712	49,3 %
1 jaar +	225	48,1 %	506	51,9 %	731	50,7 %
Totaal	468	100,0 %	975	100,0 %	1.443	100,0 %
Totaal						
– 1 jaar	5.582	53,2 %	4.120	36,5 %	9.702	44,5 %
1 jaar +	4.920	46,8 %	7.182	63,5 %	12.102	55,5 %
Totaal	10.502	100,0 %	11.302	100,0 %	21.804	100,0 %

De opleidingen in de secundaire sector tellen 50 % cursisten, die langer dan één jaar werkloos zijn.

Van de cursisten die een opleiding in de tertiaire sector volgden is 60,4 % minstens één jaar werkloos.

Weerwerk kent het grootste aantal langdurige werklozen onder hun cursisten, nl. 87,5 %

Globaal betekent dit dat 55,5 % van de cursisten die in de loop van 1992 een opleiding beëindigden, minstens één jaar werkzoekend zijn (in 1991 57,1 %).

Langdurig werkzoekenden B . 0. -cursisten :

	Mannen	Vrouwen
1990	48,9 %	65,2 %
1991	50,2 %	63,4 %
1992	46,8 %	63,5 %

Bij de mannen is het percentage langdurig werklozen die een beroepsopleiding volgden opnieuw gedaald na een lichte stijging in 1991. Bij de vrouwen is dit percentage quasi constant gebleven t.o.v. 1992.

3.2.3. Leeftijd

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Secundaire sector						
– 30	4.474	58,6 %	1.949	59,1 %	6.423	58,7 %
30+	3.164	41,4 %	1.351	40,9 %	4.515	41,3 %
Totaal	7.638	100,0 %	3.300	100,0 %	10.938	100,0 %
Tertiaire sector						
– 30	1.365	61,3 %	3.950	61,2 %	5.315	61,2 %
30 +	863	38,7 %	2.502	38,8 %	3.365	38,8 %
Totaal	2.228	100,0 %	6.452	100,0 %	8.680	100,0 %
Weerwerk						
– 30	61	36,3 %	228	39,7 %	289	38,9 %
30 +	107	63,7 %	347	60,3 %	454	61,1 %
Totaal	168	100,0 %	575	100,0 %	743	100,0 %
Jobclub						
– 30	272	58,1 %	678	69,5 %	950	65,8 %
30 +	196	41,9 %	297	30,5 %	493	34,2 %
Totaal	468	100,0 %	975	100,0 %	1.443	100,0 %
Totaal						
– 30	6.172	58,8 %	6.805	60,2 %	12.977	59,5 %
30 +	4.330	41,2 %	4.497	39,8 %	8.827	40,5 %
Totaal	10.502	100,0 %	11.302	100,0 %	21.804	100,0 %

Van de cursisten die een opleiding in de secundaire sector beëindigden in 1992 is 58,7 % jonger dan 30 jaar ; in de tertiaire sector is dit 61,2 % en binnen jobclub is 65,8 % van de cursisten jonger dan 30 jaar. Weerwerk daarentegen telt 289 cursisten jonger dan 30 (38,9 %) en 454 ouder dan 30 jaar (61,1 %).

Globaal is 58,8 % van de mannelijke en 60,2 % van de vrouwelijke cursisten jonger dan 30 jaar.

Cursisten jonger dan 30 jaar :

	Mannen	Vrouwen
1990	54,3 %	62,2 %
1991	57,2 %	60,9 %
1992	58,8 %	60,2 %

Bij de vrouwen blijft het percentage cursisten jonger dan 30 jaar nagenoeg constant, terwijl dit bij de mannen telkens toenam tussen de voorbije 2 jaar.

3.2.4. Studieniveau

Het percentage laaggeschoolden wordt gevormd door het aantal van alle richtingen van het lager onderwijs (L.O., L.S.A., L.S.T., L.S.B.), het middenstandsonderwijs (M.O.) en de buitenlandse diploma's (B.D.) bij elkaar te tellen en te delen door het totale aantal cursisten.

Opmerkelijk is dat in de secundaire sector (± 65 %) en binnen weerwerk (± 67 %) een groot deel van de cursisten laaggeschoold is. Bijna 9 van de 10 mannelijke cursisten binnen weerwerk is laaggeschoold. Bij de vrouwen is deze verhouding 6 op 10. Deze cijfers bevestigen de stelling dat een laag scholingsniveau de kans op langdurige werkloosheid vergroot.

In de tertiaire sector (± 25 %) in in jobclub (± 27 %) is dit percentage daarentegen veel lager. Ruim 8 van de 10 mannelijke cursisten, die een opleiding in de tertiaire sector volgde, had minstens een diploma hoger secundair ; ongeveer de helft had een diploma hoger onderwijs. Bij de vrouwen waren deze verhoudingen respectievelijk 7/10 en 3/10.

Globaal gezien is 47 % van de cursisten laaggeschoold ; bij de vrouwen ± 40 %, bij de mannen ± 54 %.

Studieniveau 1992

	L.O.		L.S.A.		L.S.T.		L.S.B.		H.S.A.		H.S.T.		H.S.B.		HOKT		HOLT		UNIV		M.O.		B.D.		TOTAAL		% LAAG- GESCHOOLDEN	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Secundaire sector																												
MANNEN	2 036	26,7	439	5,7	704	9,2	1 154	15,1	377	4,9	873	11,4	518	6,8	381	5,0	327	4,3	1 119	1,6	213	2,8	497	6,5	7 638	100,0		66,03
VROUWEN	1 046	31,7	158	4,8	83	2,5	721	21,8	99	3,0	259	7,8	453	13,7	251	7,6	70	2,1	35	1,1	52	1,6	73	2,2	3 300	100,0		64,64
TOTAAL	3 082	28,2	597	5,5	787	7,2	1 875	17,1	476	4,4	1 132	10,3	971	8,9	632	5,8	397	3,6	154	1,4	265	2,4	570	5,2	10 938	100,0		65,61
Tertiaire sector																												
MANNEN	95	4,3	120	5,4	45	2,0	39	1,8	376	16,9	273	12,3	67	3,0	532	23,9	174	7,8	415	18,6	20	0,9	72	3,2	2 228	100,0		17,55
VROUWEN	459	7,1	612	9,5	242	3,8	317	4,9	849	13,2	1 291	20,0	765	11,9	1 042	16,2	177	2,7	542	8,4	51	0,8	105	1,6	6 452	100,0		27,88
TOTAAL	554	6,4	732	8,4	287	3,3	356	4,1	1 225	14,1	1 564	18,0	832	9,6	1 574	18,1	351	4,0	957	11,0	71	0,8	177	2,0	8 680	100,0		25,08
Waarwerk																												
MANNEN	09	530	8	40	5	30	23	137	3	18	6	3,4	3	1,8	7	4,2					2	1,2	22	13,1	168	100,0		88,69
VROUWEN	175	304	49	05	22	3,0	90	15,7	29	5,0	67	11,7	105	18,3	18	3,1			3	0,5	8	1,4	9	1,6	575	100,0		61,39
TOTAAL	264	35,5	57	7,7	27	3,6	113	15,2	32	4,3	73	9,8	108	14,5	25	3,4			3	0,4	10	1,3	31	4,2	743	100,0		67,56
Jobclub																												
MANNEN	41	0,8	26	5,6	21	4,5	24	5,1	54	11,5	74	15,8	27	5,8	110	23,5	37	7,9	46	9,8	4	0,9	4	0,9	468	100,0		25,64
VROUWEN	90	9,2	66	6,8	31	3,2	74	7,6	99	10,2	176	18,1	165	17,2	169	17,3	29	3,0	57	5,8	10	1,0	6	0,6	975	100,0		28,41
TOTAAL	131	9,1	92	6,4	52	3,6	98	6,8	153	10,6	250	17,3	192	13,5	279	19,3	66	4,6	103	7,1	14	1,0	10	0,7	1 443	100,0		27,51
Totaal																												
MANNEN	2261	21,5	593	5,6	775	7,4	1240	11,8	810	7,7	1226	11,7	615	5,9	1030	9,8	538	5,1	580	5,5	239	2,3	595	5,7	10 502	100,0		5430
VROUWEN	1770	15,7	085	7,8	370	3,3	1 202	10,6	1 076	9,5	1 793	15,9	1 491	13,2	1 480	13,1	276	2,4	637	5,6	121	1,1	193	1,7	11 302	100,0		40,25
TOTAAL	4031	18,5	1 478	6,0	1 153	5,3	2 442	11,2	1 886	8,6	3019	13,8	2 106	9,7	2510	11,5	814	3,7	1 217	5,6	360	1,7	788	3,6	21 804	100,0		4702